Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

55,-11 DA BOX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

LN 1668
ex 1
M

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

TRAGOEDIÆ DVÆ, QVARVM PRIMA DIDONIS: ALTERA TVRNI EX VIRgilij Æneide tranſcriptæ.

à

IACOBO IACOBÆO VOLFIO Othonienſi.

Ad Zoilum.

Haud aliunde ſuum conſcripſit carmen Homerus,
Carpere non tamen hunc Zoilus abſtinuit:
Qui mihi Virgilij qui ſolos profero verſus,
Parcere liueſcens Zoilus ille poteſt?

HAFNIÆ
Typis Matthiæ Vinitoris.
1591.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

B.R.H.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ILLVSTRISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO, DNO. CHRI-STIANO IIII, DANIÆ & NOR-uegiæ Regi deſignato etc, Domino ſuo Clementiſſimo.

NOn ignoro, *Sereniſſime* PRINCEPS, fore aliquos, qui hos meos labores non ſolum ſint calumniaturi, qui Virgilium tanquam Senecam aut Terentium in proſcenium producam, quaſi hac ratione Epicos, Tragicos & Comicos poëtas inter ſe committere, commiſcere & confundere velim: Verum etiam qui eoſdem ſint extenuaturi, quòd parum quin potius nihil hic inueniatur & dicatur quod non prius à Virgilio inuentum & dictum eſt, ideoq́ non magnam mereri laudem ex probatis autoribus ita quædam excerpere, immutato ordine transponere & iuuentuti proponere. Fateor quidem & ingenuè fateor illud & facile eſſe & cuiuſuis eſſe, neq́ multum induſtriæ & diligentiæ requirere: Verùm ſi homo candidus & æquitatis ſtudioſus non tam meum ſcriptum quàm ſcribentis animum & conſilium examinet, non dubito quin ſincerè & dextrè de eo iudicarit & mitius de me cenſuram protulerit: Non enim in hunc finem has tragœdias ex Virgilio excerptas conſcripſi, vt poëtæ amantibus eius legendi odium inſtillaretur, aut eius methodus, qua nihil decentius improbaretur: ſed vt eis, veluti Epitome breui pueri (adultioribus autem nihil ego præcipio) ad ipſum autorem alli-

cerentur & inuitarentur. Vtile quidem eſt & neceſſarium integros autores legere & ad minimum apicem, ſi fieri poſſit, perdiſcere & memoriæ mandare: tamen non minus vtile eſt, certum modum & viam, qua ad eoſdem legendos & diſcendos tyrones veluti χειραγωγίᾳ perducantur, cognitam habere. Via autem diſcendi nulla poteſt eſſe commodior, quàm certa methodus, & quò ea breuior, eo facilior diſcendi fuerit ratio. Impoſſibile enim eſt aliquẽ ſine methodi cognitione, rei quæ tractatur cognitionem aſſequi poſſe: ſiquidem illa non tam materiæ ſeriem & tractationem monſtrat quàm materiæ ſubiectæ argumentum edocet & oſtendit. Sed quó hæc de methodo? Vt virtutes & vtilitates compendij appellationem & naturam methodi planè communicantis, conſpiciantur, quod non ſolum ipſa methodi Etymologia conuincit, ſed etiam Quintiliani autoritas illam iam olim breue compendium vertentis cuilibet facilè perſuadet. verùm non eſt mei inſtituti methodi aut compendij virtutes hic velle omnes contexere, ſed tantum hoc vnum monere: Compendium breuitate ſua interdum id præſtare, quod non integrum, cuius illud eſt compendium, corpus, quod intelligi poteſt ex vno Horatio breuitatem his verbis commendante.

Quicquid præcipies, eſto breuis: Vt citò dicta
Percipiant animi dociles, teneantq́ue fideles.

Vt autem breuitas intelligentiæ & memoriæ multùm prodeſt, ita prolixitas eiſdem maximè obeſt, quare Ariſtoteles ipſe in ſua poëtica breuem orationem & doctrinam corpori benè conſpicuo ita comparat: Vt corpus mediocri magnitudine præditum εὐσύνοπτον eſt: Ita omnis oratio & doctrina breuis εὐμαθὴς καὶ εὐμνημόνευτος eſt. inter doctrinam breuem atq́ue intellectum & memoriam noſtram

proportio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

proportio quædam eſt, vt inter corpus quod cõſpici poteſt quale eſt mediocre, & oculum: Vnde & eiuſmodi res quæ breuiter traditæ ſunt non ſolum facilè ſed etiam cum voluptate percipiuntur, non aliter atq; cibus moderatè ſumptus à ventriculo auidius arripitur & facilius concoquitur, cùm econtrà res prolixius traditæ maximum adferant tædium: teſtis eſt ipſa experientia: hinc enim eſt, quòd diſcentes animum de autoribus prolixis, aliàs ſatis bonis & vtilibus non modò intelligendis ſed ne legendis ſæpius deſpondeant. hinc eſt, quòd docentes autores quos in manus explicandos ſumpſerant, ad finem interdum non perducant & abſoluant.

Non igitur ineptè Callimachus prolixum librum ingenti malo comparat μέγα βιβλίον ἶσον μεγάλῳ κακῷ: Quinetiam veriſimile eſt, græcos communi prouerbio ex iliade opere immenſo & ſatis prolixo Homeri mutuato & deprompto, ingentia & innumera mala expreſſiſſe, quod poſtea apud Latinos percrebuit, vt non ſecus atq; illi ἰλιὰς κακῶν: Ita hi ILIAS Malorum dicant. Quocirca aurea illa mediocritas, ſi vſquam alibi, etiam hìc meritò prædicanda eſt, de qua notum eſt illud Heſiodi πλέον ἥμισυ παντὸς, quod pueris & primùm incipientibus hoc nomine commendari debet, vt animaduertant & perpendant parua compendia non carere magnis commoditatibus: & multò ſatius eſſe dimidium idq; vtiliſſimum excerpere & ſeruare quàm totum amittere.

His rationibus motus verſus ex Æneide ſelectos in Epitomen & compendium redegi, quò aliquem fructum ex illa mei diſcipuli percipere & auferre poſſent, cùm prolixior ſit, quàm vt paucorum annorum ſpacio abſoluatur, præſertim ex huius ſcholæ conditione, vbi tota fere ſchola per anni quadrãtem quotannis dimittitur, dum ſcholares

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

lares tenuioris conditionis pro more qui iam dudum in hoc Noruegiæ regno inoleuit, Eleemoſynas in literarum ſubſidium ruri parochiatim ſolicitè quærunt & colligunt.

Quapropter homines ſinceros hanc meam qualemcunq; voluntatem boni conſulturos, & in meliorem partem pro ingenij candore interpretaturos ſpero.

Quod methodum hanc attinet, idem vt faciant penitus mihi polliceor. Quamuis enim alia via & ordine epitome hæc non incommodè poſſet formari: nihilominus tamen hanc probatum iri & haud iuſtè reprehendi poſſe confido, non tam ſubiectæ poëſios materia & argumento, quàm eiuſdem œconomia & contextu adductus. Tota materia non ſolum propter finem & lugubrem exitum, ſed etiam propter illuſtres heroas, principes perſonas, reges, reginas atq; duces, de quibus hìc agitur, tragica eſt.

Proinde ipſe Virgilius in ſua Æneide verbis adeò atrocibus, quoties id rei natura efflagitat vtitur, vt nemo duriores affectus diligentius & accuratius illo expreſſerit: quanquam enim ſunt reconditi animorum motus qui ſub ſenſus non veniunt: tamen eos noſtris oculis ita ſubijcit, vt non narrati ſed poſiti ante eos videantur, qua virtute tragicos ſcriptores antecellit. Quinetiam quæ heroibus ira commotis attribuit ita naturæ ſunt conformia, vt poſt tot ſecula hominum moribus, inſtitutis & viuendi ratione eiuſq; adeo mutatis, ætati etiamnum noſtræ verba eius ſententiæ & colloquia ſint conſentanea: Vnde hoc illius poëma nihil aliud quàm humanæ vitæ quam modò viuimus pictura videatur: qua de cauſa tam longam diuturnitatem facilè ſuſtinuit, & per tot ſecula non ſolum autoritatem vetuſtatis, ſed etian nouitatis gratiam conſeruauit cùm vnoquoq; recens videatur. Cæterum quantum poëmatis ὀλωέϖειαν & œconomiam attinet, non ſolum ipſe autor Æneida

da

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

da ita conſcripſiſſe videtur, vt commodé in actus formari & in theatrum produci poſſit: verum etiam virtutes narrationis tragicæ vt quiſquam alius, quam ſtudioſiſſimè obſeruat. Quæ enim minus honeſté in ſpectatorum oculos venire poſſunt narrando commemorat iuxta præceptum pœtæ non tamen intus

> Digna geri promes in ſcenam, multaq; tolles
> Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.

Ita triſtiſsimum Didonis exitum pyram incenſam conſcendentis, in domo interiore factum narrat. Idem, vbi Amata coniunx Latini manus violentas ſibi intuliſſet, facit. Eſt igitur veriſimile Virgilium non eo conſilio ſuam Æneida ſcripſiſſe vt priuatim legeretur: ſed vt illa populo Romano non ſecus atq; Ilias Homeri Athenienſibus publicé & ſolenniter recitata fuit, etiam exhiberetur & probaretur, quod etiam Donatus affirmat aliquando factum, idq; ita, vt plurimum fauoris & gratiæ autori Virgilio conciliarit apud populum Romanum, qui auditis in theatro verſibus illius ſurrexit vniuerſus & fortè præſentem ſpectãtemq; Virgilium veneratus eſt velut Auguſtum. Poſtremo nulla methodus non ſolum puerili ſed omni ætati aptior & commodior eſſe poteſt, quam ea quæ in actione & imitatione conſiſtit græcis δραματικῇ dicta, cuius generis ſunt dialogi ſiue colloquia: & Tragœdiæ atq; Comediæ: quæ enim hac via docentur citius in ſenſus incurrunt, facilius intellectu comprehenduntur & memoria conſeruantur: Vt enim res aliquandó conſpecta memoriæ citius conſecratur, quàm nuda rei aliâs geſtæ auditio, ita viſa actio ſpectatorum memoriæ tenacius inſidit quam nuda actus narratio, de qua re Horatius.

> Segnius irritant animos demiſſa per aures
> Quâm quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus, & quæ

ipſe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Ipſe ſibi tradit Spectator.

Vnde conſentaneum eſt, eiuſmodi docendi methodum ſimplici rerum geſtarum expoſitioni & narrationi tantum quantum rei viſæ audita poſtponitur, præferendam eſſe. Quamob. Philoſophorum grauiſsimus Plato omnem ſuam doctrinam dialogis expoſuit, cuius veſtigia non pauci imitati ſunt docti homines. Verùm vt reliquos prætercam quid aliud eſt Virgiliana Æneis quàm perpetui ſermones nunc Deorum cum Deis & Deabus, vt Iouis cum Mercurio, Venere & Iunone &c. nunc hominum cum hominibus vt Æneæ cum Didone, Euandro, Pallante, Latino, Turno, Mezentio &c. Quinetiam Deæ humana forma induta homines ad colloquia hic euocant, Venus filium Æneam, Iuturna fratrem Turnum & Rutulos. Et quia colloquia hæc non caſu & temerè, ſed pro ratione rerum ordine geſtarum inſtituuntur, non inconuenienter in actus & ſcenas redigi & diſtribui poſſunt, præſertim cùm omnia vnum Æneam negocium nunc cum Didone, nunc cum Latino Turno & Mezentio habentē reſpiciant, quod in hiſce Tragœdijs tanquam in Pictura oculis ſubiecta contemplari licet. Spero igitur aliquos fore qui hos meos conatus Virgilium in proſcenium producendo boni ſint conſulturi, cùm non alio animo proficiſcantur, quàm vt puerili ætati vtcunque inſeruire, & talentum à Deo mihi commiſſum aliquo cum fœnore reddere poſſim. Tuæ verò celſi. illuſtri nomini, Sereniſſime Princeps hanc σύνοψιν offero & inſcribo, non quòd ego velim imprudenter monere quid ad tam illuſtris principis inſtitutionem faciat: ſed ſaltem vt me iam multos annos labores ſcholaſticos ſubeuntem in celſitudinis T. patrocinium committam, firmiter mihi pollicens aliquando aliquem eorum laborum & moleſtiarum fructum ſecuturum. DEVS Omnipotens C. T. ætatem atque indolem conſeruet & gubernet in ſui nominis gloriam & indigentis Eccleſiæ ſalutem. Aſloiæ Dominica Trinitatis, Anno Chriſti 1590

Celſitud. T. deditiſsimus & ſubiectiſs.

Iacobus Iacobæus Volſius Ludimod. Aſloēnſis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ARGVMENTVM

TRojanas vt opes & lamentabile regnum
Eruerint Danai, nulli pietate ſecundus
Troius Æneas afflictis fugit ab oris
Italiam fato quærens: Sed preſſus iniquæ
Ira Iunonis, terris iactatus & alto
Septenos Siculis annos errauit in vndis.
Hunc mater Cytherea dolentem & fata querentem
Demulcet, dictis & eum ſolatur amicis:
Acceleret Tyriam Didonem & Agenoris vrbem
Admonet, atq; hinc ſe Reginæ ad limina perfert
Æneas. Troiæ Dido miſerata labores
Non ignara mali, ſimul ipſum in regia ducit
Tecta. Venus mater ſed prole cupidine miſſo
Incendit reginam, atq; oſſibus implicat ignem.
At regina graui iam dudum ſaucia cura
Vulnus alit venis & cæco carpitur igni.
Multa viri virtus animo, multuſq; recurſat
Gentis honos, hærent infixi pectore vultus
Verbàq; nec placidam membris dat cura quietem,
Æneæ properat ſociali fœdere iungi.
Sidoniam miſeré vt Saturnia vidit amantem
Æneam, Venerem compellat & impetrat aſtu
Triſtia Didoni furtiuæ gaudia noctis.
Rex Lybiæ Iarbas miro properabat amore

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Ducere Didonem: at rumore accenſus amaro
Connubij, ante Iouis proſtratus ſupplicat aras.
Audijt omnipotens oculoſq; ad mœnia torſit
Regia, & oblitos famæ melioris amantes:
Mercurium mittit Tyrijs vt cedat ab oris
Æneas, Italos potius ſibi vindicet armis.
Attonitus tanto monitu imperioq; Deorum
Ardet abire fuga, dulceſq; relinquere terras.
At regina dolos cognoſcens prima futuros
Flectere mille modis conatur abire parantem
Nunc prece nunc lachrymis, ſed nullis ille mouetur.
Quocirca infelix fatis exterrita Dido
Mortem orat, tædet cœli conuexa tueri.
Conſcendit furibunda rogos, enſemq; recluſum
Dardanio minitans, languente in pectore condit.

INTERLOCVTORES

Æneas Troianus
Aſcanius filius
Achates comes laborum & conſiliorum Æneæ
Ilioneus orator
Iupiter Deus
Mercurius nuncius Deorum
Neptunus Deus maris
Æolus Deus ventorum
Venus mater Æneæ
Iuno Dea
Dido regina Carthag:
Anna ſoror Didonis
Iarbas procus Didonis
Chorus

ACTVS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ACTVS PRIMVS

Scena prima

ÆNea in Siciliam Italiæ vicinam deueniente Iuno excandeſcens Æolum ventorum regem de tempeſtate Æneæ perniciem ſollicitat.

Iuno, Æolus, Chorus.

Iuno. *mene incepto deſiſtere victam?* Æneid: 1
Nec poſſe Italia Teucrorum auertere regem?
Quippe vetor fatis. Pallas ne exurere claſſem
Argiuum, atq; ipſos potuit ſubmergere ponto,
Vnius ob noxam & furias Aiacis Oilei?
Ipſa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem,
Diſiecitq; rates, euertitq; æquora ventis.
Illum expirantem transfixo pectore flammas
Turbine corripuit, ſcopulóq; infixit acuto.
Aſt ego quæ Diuum incedo regina Iouiſq;
Et ſoror & coniunx, vna cum gente tot annos
Bella gero, & quiſquam numen Iunonis adoret
Præterea? aut ſupplex aris imponat honorem?
Æole, (namq; tibi Diuum pater atq; hominum Rex
Et mulcere dedit fluctus & tollere ventos)
Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor
Ilium in Italiam portans, victoſq; Penates.
Incute vim ventis ſubmerſaſq; obrue puppes:
Aut age diuerſas & diſiyce corpora Ponto:

Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore Nymphæ,
Quarum quæ forma pulcherrima Deiopejam
Connubio iungam ſtabili propiamq; dicabo,
Omnes vt tecum meritis pro talibus annos
Exigat & pulchra faciat te prole parentem.
Æol. *Tuus, ô regina, quod optas*
Explorare labor, mihi iuſſa capeſſere fas eſt.
Tu mihi quodcunq; hoc regni tu ſceptra, Iouemq;
Concilias, tu das epulis accumbere Diuum
Nimborumq; facis, tempeſtatumq; potentem.
Chor. *Venti velut agmine facto*
Qua data porta ruunt, & terras turbine perflant.
Incubuere mari, totumq; à ſedibus imis
Vna Euruſq; Notuſq; ruunt, creberq; procellis
Africus, & vaſtos voluunt ad littora fluctus.
Inſequitur clamorq; virûm, ſtridorq; rudentum.
Eripiunt ſubitò nubes cœlumq; diemq;
Teucrorum ex oculis, Ponto nox incubat atra.
Intonuere poli, & crebris micat ignibus æther,
Præſentemq; viris intentant omnia mortem.

Scena 2.

OBorta ſubita & vehementi tempeſtate, Æneas ſuam vicem plorat.

Æneas.

Æne.

Æne. *ô terq; quaterq; beati*
Queis ante ora patrum Troiæ ſub mœnibus altis
Contigit oppetere: ô Danaum fortiſſime gentis
Tydide, mene Iliacis occumbere campis
Non potuiſſe? tuáq; animam hac effundere dextra?
Sæuus vbi Æacidæ telo iacet Hector, vbi ingens
Sarpedon, vbi tot Simois correpta ſub vndis
Scuta virûm, galeaſq; & fortia corpora voluit.

Scena 3.

NEptunus miſeratus vicem Æneæ increpat ventos eorumq; regem Æolum.

Neptunus. *Chorus.*

Nep. Tantane vos tenuit generis fiducia veſtri?
Iam cælum terramq; meo ſine numine venti
Miſcere & tantas audetis tollere moles?
Quos ego: ſed motos præſtat componere fluctus.
Maturate fugam, regiq; hæc dicite veſtro,
Non illi imperium pelagi, ſæuumq; tridentem
Sed mihi ſorte datum, tenet ille immania ſaxa
Veſtras Eure domos, illa ſe iactet in aula
Æolus, & clauſo ventorum carcere regnat.
Chor. Ac veluti magno in populo, cùm ſæpe coorta eſt
Seditio, ſæuitq; animis ignobile vulgus:

Iamq; faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat.
Tum pietate grauem & meritis ſi fortè virum quem
Conſpexêre: ſilent arrectiſq; auribus aſtant:
Ille regit dictis animos & pectora mulcet:
Sic cunctus pelagi cecidit fragor, æquora poſtquam
Proſpiciens genitor, cœloq; inuectus aperto
Flectit equos, curroq; volans dat lora ſecundo.

Scena 4.

ÆNeas ſuos Troianos ſolatur, & ne vno caſu fracti animum deſpondeant, hortatur:

Æneas. Chorus.

Æne. O ſocij (neq; enim ignari ſumus ante malorum)
O paſſi grauiora dabit Deus his quoq; finem.
Vos & Scyllæam rabiem, penituſq; ſonantes
Acceſtis ſcopulos, vos & Cyclopia ſaxa
Experti, reuocate animos, mœſtumq; timorem
Mittite, forſan & hæc olim meminiſſe iuuabit.
Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum
Tendimus in Latium, ſedes vbi fata quietas
Oſtendunt: illic fas regna reſurgere Troiæ.
Durate, & voſmet rebus ſeruate ſecundis.
Chor. Curis ingentibus æger
Spem vultu ſimulat, premit altum corde dolorem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ACTVS SECVNDVS.

VEnus cum Ioue expoſtulat, qui promiſsi ſui immemor Æneam & reliquos Troianos ſinit tàm triſtia fata perpeti antequam in Italiam veniant. Verum Iupiter eam ſolatur ſpem illi faciens Æneæ imperium ampliſsimum aliquando fore, etiamſi prima fortunæ facies nonnihil triſtis appareat.

Venus, Iupiter.

Venus. *ô qui res hominumq; Deumq;*
Æternis regis imperijs & fulmine terres,
Quid meus Æneas in te committere tantum?
Quid Troes potuere? quibus tot funera paſsis
Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis?
Certè hinc Romanos, olim voluentibus annis,
Hinc fore ductores reuocato à ſanguine Teucri,
Qui mare, qui terras omni ditione tenerent
Pollicitus, quæ te genitor ſententia vertit?
Hoc equidem occaſum Troiæ, triſteſq; ruinas
Solabar, fatis contraria fata rependens.
Nunc eadem fortuna viros, tot caſibus actos
Inſequitur, quem das finem Rex magne laborum?
Antenor potuit medijs elapſus Achiuis
Illyricos penetrare ſinus, Atq; intima tutus
Regna Liburnorum & fontem ſuperare Timaui:

Vnde

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Vnde per ora nouem vaſto cum murmure montis
It mare præruptum, & pelago premit arua ſonanti:
Hinc tamen ille vrbem Pataui ſedeſq; locauit
Teucrorum, & genti nomen dedit, armaq; fixit
Troia: nunc placida compoſtus pace quieſcit:
Nos tua progenies, cœli quibus annuis arcem,
Nauibus (infandum) amiſſis, vnius ob iram
Prodimur, atq; Italis longè diſiungimur oris.
Hic pietatis honos? ſic nos in ſceptra reponis?
Iup. Parce metu Cytherea manent immota tuorum
Fata tibi: cernes vrbem & promiſſa Lauini
Mœnia, ſublimemq; feres ad ſydera cœli
Magnanimum Æneam: neq; me ſententia vertit.
Hic (tibi fabor enim, quando hæc te cura remordet
Longius & voluens fatorum arcana mouebo)
Bellum ingens geret Italia, populoſq; feroces
Contundet, moreſq; viris & mœnia ponet:
Tertia dum Latio regnantem viderit æſtas,
Ternaq; tranſierint Rutulis hyberna ſubactis
At puer Aſcanius, cui nunc cognomen Iulo
Additur, (Ilus erat dum res ſtetit Ilia regno)
Triginta magnos voluendis menſibus orbes
Imperio explebit, regnumq; à ſede Lauini
Transferet, & longo multa vi muniet Albam.
Hîc iam ter centum totos regnabitur annos
Gente ſub Hectorea: donec regina ſacerdos

Marte

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Marte grauis geminam partu dabit Ilia prolem.
Inde lupæ fuluo nutricis tegmine lætus
Romulus excipiet gentem & Mauortia condèt
Mœnia, Romanoſq; ſuo de nomine dicet.
His egò nec metas rerum, nec tempora pono:
Imperium ſine fine dedi, quin aſpera Iuno
Quæ mare nunc, terraſq; metu cœlumq; fatigat
Conſilia in melius referet, mecumq; fouebit
Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.
Cho. *Hæc ait & Maia genitum dimiſit ab alto*
Vt terræ atq; nouæ pateant Carthaginis arces
Hoſpitio Teucris, ne fati neſcia Dido
Finibus arceret, volat ille per aëra magnum
Remigio alarum, ac Lybiæ citus aſtitit oris.
Et iam iuſſa facit, ponuntq; ferocia Pœni
Corda, volente Deo, in primis regina quietum
Accipit in Teucros animum, mentemq; benignam.

Scena 2.

Venus habitu Spartanæ virginis aſſumpto cum filio colloquitur, commonefaciens ipſum de occaſione & originem regni Carthaginenſium: & fata querentem conſolans ad Didonem vt diuertat, hortatur. Æneas verò ſe cum matre locutum cognito in exclamationem prorumpit eiuſq; dictis paret.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Venus. Æneas.

Ven. *Heus, iuuenes, monſtrate mearum*
Vidiſtis, ſi quam hîc errantem forté ſororum,
Succinctam pharetra, & maculoſæ tegmine lyncis,
Aut ſpumantis apri curſum clamore prementem.
Æn. *Nulla tuarum audita mihi, neq; viſa ſororum,*
O quam te memorem virgo? namq; haud tibi vultus
Mortalis, nec vox hominem ſonat: ô Dea certè,
An phœbi ſoror, an Nympharum ſanguinis vna?
Sis felix, noſtrumq; leues quæcunq; laborem:
Et quo ſub cœlo tandem, quibus orbis in oris
Iactemur, doceas: ignari hominumq; locorumq;
Erramus vento huc vaſtis & fluctibus acti.
Multa tibi ante aras noſtra cadet hoſtia dextra.
Ven. *Haud equidem tali me dignor honore:*
Virginibus Tyrijs mos eſt geſtare pharetram,
Purpureoq; alte ſuras vincire Cothurno.
Punica regna vides, Tyrios & Agenoris vrbem:
Sed fines Lybici, genus intractabile bello,
Imperium Dido Tyria regit vrbe profecta
Germanum fugiens: longa eſt iniuria, longæ
Ambages, ſed ſumma ſequar faſtigia rerum.
Huic coniunx Sichæus erat ditiſſimus agri
Phœnicum & magno miſeræ dilectus amore:
Cui pater intactam dederat, primiſq; iugarat

Omnibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Omnibus, ſed regna Tyri germanus habebat
Pygmalion, ſcelere ante alios immanior omnes
Quos inter medius venit furor. ille Sichæum
Impius ante aras, atq; auri cœcus amore
Clam ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum
Germanæ: factumq; diu cælauit & ægram
Multa malus ſimulans vana ſpe luſit amantem.
Ipſa ſed in ſomnis inhumati venit imago
Coniugis, ora modis attollens pallida miris,
Crudeles aras, traiectaq; pectora ferro
Nudauit, cæcumq; domus ſcelus omne retexit.
Tum celerare fugam, patriàq; excedere ſuadet,
Auxiliumq; viæ veteres tellure recludit
Theſauros, ignotum argenti pondus & auri.
His commota fugam Dido ſociosq; parabat.
Conueniunt quibus aut odium crudele Tyranni,
Aut metus acer erat: naueis quæ fortè paratæ,
Corripiunt onerantq; auro: portantur auari
Pygmalionis opes pelago: dux fœmina facti.
Deuenere locos, vbi nunc ingentia cernes
Mœnia, ſurgentemq; nouæ Carthaginis arcem:
Mercatiq; ſolum, facti de nomine Byrſam,
Taurino quantum poſſunt circumdare tergo.
Sed vos qui tandem? quibus aut veniſtis ab oris?
Quoue tenetis iter?
Æn. O Dea, ſi prima repetens ab origine pergam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Et vacet anales noſtrorum audire laborum,
Ante diem clauſo componet veſper olympo.
Nos Troia antiqua (ſi veſtras ſorté per aures
Troiæ nomen ijt) diuerſa per æquora vectos
Forte ſua Lybicis tempeſtas appulit oris.
Sum pius Æneas, raptos qui ex hoſte penates
Claſſe vebo mecum fama ſuper æthera notus.
Italiam quæro patriam, & genus ab Ioue ſummo.
Bis denis Phrygium conſcendi nauibus æquor,
Matre Dea monſtrante viam, data fata ſecutus.
Vix ſeptem conuulſæ vndis, Euroq́ ſuperſunt.
Ipſe ignotus, egens Lybiæ deſerta peragro,
Europa atq́ Aſia pulſus.
Ven. *Quiſquis es, haud credo inuiſus cœleſtibus auras*
Vitales carpis, Tyriam qui adueneris vrbem.
Perge modò, atq́ hinc te reginæ ad limina perfer.
Namq́ tibi reduces ſocios claſſemq́ relictam
Nuncio, & in tutum verſis Aquilonibus actam:
Ni fruſtra augurium vani docuere parentes.
Aſpice bis ſenos lætantes agmine Cygnos
Æthera quos lapſa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cœlo: nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam deſpectare videntur.
Vt reduces illi ludunt ſtridentibus alis,
Et cœtu cinxere polum, cantumq́ dedere:
Haud aliter puppeſq́ tuæ pubeſq́ tuorum

Aut

Aut portum tenet, aut pleno ſubit oſtia velo.
Perge modò, & qua te ducit via, dirige greſſum.
Æn. Quid natum toties crudelis tu quoq; falſis
Ludis imaginibus? cur dextræ iungere dextram
Non datur? ac veras audire & reddere voces?

Scena 3.

ILioneus orator afflictis Troianis à Didone hoſpitium petit, quod vbi beneuolens obtulit Dido, Æneas iam pridem opera matris inconſpicuus ſe oſtendit, reginæ plurimas gratias referens.

Ilioneus. Dido. Æneas. Achates. Chorus.

Ilion. O regina nouã cui condere Iupiter vrbem,
Iuſticiaq; dedit gentes frænare ſuperbas,
Troes te miſeri, ventis maria omnia vecti,
Oramus, prohibe infandos à nauibus igneis.
Parce pio generi, & propius res aſpice noſtras.
Non nos aut ferro Lybicos populare Penates
Venimus, aut raptas ad littora vertere prædas:
Non ea vis animo, nec tanta ſuperbia victis,
Eſt locus, Heſperiam Graij cognomine dicunt,
Oenotrij coluere viri, nunc fama minores
Italiam dixiſſe, ducis de nomine gentem
Hic curſus fuit.

Cùm ſubitò aſſurgent fluctu nymboſus Orion
In vada cœca tulit, penituſq; procacibus auſtris,
Perq; vndas ſuperante ſalo, perq; inuia ſaxa
Diſpulit: huc pauci veſtris adnauimus oris.
Quod genus hoc hominum, quæue hunc tam barbara morē
Permittit patria? hoſpicio prohibemur arenæ?
Bella cient, primaq; vetant conſiſtere terra.
Si genus humanum & mortalia temnitis arma:
At ſperate Deos, memores fandi atq; nefandi.
Rex erat Æneas nobis, quo iuſtior alter
Nec pietate fuit, nec bello maior & armis
Quem ſi fata virum ſeruant, ſi veſcitur aura
Ætherea, nec adhuc crudelibus occubat vmbris;
Non metus, officio nec te certaſſe priorem
Pœniteat: ſunt & Siculis regionibus vrbes,
Armaq;, Troianoq; â ſanguine clarus Aceſtes.
Quaſſatam ventis liceat ſubducere claſſem,
Et ſyluis aptare trabes & ſtringere remos,
Si datur Italiam, ſocijs & rege recepto,
Tendere, vt Italiam læti Latiumq; petamus.
Sin abſumpta ſalus, & te, pater optime Teucrum,
Pontus habet Lybiæ, nec ſpes iam reſtat Iuli:
At freta Sicaniæ ſaltem: ſedeſq; paratas
Vnde huc aduecti, regemq; petamus Aceſtem.
Did. Soluite corde metum Teucri, ſecludite curas,
Res dura & regni nouitas me talia cogunt

Moliri,

Moliri, & latè fines cuſtode tueri.
Quis genus Æneadum? quis Troiæ neſciat vrbem?
Virtuteſq; viroſq; aut tanti incendia belli?
Non obtuſa adeò geſtamus pectora Pœni,
Nec tam auerſus equos Tyria ſol iungit ab vrbe,
Seu vos Heſperiam magnam Saturniaq; arua
Siue Eryci fines, regemq; optatis Aceſtem,
Auxilio tutos dimittam opibuſq; iuuabo.
Vultis & his mecum pariter conſidere regnis?
Vrbem quam, ſtatuo veſtra eſt, ſubducite naues,
Tros, Tyriuſq; mihi nullo diſcrimine agetur.
Atq; vtinam Rex ipſe, Noto compulſus eodem
Afforet Æneas; equidem per littora certos
Dimittam, & Libyæ luſtrare extrema iubebo,
Si quibus eiectus ſyluis aut vrbibus errat.
Ach. Nate Dea quæ nunc animo ſententia ſurgit?
Omnia tuta vides, claſſem ſocioſq; receptos.
Vnus abeſt, medio in fluctu quem vidimus ipſi
Submerſum; dictis reſpondent cætera matris.
Æne. Coràm, quem quæritis, adſum
Troius Æneas Libycis ereptus ab vndis,
O ſola infandos Troiæ miſerata labores,
Quæ nos relliquias Danaum, terræq; mariſq;
Omnibus exhauſtos iam caſibus, omnium egenos,
Vrbe, domòq; ſocias, grates perſoluere dignas
Non opis eſt noſtræ, Dido; nec quicquid vbiq; eſt
Gentis

Gentis Dardaniæ, magnum quæ ſparſa per orbem,
Dij tibi, ſi qua pios reſpectant numina: ſi quid
Vſquam iuſticiæ eſt, & mens ſibi conſcia recti,
Præmia digna ferant: quæ te tam læta tulerunt
Secula, quæ tanti talem genuere parentes?
In freta dum fluuij currant, dum montibus vmbræ
Luſtrabunt, conuexa polus dum ſidera paſcet,
Semper honos nomenq; tuum laudeſq; manebunt
Quæ me cunq; vocant terræ.
Dido. Quis te nate Dea per tanta pericula caſus
Inſequitur? quæ vis immanibus applicat oris?
Tune ille Æneas quem Dardanio Anchiſæ
Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad vndam?
Atq; equidem Teucrum memini Sidona venire,
Finibus expulſum patrijs, noua regna petentem
Auxilio Beli: genitor tum Belus opimam
Vaſtabat Cyprum, & victor ditione tenebat.
Tempore iam ex illo caſus mihi cognitus vrbis
Troianæ, nomenq; tuum, regeſq; pelaſgi,
Ipſe hoſtis Teucros inſigni laude ferebat,
Seq; ortum antiqua Teucrorum à ſtirpe volebat.
Quare agite ô iuuenes tectis ſuccedite noſtris.
Me quoq; per multos ſimilis fortuna labores
Iactatam, hac demum voluit conſiſtere terra.
Non ignara mali miſeris ſuccurrere diſco.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Dido hæc dicens Æneam in regiam ducit. Æneas verò Achatem clanculum ad Aſcanium mittit, vt eum læticiæ paternæ participem faciat, & donorum quibus Didoni gratificandum eſſet, commonefaciat, quod chorus narrat.

Chor. *Æneas (neq; enim patrius conſiſtere mentem*
Paſſus amor) rapidum ad naueis præmittit Achatem,
Aſcanio ferat hæc, ipſumq; ad mœnia ducat.
Omnis in Aſcanio chari ſtat cura parentis.
Munera prætereà Iliacis erepta ruinis
Ferre iubet, pallam ſignis auròq; rigentem,
Et circumtextum croceo velamen achanto.
Ornatus Argiuæ Helenæ: quos illa Mycenis,
Pergama cùm peteret, inconceſſosq; hymineos,
Extuleret, matris Ledæ mirabile donum.
Prætereà ſceptrum, Ilione quod geſſerat olim
Maxima natarum Priami: colloq; monile
Baccatum, & duplicem gemmis auroq; coronam.

Scena 4.

Venus hoſpitium Didonis filio in perniciem ceſſurum verita, Cupidinem inſtruit vt Aſcanij forma induta, dona offerat Didoni eiq; Æneæ amorem oſculo inſtillet, intereà dum ipſa Aſcanium ſomno remoretur.

Venus. Chorus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Nate meæ vires mea magna potentia ſolus,
Nate, patris ſummi qui tela Tiphoëa temnis,
Ad te confugio & ſupplex tua numina poſco,
Frater vt Æneas pelago tuus omnia circum
Littora iactetur odijs Iunonis iniquæ,
Nota tibi, & noſtro doluiſti ſæpe dolore,
Hunc Phœniſſa tenet Dido, blandiſq; moratur
Vocibus: & vereor quò ſe Iunonia vertant
Hoſpitia; haud tanto ceſſabit cardine rerum.
Quocirca capere antè dolis, & cingere flamma
Reginam meditor, ne quo ſe numine mutet:
Sed magno Æneæ mecum teneatur amore.
Quà facere id poſſis, noſtram nunc accipe mentem,
Regius, accitu chari genitoris, ad vrbem
Sidoniam puer ire parat, mea maxima cura,
Dona ferens pelago & flammis reſtantia Troiæ.
Hunc ego ſopitum ſomno ſuper alta Cythera,
Aut ſuper Idalium ſacrata ſede recondam,
Ne qua ſcire dolos, mediuſue occurrere poſſit.
Tu faciem illius noctem, non amplius, vnam
Falle dolo: & notos pueri puer indue vultus,
Vt cùm te gremio accipiet lætiſſima Dido,
Regales inter menſas, laticemq; lyæum,
Cùm dabit amplexus atq; oſcula dulcia figet,
Occultum inſpires ignem, fallaſq; veneno.
Chor. Iamq; ibat dicto parens, & dona Cupido

Regia

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Regia portabat Tyrijs, duce lætus Achate.
Cùm venit, aulæis iam ſe regina ſuperbis
Aurea compoſuit ſponda, mediamq; locauit.
Iam pater Æneas & iam Troiana iuuentus
Conueniunt, ſtratoq; ſuper diſcumbitur oſtro.
Dant famuli manibus lymphas, Cereremq; caniſtris
Expediunt: tonſiſq; ferunt mantilia villis.
Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo
Cura penum ſtruere, & flammis adolere Penates.
Centum aliæ, totidemq; pares ætate miniſtri,
Qui dapibus menſas onerent, & pocula ponant.
Nec non & Tyrij per limina læta frequentes
Conuenêre, toris iuſſi diſcumbere pictis.
Mirantur dona Æneæ, mirantur Iulum,
Flagrantéſq; Dei vultus, ſimulatáq; verba,
Pallamq; & pictum croceo velamen achanto.
Præcipuè infelix peſti deuota futuræ
Expleri mentem nequit, ardeſcitq; tuendo,
Phœniſſa: & puero pariter doniſq; mouetur.
Ille, vbi complexu Æneæ, colloq; pependit,
Et magnum falſi impleuit genitoris amorem,
Reginam petit, hæc oculis, hæc pectore toto
Hæret, & interdum gremio fouet: inſcia Dido
Inſideat quantus miſeræ Deus: at memor ille
Matris Acidaliæ, paulatim abolere Sichæum
Incipit, & viuo tentat præuertere amore

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Iam pridem reſides animos deſuetaq; corda.

Scena 5.

DIdo amore incenſa conuiuis ſuis vinum propinat, intereà dum ipſa cum Ænea colloquitur, ſperans ſe eius nuptijs potituram. Æneas verò totam noctem, excidium Troiæ ſuoſq; errores commemorando, conſumit.

Dido. Æneas. Chorus.

Did. Iupiter (hoſpitibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc lætum Tyrijsq; diem, Troiaq; profectis
Eſſe velis, noſtroſq; huius meminiſſe minores.
Adſis lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos ô cœtum Tyrij celebrate fauentes.
Imo age & à prima dic hoſpes origine nobis
Inſidias Danaûm, Ænea, caſuſq; tuorum
Erroreſq; tuos: nam te iam ſeptima portat
Omnibus errantem terris & fluctibus æſtas.
Æne, 2 *Æn. Infandum regina iubes renouare dolorem,*
Troianas vt opes & lamentabile regnum
Eruerint Danai, quæq; ipſe miſerrima vidi,
Et quorum pars magna fui, quis talia fando
Myrmidonum, Dolopumue, aut duri miles Vlyſſis
Temperet à lachrymis? & iam nox humida cœlo
Præcipitat

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Præcipitat: ſuadentq; cadentia ſydera ſomnos.
Sed ſi tantus amor caſus cognoſcere noſtros
Et breuiter Troiæ ſupremum audire laborem:
Quanquàm animus meminiſſe horret luctuq; refugit
Incipiam. Fracti bello fatiſq; repulſi
Ductores Danaûm, tot iam labentibus annis,
Inſtar montis equum diuina Palladis arte
Ædificant, ſectaque intexunt abiete coſtas.
Votum pro reditu ſimulant: ea fama vagatur.
Huc delecta virûm ſortiti corpora furtim
Includunt cæco lateri, penituſq; cauernas
Ingenteis, vterumq; armato milite complent.
Eſt in conſpectu Tenodos notiſſima famâ
Inſula, diues opum, Priami dum regna manebant:
Nunc tantum ſinus & ſtatio mala fida carinis:
Huc ſe profecti deſerto in littore condunt,
Nos abyſſe rati & vento petyſſe Mycenas.
Ergo omnis longo ſoluit ſe Teucria luctu.
Panduntur portæ, iuuat ire, & Dorica caſtra,
Deſertoſq; videre locos littuſq; relictum.
Hîc Dolopum manus, hîc ſæuus tendebat Achilles,
Claſſibus hîc locus, hîc acies certare ſolebant.
Pars ſtupet innuptæ donum exitiale Mineruæ,
Et molem mirantur equi: primuſq; Thymates
Duci inter muros hortatur, & arce locari,
Siue dolo, ſeu iam Troiæ ſic fata ferebant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

At capys & quorum melior ſententia menti,
Aut pelago Danaûm inſidias, ſuſpectaq; dona
Præcipitare iubent, ſubiectisq; vrere flammis:
SCINDITVR incertum ſtudia in contraria vulgus.
Primus ibi ante omneis, magna comitante caterua,
Laocoon ardens, ſumma decurrit ab arce,
Et procul; O miſeri, quæ tanta inſania, ciues?
Creditis auectos hoſtes? aut vlla putatis
Dona carere dolis Danaûm? ſic notus Vlyßes?
Aut hoc incluſi ligno occultantur Achiui:
Aut hæc in noſtros fabricata eſt machina muros.
Inſpectura domos, venturaq; deſuper vrbi:
Aut aliquis latet error, equo ne credite Teucri,
Quicquid id eſt, timeo Danaos, & dona ferenteis.
Sic fatis, validis ingentem viribus haſtam
In latus, inq; feri curuam compagibus aluum
Contorſit: ſtetit illa tremens, vteroq; recuſſo
Inſonuêre cauæ, gemitumq; dedêre cauernæ.
Et ſi fata Deûm, ſi mens non læua fuiſſet,
Impulerat ferro Argolicas fœdare latebras,
Troiaq; nunc ſtares, Priamiq; arx alta maneres.
Ecce manus iuuenem intereà poſt terga reuinctum,
Paſtores magno ad regem clamore trahebant
Dardanidæ, qui ſe ignotum venientibus vltrò
Hoc ipſum vt ſtrueret, Troiamq; aperiret Achiuis,
Obtulerat, fidens animi atq; in vtrumq; paratus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Seu verſare dolos ſeu certæ occumbere morti
Vndiq̧ Viſendi ſtudio Troiana iuuentus
Circumfuſa ruit, certamq̧ illudere capto.
Accipe nunc Danaûm inſidias, & crimine ab vno
Diſce omneis.
Namq̧ conſpectu in medio turbatus inermis
Conſtitit, atq̧ oculis Phrygia agmina circumſpexit:
Heu quæ nunc tellus, inquit, quæ me æquora poſſunt
Accipere? aut quid iam miſero mihi deniq̧ reſtat?
Cui neq̧ apud Danaos vſquàm locus: inſuper ipſi
Dardanidæ infenſi pœnas cum ſanguine poſcunt.
Quo gemitu conuerſi animi, compreſſus & omnis
Impetus: hortamur fari quo ſanguine cretus,
Quidue ferat, memoret: quæ ſit fiducia capto.
Ille hæc depoſita tandem formidine fatur:
Cuncta equidem tibi rex (fuerint quæcunq̧) fatebor
Vera, inquit: neq̧ me argolica de gente negabo.
Hoc primum: nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam, mendacemq̧ improba finget?
Fando aliquid ſi fortè tuas peruenit ad aures
Belidæ nomen Palamedis, & inclyta famæ
Gloria, quem falſa ſub proditione Pelaſgi
Inſontem, infando iudicio, quia bella vetabat,
Demiſêre neci, nunc caſſum lumine lugent.
Illi me comitem & conſanguinitate propinquum
Pauper in arma pater, primis huc miſit in annis.

Dum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Dum ſtabat regno incolumis regnumq́; vigebat
Conſilijs , & nos aliquod nomenq́; decuſq́;
Geſſimus : inuidia poſtquàm pellacis Vlyſſi
(Haud ignota loquor) ſuperis conceſſit ab oris ,
Adflictus vitam in tenebris luctuq́; trahebam ,
Et caſum inſontis mecum indignabar amici.
Nec tacui demens ; & me ſors ſi qua tuliſſet ,
Si patrios vnquàm remeaſſem victor ad Argos ,
Promiſi vltorem & verbis odia aſpera moui.
Hinc mihi prima mali labes , hinc ſemper Vlyſſes
Criminibus terrere nouis , hinc ſpargere voces
In vulgum ambiguas & quærere conſcius arma ,
Nec requieuit enim donec Calchante miniſtro.
Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata reuoluo ?
Quidue moror ? omnes vno ordine habetis Achiuos
Idq́; audire ſat eſt , iamdudum ſumite pœnas ,
Hoc Ithacus velit , & magno mercentur Atridæ.
Tum verò ardemus ſcitari & quærere cauſas ,
Ignari ſcelerum tantorum , artiſq́; Pelaſgæ.
Proſequitur pauitans & ficto pectore fatur :
Sæpe fugam Danai Troia cupiêre relicta
Moliri , & longo feſſi diſcedere bello :
Feciſſentq́; vtinam , ſæpe illos aſpera Ponti.
Intercluſit hyems , & terruit auſter eunteis.
Præcipuè cùm iam hic trabibus contextus acernis
Staret equus , toto ſonuerunt æquore nymbi.

Suſpenſi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Suſpenſi Eurypylum, ſcitatum oracula Phœbi
Mittimus, iſq; adytis hæc triſtia dicta reportat:
Sanguine placaſtis ventos, & virgine cæſa,
Cùm primum Iliacas Danai veniſtis ad oras.
Sanguine quærendi reditus, animaq; litandum
Argolica. Vulgi quæ vox vt venit ad aures,
Obſtupuere animi, gelidusque per ima cucurrit
Oßa tremor, cui fata parent, quem poſcat Apollo.
Hîc Ithacus vatẽ magno Calchanta tumultu
Protrahit in medios, quæ ſint ea numina Diuûm
Flagitat: & multi mihi iam crudele canebant
Artificis ſcelus, & taciti ventura videbant.
Bis quinos ſilet ille dies, tectusq; recuſat
Prodere voce ſua quenquam, aut opponere morti.
Vix tandem magnis Ithaci clamoribus actus
Compoſitò rumpit vocem & me deſtinat aræ.
Aßenſere omnes: & quæ ſibi quiſq; timebat
Vnius in miſeri exitium conuerſa tulere.
Iamq; dies infanda aderat, mihi ſacra parari,
Et ſalſæ fruges & circum tempora vittæ.
Eripui (fateor) letho me, & vincula rupi:
Limoſoq; lacu per noctem obſcurus in vlua
Delitui, dum vela darent, ſi fortè dediſſent.
Nec mihi iam patriam antiquam ſpes vlla videndi,
Nec dulceis natos, exoptatemq; parentem,
Quos illi fors ad pœnas ob noſtra repoſcent

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Effugia, & culpam hanc miſerorum morte piabunt
Quod te per ſuperos, & conſcia numina veri
Per (ſi qua eſt, quæ reſtat adhuc mortalibus vſquam
Intemerata fides) oro, miſerere laborum
Tantorum, miſerere animi non digna ferentis.
His lachrymis vitam damus & miſereſcimus vltrò
Ipſe viro primus manicas atq; arcta leuari
Vincla iubet Priamus, dictiſq; ita fatur amicis:
Quiſquis es amiſſos hinc iam obliuiſcere Graios:
Noſter eris, mihiq; hæc ediſcere vera roganti:
Quó molem hanc immanis equi ſtatuêre? quis autor?
Quidue petunt? quæ relligio? aut quæ machina belli?
Dixerat: ille dolis inſtructus & arte pelaſga,
Suſtulit exutas vinclis ad ſidera palmas:
Vos æterni igneis & non violabile veſtrum
Teſtor numen, ait: vos aræ enſeſq; nefandi,
Quos fugi, vittæq; Deûm quas hoſtia geſſi:
Fas mihi Graiorum ſacrata reſoluere iura,
Fas odiſſe viros, atq; omnia ferre per auras,
Si qua tegunt: teneor patriæ nec legibus vllis.
Tu modò promiſſis maneas, ſeruataquè ſerues
Troia fidem ſi vera feram, ſi magna rependam.
Omnis ſpes Dauaûm & cepti fiducia belli
Palladis auxilijs ſemper ſtetit; impius ex quo
Tydides ſed enim ſcelerumq; inuentor Vlyſſes,
Fatale aggreſſi ſacrato auellere templo

Palladium

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Palladium, cæſis ſummæ cuſtodibus arcis,
Corripuêre ſacram effigiem, manibusq; cruentis
Virgineas auſi Diuæ contingere vittas:
Ex illo fluere, ac retrò ſublapſa referri
Spes Danaûm, fractæ vires, auerſa Deæ mens.
Nec dubijs ea ſigna dedit Tritonia monſtris.
Vix poſitum caſtris ſimulachrum, arſere coruſcæ
Luminibus flammæ arectis: ſalſusq; per artus
Sudor ijt: terq; ipſa ſolo (mirabile dictu)
Emicuit, parmamquè ferens, haſtamqué trementem.
Extemplò tentanda fuga, canit æquora Calchas:
Nec poſſe Argolicis excindi Pergama telis:
Omnia ni repetant Argis, numenq; reducant,
Quod pelago & curuis ſecum aduexêre carinis.
Et nunc quod patrias vento petiêre Mycenas,
Arma, Deosq; parant comites: pelagoq; remenſo,
Improuiſi aderunt, ita digerit omnia Calchas.
Hanc pro Palladio moniti, pro numine læſo
Effigiem ſtatuêre, nefas qua triſte piarent.
Hanc tamen immenſam Calchas attollere molem,
Roboribus textis cœloq; educere iuſsit:
Ne recipi portis, aut duci in mœnia poſsit,
Neu populum antiqua ſub relligione tueri.
Nam ſi veſtra manus violaſset dona Mineruæ,
Tum magnum exitium (quod Dij prius omen in ipſum
Conuertant) Priami imperio Phrygibusq; futurum:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Sin manibus veſtris veſtram aſcendiſſet in vrbem,
Vltrò Aſiam magnam Pelopeja ad mœnia bello
Venturam, & noſtros ea fata manere nepotes.
Talibus inſidijs periuriq; arte Sinonis
Credita res, captiq; dolis, lachrymisq; coactis,
Quos neq; Tydides, nec Lariſſæus Achilles,
Non anni domuere decem, non mille carinæ.
Diuidimus muros, & mœnia pandimus vrbis.
Accingunt ſe omnes operi, pedibusq; rotarum
Subijciunt lapſus, & ſtupea vincula collo
Intendunt: ſcandit fatalis machina muros
Fœta armis: circum pueri, innuptæq; puellæ
Sacra canunt, funemq; manu contingere gaudent.
Illa ſubit, mediæq; minans illabitur vrbi.
O patria, ô Diuûm domus Ilium, & inclyta bello
Mœnia Dardanidum, quater ipſo in limine portæ
Subſiſtit, atquè vtero ſonitum quater arma dedêre.
Inſtamus tamen immemores, cœciq; furore
Infelix monſtrum ſacrata ſiſtimus arce.
Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris
Ora Dei iuſſu, non vnquàm credita Teucris.
Nos delubra Deûm miſeri, quibus vltimus eſſet
Ille dies, feſta velamus fronde per vrbem.
Vertitur intereà cœlum & ruit oceano nox,
Inuoluens vmbra magna terramq; polumq;
Myrmidonumq; dolos: fuſi per mœnia Teucri

Conticuêre

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Conticuêre, ſopor feſſos complectitur artus
Et iam argiua phalanx instructis nauibus ibat
A Tenedo, tacitæ per amica ſilentia lunæ.
Littora nota petens: flammas cùm regia puppis
Extulerat: fatisq; Deûm defenſus iniquis:
Incluſos vtero Danaos, & pinea furtim
Laxat clauſtra Sinon, illos patefactus ad auras
Reddit equus, lætiquè cauo ſe robore promunt.
Tiſandrus Stheneluſq; duces, & dirus Vlyſſes,
Demiſſum lapſi per funem, Athamaſquè Thoasq;
Pelidesq; Neoptolemus, primusq; Machaon,
Et Menelaus, & ipſe doli fabricator Epeus,
Inuadunt vrbem ſomno vinoq; ſepultam.
Cæduntur vigiles, portisq; patentibus omneis
Accipiunt ſocios, atq; agmina conſcia iungunt
Sed Priami forſan fuerint quæ fata requiras.
Vrbis vbi captæ caſum, conuulſaq; vidit
Limina tectorum & medium in penetralibus hoſtem.
Arma diu ſenior deſueta trementibus æuo
Circumdat nequicquàm humeris, & inutile ferrum
Cingitur, ac denſos fertur moriturus in hoſtes.
Ædibus in medijs, nudoq; ſub ætheris axe
Ingens ara fuit, iuxtaq; vberrima laurus
Incumbens aræ atquè vmbra complexa Penates.
Hìc Hecuba, & natæ nequicquàm altaria circùm,
Præcipites atra ceu tempeſtate columbæ,

 Condenſæ

Condenſæ, & Diuûm amplexæ ſimulachra tenebant
Ipſum autem ſumptis Priamum iuuenilibus armis
Vt vidit: Quæ mens tam dira miſerrima coniunx
Impulit his cingi telis? aut quò ruis? inquit:
Non tali auxilio non defenſoribus iſtis
Tempus eget: non, ſi ipſe meus nunc afforet Hector.
Huc tandem concede, hæc ara tuebitur omnes
Aut moriere ſimul. Sic ore effata recepit
Ad ſeſe, & ſacra longæuum in ſede locauit.
Ecce autem elapſus Pyrrhi de ſede Polytes,
Vnus natorum Priami, per tela, per hoſteis,
Porticibus longis fugit, & vacua atria luſtrat
Saucius. illum ardens infeſto vulnere Pyrrhus
Inſequitur, iam iamquè manu tenet, & premit haſta.
Vt tandem ante oculos euaſit, & ora parentum
Concidit, ac multo vitam cum ſanguine fudit:
Hîc Priamus quanquàm in media iam morte tenetur,
Non tamen abſtinuit, nec voci iræquè pepercit:
At tibi pro ſcelere, exclamat, pro talibus auſis,
Dij, ſi qua eſt cœlo pietas, quæ talia curet,
Perſoluant grates dignas & premia reddant
Debita, qui nati coràm me cernere letum
Feciſti, & patrios fœdaſti funere vultus.
At non ille, ſatum quo te mētiris, Achilles
Talis in hoſte fuit Priamo; ſed iura fidemquè
Supplicis erubuit, corpuſquè exangue ſepulchro
Reddidit Hectoreum, mequè in mea regna remiſit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Sic fatus ſenior, telumq́ imbelle ſine ictu
Coniecit, rauco quod protinus ære repulſum
Et ſummo clypei nequicquam vmbone pependit.
Cui Pyrrhus; Referes ergo hæc & nuncius ibis
Pelidæ genitori: illi mea triſtia facta
Degeneremq́ Neoptolemum narrare memento.
Nunc morere. hæc dicens altaria ad ipſa trementem
Traxit, & in multo lapſantem ſanguine nati:
Implicuitq́ comam læua: dextraq́ coruſcum
Extulit, ac lateri capulo tenus abdidit enſem.
Hæc finis Priami fatorum, hic exitus illum
Sorte tulit, Troiamq́ incenſam, & prolapſa vidẽtem
Pergama, tot quondam populis terriſq́ ſuperbum
Regnatorem Aſiæ: iacet ingens littore truncus
Auulſumq́ humeris caput, & ſine nomine corpus. Æne: 3.
Poſtquam res Aſiæ, Priamiq́ euertere gentem
Immeritam viſum ſuperis, ceciditq́ ſuperbum
Ilium: & omnis humo fumat Neptunia Troia:
Diuerſa exilia & deſertas quærere terras
Augurijs agimur Diuûm, claßemq́ ſub ipſa
Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ,
Incerti quo fata ferant, vbi ſiſtere detur.
Chor. At regina graui iam dudum ſaucia cura Æne: 4
Vulnus alit venis, & cœco carpitur igni.
Multa viri virtus animo, multuſq́ recurſat
Gentis honos: hærent infixi pectore vultus,
Verbaq́, nec placidam membris dat cura quietem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ACTVS TERTIVS.

Scena prima.

DIdo audita Æneæ narratione amore inflammatur, & re cum ſorore Anna communicata eius nuptias ambit, Anna verò Didonem amore languidam amplius incendit.

Dido. Anna. Chorus.

Anna ſoror quæ me ſuſpenſa inſomnia terrent?
Quis nouus hic noſtris ſucceſſit ſedibus hoſpes?
Quem ſeſe ore ferens? quàm forti pectore & armis?
Credo equidem (nec vana fides) genus eſſe Deorum.
Degeneres animos timor arguit. heu quibus ille
Iactatus fatis? quæ bella exhauſta canebat?
Si mihi non animo fixum immotumquè ſederet,
Ne cui me vinclo vellem ſociare iugali,
Poſtquam primus amor deceptam morte fefellit,
Si non pertæſum thalami tedæquè fuiſſet,
Huic vni forſan potui ſuccumbere culpæ.
Anna (fatebor enim) miſeri poſt fata Sichæi
Coniugis, & ſparſos fraterna ſede Penates,
Solus hic inflexit ſenſus animumquè labantem
Impulit: agnoſco veteris veſtigia flammæ.
Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat
Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad vmbras,

Pallentes

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Pallentes vmbras Erebi, noctemq; profundam,
Ante pudor quàm te violem, aut tua iura reſoluam,
Ille meos, primùm qui me ſibi iunxit, amores
Abſtulit, ille habeat ſecum ſeruetq; ſepulchro.
Anna. *ô luce magis dilecta ſorori,*
Solane perpetua mœrens carpêre iuuenta?
Nec dulces natos, Veneris nec præmia noris?
Id cinerem, aut manes credis curare ſepultos?
Eſto, ægram nulli quondam flexêre mariti,
Non Lybiæ, non antè Tyro deſpectus Iarbas,
Ductoreſq; alij, quos Aphrica terra triumphis
Diues alit: placidóne etiam pugnabis amori?
Non venit in mentem, quorum conſederis aruis?
Hinc Getulæ vrbes genus inſuperabile bello,
Et Numidæ infræni cingunt, & inhoſpita Syrtis.
Hinc deſerta ſiti regio, lateq; furentes
Barcæi, quid bella Tyro ſurgentia dicam?
Germaniq; minas?
Dijs equidem auſpicibus reor & Iunone ſecunda,
Huc curſum Iliacas vento tenuiſſe carinas:
Quam tu vrbem ſoror hanc cernes? quæ ſurgere regna
Coniugio tali? Teucrum comitantibus armis,
Punica ſe quantis attollet gloria rebus?
Tu modò poſce Deos veniam, ſacriſq; litatis
Indulge hoſpitio, cauſaſq; innecte morandi,
Dum pelago deſæuit hyems, & aquoſus Orion,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Quaſſatæq́; rates & non tractabile cœlum.

Chor. *Vritur infelix Dido, totaq́; vagatur*
Vrbe furens, qualis coniecta Cerua ſagitta,
Quam procul incautam nemora inter Creſſia fixit
Paſtor agens telis, liquitq́; volatile ferrum
Neſcius; illa fuga ſyluas ſaltusq́; peragrat
Dictæos, hæret lateri lethalis arundo.
Nunc media Æneam ſecum per mœnia ducit,
Sidoniasq́; oſtentat opes, vrbemq́; paratam.
Incipit effari, mediaq́; in voce reſiſtit,
Nunc eadem labente die conuiuia quærit,
Iliacosq́; iterum demens audire labores
Expoſcit, pendetq́; iterum narrantis ab ore.

Scena ſecunda.

IVno Didonem miſerè amantem miſerata Venerem pro eius cum Ænea coniugio compellat, ſimul operam ſtudioſè pollicens. Quomodo verò, Venere exorata, rem aſtu peregit, narrat chorus.

Iuno. Venus. Chorus.

Egregiam verò laudem & ſpolia ampla refertis
Tuq́; puerq́; tuus, magnum & memorabile numen
Vna dolo Diuûm, ſi fœmina victa duorum eſt.
Nec me adeò fallit, veritam te mœnia noſtra,

Suſpectas

Suſpectas habuiſſe domos Carthaginis altæ.
Sed quis erit modus? aut quo nunc certamine tanto?
Quin potius pacem æternam pactosq; hymenæos
Exercemus? habes tota quod mente petiſti.
Ardet amans Dido, traxitq; per oſſa furorem.
Communem ergo hunc populum, paribusq; regamus
Auſpicijs, liceat Phrygio ſeruire marito,
Dotaleisq; tuæ Tyrios permittere dextræ.
Ven. Quis talia demens
Abnuat? aut tecum malit contendere bello?
Si modò, quod memores, factum fortuna ſequatur.
Sed fatis incerta feror, ſi Iupiter vnam
Eſſe velit Tyrijs vrbem Troiaq; profectis,
Miſceriue probet populos, aut fœdera iungi:
Tu coniunx, tibi fas animum tentare precando.
Perge, ſequar.
Iun. Mecũ erit iſte labor: nunc qua ratione quod, inſtat
Confieri poſſit, paucis, aduerte, docebo:
Venatum Æneas vnaq; miſerrima Dido
In nemus ire parant, vbi primos craſtinus ortus
Extulerit Titan, radijsq; retexerit orbem:
His ego nigrantem commiſta grandine nymbum,
Dum trepidant alæ, ſaltusq; indagine cingunt,
Deſuper infundam, & tonitru cœlum omne ciebo.
Diffugient comites & nocte tegentur opaca.
Speluncam Dido, dux & Troianus eandem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Deuenient, adero, & tua ſi mihi certa voluntas,
Connubio iungam ſtabili propriamq́ dicabo.
Hîc hymineus erit.
Chor. Intereà magno miſceri murmure cœlum
Incipit, inſequitur commiſta grandine nimbus.
Et Tyrij comites paſsim, & Troiana iuuentus.
Dardaniusq́ nepos Veneris, diuerſa per agros
Tecta metu petiêre; ruunt de montibus amnes.
Speluncam Dido, dux & Troianus eandem
Deueniunt: prima & tellus & pronuba Iuno
Dant ſignum: fulſere ignes & conſcius æther
Connubij; ſummoq́ vlularunt vertice nymphæ.
Ille dies primus lethi, primusq́ malorum
Cauſa fuit; neq́ enim ſpecie famaue mouetur,
Nec iam furtiuum Dido meditatur amorem:
Coniugium vocat, hoc prætexit nomine culpam.

ACTVS QVARTVS.

Scena prima.

IArbas Rex Lybiæ Didonis procus, rumoribus de Didonis & Æneæ coniugio auditis, Ioui ſupplicatur. Iupiter verò Mercurium ablegat denunciatum Æneæ, vt relicta Didone in Italiam concedat.

Iarbas. Iupiter. Chorus.

Iupiter

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Iupiter omnipotens, cui non Mauruſia pictis
Gens epulata toris Lenæum libat honorem,
Aſpices hæc? an te genitor, cùm fulmina torques,
Nequicquam horremus? cæciq; in nubibus ignes
Terrificant animos, & inania murmura miſcent?
Fœmina quæ noſtris errans in finibus, vrbem
Exiguam pretio poſuit, cui littus arandum,
Cuiq; loci leges dedimus, connubia noſtra
Reppulit, ac dominum Æneam in regna recepit.
Et nunc ille Paris cum ſemiuiro comitatu
Mæonia mentum intra, crinemq; madentem
Subnixus, rapto potitur: nos munera templis
Quippe tuis ferimus, famamq; fouemus inanem.
Chor. FAMA malum, quo non aliud velocius vllum
Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo:
Parua metu primo, mox ſeſe attollit in auras,
Ingrediturq; ſolo, & caput inter nubila condit.
Illam terra parens ira irritata Deorum,
Extremam (vt perhibent) Cæo Enceladoq; ſororem
Progenuit, pedibus celerem & pernicibus alis:
Monſtrum horrēdū, ingens, cui quot ſunt corpore plumæ,
Tot vigiles oculi, ſubter (mirabile dictu)
Tot linguæ, totidem ora ſonant, tot ſubrigit aures.
Nocte volat cœli medio, terræq; per vmbram,
Stridens, nec dulci declinat lumina ſomno.
Luce ſedet cuſtos, aut ſummi culmine tecti,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Turribus aut altis, & magnas territat vrbes
Tam ficti prauiq́ tenax quàm nuncia veri.

Scena ſecunda.

IVpiter Iarbæ precibus motus Mercurium ablegat denunciatū Æneæ, vt relicta Didone in Italiam concedat.

Vade age nate, voca zephyros, & labere pennis:
Dardaniumq́ ducem, Tyria Carthagine qui nunc
Expectat, fatisq́ datas non reſpicit vrbes,
Alloquere & celereis defer mea dicta per auras.
Non illum nobis genitrix pulcherrima talem
Promiſit, Graiumq́ ideo bis vindicat armis:
Sed fore qui grauidam imperijs, belloq́ frementem
Italiam regeret, genus alto à ſanguine Teucri
Proderet, ac totum ſub leges mitteret orbem.
Si nulla accendit tantarum gloria rerum,
Nec ſuper ipſe ſua molitur laude laborem:
Aſcanióne pater Romanas inuidet arces?
Quid ſtruit? aut qua ſpe inimica in gente moratur?
Nec prolem Auſoniam, & Lauinia reſpicit arua?
Nauiget: hæc ſumma eſt: hîc noſtri nuncius eſto.

Scena tertia.

MErcurius iuſſa Iouis exequens Æneæ imperat, vt omiſſa Carthagine, Italiam quæ eius poſteritati debetur occupet.

Tu nunc Carthaginis altæ
Fundamenta locas, pulchramq́ vxorius vrbem
Extruis ? heu regni, rerumq́ oblite tuarum.
Ipſe Deûm tibi me claro demittit Olympo
Regnator, cœlum & terras qui numine torquet:
Ipſe hæc ferre iubet celeres mandata per auras:
Quid ſtruis aut qua ſpe Libycis teris ocia terris ?
Si te nulla mouet tantarum gloria rerum,
Nec ſuper ipſe tua moliris laude laborem:
Aſcanium ſurgentem & ſpes hæredis Iuli
Reſpice, cui regnum Italiæ, Romanaq́ tellus
Debentur.
Chor. Heu quid agat ? quo nunc reginã ambire furentẽ
Audeat affatu ? & quæ prima exordia ſumat ?
Atq́ animum nunc huc celerem, nunc diuidit illuc:
In parteſq́ rapit varias, perq́ omnia verſat.

Scena quarta.

ÆNeas à Mercurio impulſus fugam ſibi prouidet. Dido verò id ſubolfaciens, & minis & precibus illum à propoſito reuocare conatur : verùm ipſum culpam in Iouem transferre nitentem & ad littora tendentem magis exaſperata conuitijs proſequitur.

Æneas. Dido. Chorus.

Heu

Heu quid agam ? quæ nunc animo ſententia ſurgit ?
Attonitus tanto monitu imperioq́ Deorum
Quid cunctor ? rapidus ſubitò fidiſsime Achates
Mneſthea Sergeſtumq́ voca, fortemq́ Cloanthum.
Claſsem aptent taciti, ſocioſq́ ad littora cogant:
Arma parent: & quæ ſit rebus cauſa nouandis
Diſsimulent; ac me interea, quando optima Dido
Neſciat, & tantos rumpi non ſperat amores,
Tentaturum aditus, & quæ molliſsima fandi
Tempora, quis rebus dexter modus.
Did. Diſsimulare etiam ſperaſti perfide tantum
Poſse nefas ? tacitusq́ mea diſcedere terra ?
Nec te noſter amor, nec te data dextera quondam
Nec moritura tenet crudeli funere Dido ?
Quinetiam hyberno moliris ſidere claſsem,
Et medijs properas Aquilonibus ire per altum
Crudelis ? quid ? ſi non arua aliena, domoſq́
Ignotas peteres ? & Troia antiqua maneret ?
Troia per vndoſum peteretur claſsibus æquor ?
Mene fugis ? per ego has lachrymas, dextramq́ tuam, te,
(Quando aliud mihi iam miſera nihil ipſa reliqui)
Per connubia noſtra, per inceptos hymenæos,
Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quicquam
Dulce meum, miſerere domus labentis, & iſtam
Oro (ſi quis adhuc precibus locus) exue mentem.
Te propter Libycæ gentes, Nomadumq́ tyrranni

Odere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Odere ; infenſi Tyrij ; te propter eundem
Extinctus pudor , & qua ſola ſidera adibam,
Fama prior , cui me moribundam deſeris hoſpes ?
Hoc ſolum nomen quoniam de coniuge reſtat.
Quid moror ? an mea Pygmalion dum mœnea frater
Deſtruat , aut captam ducat Getulus Iarbas ?
Saltem ſi qua mihi de te ſuſcepta fuiſſet
Ante fugam ſoboles : ſi quis mihi paruulus aula
Luderet Æneas , qui te tantùm ore referret ;
Non equidem omnino capta aut deſerta viderer.
Æne. *Ego te , quæ plurima fando*
Enumerare vales , nunquam , regina , negabo
Promeritam ; nec me meminiſſe pigebit Eliſæ,
Dum memor ipſe mei , dum ſpiritus hos regit artus.
Pro te pauca loquar. nec ego hanc abſcondere furto
Speraui , nec finge , fugam ; nec coniugis vnquam
Prætendi tædas , aut hæc in fædera veni.
Me ſi fata meis paterentur ducere vitam
Auſpicijs , & ſponte mea componere curas;
Vrbem Troianam primùm , dulcesq; meorum
Relliquias colerem & Priami tecta alta manerent;
Et recidua manu poſuiſſem Pergama victis.
Sed nunc Italiam magnam Grynæus Apollo,
Italiam Lyciæ iuſſère capeſſere ſortes;
Hic amor , hæc patria eſt , ſi te Carthaginis arces
Phœniſſam , Lybicæq; aſpectus detinet vrbis;

Quæ

Quæ tandem Auſonia Teucros conſidere terra
Inuidia eſt? & nos fas extera quærere regna?
Me patris Anchiſæ, quoties humentibus vmbris
Nox operit terras, quoties aſtra ignea ſurgunt,
Admonet in ſomnis, & turbida terret imago;
Me puer Aſcanius, capitisq; iniuria chari
Quem regno Heſperiæ fraudo, & fatalibus aruis.
Nunc etiam interpres Diuûm, Ioue miſſus ab ipſo,
(Teſtor vtrumq; caput) celereis mandata per auras
Detulit; ipſe Deum manifeſto in lumine vidi
Intrantem muros, vocemq; his auribus hauſi:
Deſine meq; tuis incendere, teq; querelis:
Italiam non ſponte ſequor.
Dido. Nec tibi Diua parens, generis nec Dardanus aut
Perfide, ſed duris genuit te cautibus horrens (tor
Caucaſus, Hyrcanæq; admorunt vbera tygres.
Nam quid diſſimulo? aut quæ me ad maiora reſeruo?
Num fletu ingemuit noſtro? num lumina flexit?
Num lachrymas victus dedit? aut miſeratus amantē eſt?
Sed quibus ante feram? iamiam nec maxima Iuno
Nec Saturnius hæc oculis pater aſpicit æquis.
NVSQVAM tuta fides, eiectum littore, egentem
Excepi, & regni demens in parte locaui:
Amiſſam claſſem, ſocios à morte reduxi.
Heu furijs incenſa feror: nunc augur Apollo,
Nunc Lyciæ ſortes, nunc & Ioue miſſus ab ipſo

Interpres

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Interpres Diuûm fert horrida iuſſa per auras.
Scilicet is ſuperis labor eſt; ea cura quietos
Sollicitat; neq; te teneo, neq; dicta refello.
I, ſequere Italiam ventis, pete regna per vndas:
Spero equidem medijs (ſi quid pia numina poſſunt)
Supplicia hauſurum ſcopulis, & nomine Dido
Sæpe vocaturum. ſequar atris nubibus abſens.
Et cùm frigida mors anima ſubduxerit artus,
Omnibus vmbra locis adero; dabis improbe pænas.
Audiam, & hæc manes veniet mihi fama per imos.

Ænea ad littus properante canit chorus.

Quis tibi nunc Dido cernenti talia ſenſus?
Quoſue dabis gemitus, cùm littora feruere latè
Proſpiceres arce ex ſumma, totumq; videres
Miſceri ante oculos tantis clamoribus æquor?
Improbe amor quíd non mortalia pectora cogis?
Ire iterum in lachrymas, iterum tentare precando
Cogitur, & ſupplex animos ſubmittere amori:
Ne quid inexpertum fruſtra moritura relinquat.

Scena quinta.

Dido Annam ſororem exoratum Æneam mittit, ſed nihil proficientem pyram ſub prætextu Æneæ magiâ reuocandi conſtruere iubet, cùm tamen vt ipſamet amoris impatiens eam conſcenderet, animum induxerit.

Dido. Chorus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Anna vides toto properari littore circùm:
Vndiq; conuenêre; vocat iam carbaſus auras:
Puppibus & læti nautæ impoſuêre coronas.
Hunc ego ſi potui tantum ſperare dolorem,
Et perferre ſoror potero; miſeræ hoc tamen vnum
Exequere Anna mihi. ſolam nam perfidus ille
Te colere, arcanos etiam tibi credere ſenſus:
Sola viri molleis aditus & tempora noras.
I ſoror, atq; hoſtem ſupplex affare ſuperbum:
Non ego cum Danais Troianam excindere gentem
Aulide iuraui, claſſemue ad Pergama miſi:
Nec patris Anchiſæ cìneres manéſue reuelli.
Cur mea dicta negat duras dimittere in aureis?
Quò ruit? extremum hoc miſeræ det munus amanti:
Expectet facilemq; fugam, ventosq; ferentes.
Non iam coniugium antiquum, quod prodidit, olim:
Nec pulchro vt Latio careat, regnumq; relinquat:
Tempus inane peto, requiem ſpaciumq; furori,
Dum mea me victam doceat fortuna dolere,
Extremam hanc oro veniam (miſerere ſororis)
Quam mihi cùm dederis, cumulatam morte relinquam.
Chor. Talibus orabat; talesq; miſerrima fletus
Fertq; refertq; ſoror. ſed nullis ille mouetur
Fletibus, aut voces vllas tractabilis audit.
Fata obſtant: placidasq; viri Deus obſtruit aureis.
Ac veluti annoſam valido cum robore quercum

Alpini Boreæ nunc hinc, nunc flatibus illinc
Eruere inter ſe certant : it ſtridor & altè
Conſternunt terram concuſſo ſtipite frondes:
Ipſa hæret ſcopulis : & quantum vertice ad auras
Æthereas, tantum radice in tartara tendit:
Haud ſecus aſsiduis hinc atq; hinc vocibus heros
Tunditur, & magno perſentit pectore curas
Mens immota manet: lachrymæ voluuntur inanes.
Did. *Inueni germana viam, (gratare ſorori)*
Quæ mihi reddat eum, vel eo me ſoluat amantem
Oceani finem iuxta, ſolemq; cadentem
Vltimus Æthiopum locus eſt, vbi maximus Atlas
Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum:
Hinc mihi Maſſylæ gentis monſtrata ſacerdos,
Heſperidum templi cuſtos, epulasq; draconi
Quæ dabat, & ſacros ſeruabat in arbore ramos,
Spargens humida mella, ſoporiferumq; papauer.
Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes
Quas velit: eſt alijs duras immittere curas:
Siſtere aquam fluuijs, & vertere ſydera retrò:
Nocturnosq; ciet manes mugire videbis
Sub pedibus terram, & deſcendere montibus ornos.
Teſtor chara Deos, & te germana, tuumq;
Dulce caput, magicas inuitam accingier arteis.
Tu ſecreta pyram tecto interiore ſub auras
Erige, & arma viri thalamo quæ fixa reliquit

Impius, exuuiasq́ omneis, lectumq́ iugalem
Quo perij, ſuperimponas.
Chor. abolere nefandi
Cuncta viri monumenta iubet, monſtratq́ ſacerdos.
Nox erat & placidum carpebant feſſa ſoporem
Corpora per terras, ſyluæq́ & ſæua quierunt
Æquora, cùm medio voluuntur ſidera lapſu,
Cùm tacet omnis ager, pecudes pictæq́ volucres,
Quæq́ lacus latè liquidos, quæq́ aſpera dumis
Rura tenent, ſummo poſitæ ſub nocte ſilenti
Lenibant curas, & corda oblita laborum.
At non infelix animi Phœniſſa; nec vnquàm
Soluitur in ſomnos, oculisué aut pectore noctem
Accipit, ingeminant curæ, rurſusq́ reſurgens
Sæuit amor, magnoq́ irarum fluctuat æſtu.
Sic adeò inſiſtit, ſecumq́ ita corde volutat.
Dido. En quid agam? rurſusné procos irriſa priores
Experiar? Nomadumq́ petam connubia ſupplex
Quos ego ſum toties iam dedignata maritos?
Iliacas igitur claſſes, atq́ vltima Teucrûm
Iuſſa ſequar? quia ne auxilio iuuat antè leuatos?
Et benè apud memores veteris ſtat gratia facti?
Quis me autem (fac velle) ſinet? ratibusq́ ſuperbis
Irriſam accipiet? neſcis heu perdita, nec dum
Laomedonteæ ſentis periuria gentis.
Quid tum? ſola fuga nautas comitabor ouanteis?

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

An Tyrijs , omniq; manu ſtipata meorum
Inſequar ? & quos Sidonia vix vrbe reuelli,
Rurſus agam pelago ? & ventis dare vela iubebo?
Quin morere , vt merita es , ferroq; auerte dolorem.
Tu lachrymis euicta meis , tu prima furentem
His germana malis oneras , atq; obijcis hoſti,
Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam
Degere more feræ , tales nec tangere curas ?
Non ſeruata fides Cineri promiſſa Sichæo.

ACTVS QVINTVS

Scena prima.

ÆNeam in naui dormientem Mercurius ad fugam hortatur commonefaciens eum eorum quæ in animo conceperat Dido, Æneas verò euigilans fugæ conſulit.

Mercurius. Æneas.

Nate Dea , potes hoc ſub caſu ducere ſomnos ?
Nec quæ circumſtent te deinde pericula cernis
Demens ? nec zephyros audis ſpirare ſecundos?
Illa dolos , dirumq; nefas in pectore verſat,
Certa mori , varioq; irarum fluctuat æſtu.

Non

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Non fugis hinc præceps, dum præcipitarè poteſtas?
Iam mare turbari trabibus, ſæuasq́ videbis
Collucere faces, iam feruere littora flammis,
Si te his attigerit terris aurora morantem.
Eia age rumpe moras, VARIVM & mutabile ſemper
Fœmina.

Æn. *Præcipites vigilate viri, & conſidite tranſtris:*
Soluite vela citi. Deus æthere miſſus ab alto
Feſtinare fugam, tortosq́ incidere funes
Ecce itrum ſtimulat. ſequimur te, ſancte Deorum
Quiſquis es, imperioq́ iterum paremus ouantes.
Adſis ô placidusq́ iuues, & ſidera cœlo
Dextra feras.

Scena ſecunda.

DIdo è ſpeculo proſpiciens Æneam qui aufugerat diris imprecationibus execratur. & Barce coniugis Sichæi nutrice ad ſororem Annam ablegata ſibiipſi manus violentas infert.

Proh Iuppiter ibit?
Ibit hic & noſtris illuſerit aduena regnis?
Non arma expedient? totaq́ ex vrbe ſequentur?
Diripientq́ rates alij naualibus? ite:
Ferte citi flammas: date vela, impellite remos.
Quid loquor? aut vbi ſum? quæ mentem inſania mutat?
Infelix Dido, nunc te fata impia tangunt
Tum decuit, cúm ſceptra dabas. en dextra fidesq́.

Quem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Quem ſecum patrios aiunt portare Penates:
Quem ſubÿſſe humeris confectum ætate parentem.
Non potui abreptum diuellere corpus, & vndis
Spargere? non ſocios, ipſum abſumere ferro
Aſcanium, patrÿſq; epulandum apponere menſis?
Verùm anceps pugnæ fuerat fortuna: fuiſſet:
Quem metui moritura? faces in caſtra tuliſſem,
Impleſſemq; foros flammis: natumq; patremq;
Cum genere extinxem, memet ſuper ipſa dediſſem.
Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtras,
Tuq; harum interpres curarum, & conſcia Iuno,
Nocturniſq; Hecate triuÿs vlulata per vrbes,
Et diræ vltrices & Dÿ morientis Eliſæ,
Accipite hæc: meritumq; malis auertite numen:
Et noſtras audite preces. ſi tangere portus
Infandum caput, ac terras adnare neceſſe eſt,
Et ſi fata Iouis poſcunt, hic terminus hæret.
At bello audacis populi vexatus, & armis,
Finibus extorrris, complexu auulſus Iuli,
Auxilium imploret, videatq; indigna ſuorum
Funera: nec cùm ſe ſub leges pacis iniquæ
Tradiderit, regno aut optata luce fruatur:
Sed cadat ante diem, mediaq; inhumatus arena.
Hæc precor: hanc vocem extremam cum ſanguine fundo
Tum vos ô Tyrÿ, ſtirpem & genus omne futurum
Exercete odÿs: cineriq; hæc mittite noſtro

Munera: nullus amor populis nec fœdera ſunto.
Exoriare aliquis noſtris ex oſsibus vltor,
Qui face Dardanios, ferroq́ ſequare colonos,
Nunc, olim, quocunq́ dabunt ſe tempore vires,
Littora littoribus contraria, fluctibus vndas
Imprecor, arma armis: pugnent ipſiq́ nepotes.
Annam, chara mihi nutrix hûc ſiſte ſororem:
Dic corpus properet fluuiali ſpargere lympha:
Et pecudes ſecum, & monſtrata piacula ducat:
Sic veniat, tuq́ ipſa pia tege tempora vitta.
Sacra Ioui Stygio, quæ ritè incæpta paraui,
Perficere eſt animus, finemq́ imponere curis,
Dardaniiq́ rogum capitis permittere flammæ.
Dulces exuuiæ, dum fata Deusq́ ſinebant,
Accipite hanc animam, meq́ his exoluite curis.
Vixi, & quem dederat curſum fortuna, peregi:
Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.
Vrbem præclaram ſtatui: mea mœnia vidi:
Vlta virum pœnas inimico à fratre recepi.
Felix, heu nimium felix, ſi littora tantùm
Nunquam Dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ.
Heu nimium felix, ſed enim moriemur inultæ?
Sed moriamur ſic ſic iuuat ire ſub vmbras.
Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto
Dardanus, & noſtræ ſecum ferat omnia mortis.

Scena

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Scena tertia.

ANna mortem Didonis luget, eius cauſam in ſe transferens.

Hoc illud germana fuit? me fraude petebas?
Hoc rogus iſte mihi, hoc ignes, aræq; parabant?
Quid primùm deſerta querar? comitemné ſororem
Spreuiſti moriens? eadem me ad fata vocaſſes;
Idem ambas ferro dolor atq; eadem hora tuliſſet.
His etiam ſtruxi manibus, patrioſq; vocaui
Voce Deos, ſic te vt poſita crudelis abeſſem?
Extinxi te, meq; ſoror, populumq; patreſq;
Sidonios, vrbemq; tuam, date vulnera lymphis,
Abluam, & extremus ſi quis ſuper halitus errat
Ore legam.
Cho. Illa graues oculos conata attollere, rurſus
Deficit; infixum ſtridet ſub pectore vulnus,
Ter ſeſe attollens, cubitoq; innixa leuauit;
Ter reuoluta toro eſt, oculiſq; errantibus alto
Quæſiuit cœlo lucem, ingemuitq; reperta.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ARGVMENTVM
TRAGÆDIÆ TVRNI.

Faunius Heſperiæ rex arua Latinus & vrbes
Iam ſenior longa placidas in pace regebat.
Filius huic fato Diuum proleſq; virilis
Nulla fuit, primaq; oriens erepta iuuenta eſt.
Sola domum & tantas ſeruabat filia ſedes
Iam matura viro, iam plenis nubilis annis.
Multi illam magno è Latio totaq; petebant
Auſonia, petit ante alios pulcherrimus omnes
Turnus, auis atauiſq; potens, quem Regia coniunx
Adiungi generum miro properabat amore.
Sed varijs portenta Deûm terroribus obſtant.
Queîs rex ſollicitus diuina oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucoſq; ſub alta
Conſulit Albunea, ſubitò vox reddita luco eſt:
Ne pete conubijs natam ſociare Latinis
O mea progenies, thalamis ne crede paratis
Externi veniunt generi, qui ſanguine noſtrum
Nomen in aſtra ferant: quorumq; à ſtirpe nepotes
Omnia ſub pedibus, qua ſol vtrumq; recurrens
Aſpicit Oceanum, vertiq; regiq; videbunt.
Hæc reſponſa patris regem mouere Latinum Actus I.
Æneam vt peteret generum, regniſq; vocaret:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Sed Iuno hoſtiles meditatur pectore fraudes
Luctificam Alecto mittens, in prælia Turnum
Contra Dardanium rapidis quæ ſuſcitet armis,
Quinetiam ſtimulans inuito rego Latinos
Ceruus vbi cecidit celeri tua, Iule, ſagitta.

Act. II. *Æneam hinc triſtem dictis Lyberinus amicis*
Mulcet, & hortatur cum rege vt fœdera iungat
Arcadiæ, & celſas eius petit ocius ædes.
Excipit Æneam comiter rex Arcas, & armis
Vindicet Hetruſcos à rege infanda furente
Suadet, & Hetruriæ gemmantia ſceptra capeßat:
Quinetiam vires belli, comitemq; miniſtrat
Pallantem. Confert pugnacia Mulciber arma.

Act. III. *Atq; ea diuerſa penitùs dum parte geruntur*
Irim de cælo mittit Saturnia Iuno
Audacem ad Turnum, pugnæ ne negligat anſam
Abſente Ænea; Troianos opprimat armis.
Hîc vellati pleno lupus inſidiatus ouili
Turnus in Æneadas ſæuit, multosq; feroci
Tollit Marte, tamen Rutulo ſine ſanguine paucos.
Niſus & Eurialus Troës ſternuntur amici:
Volſcens vltrici Rutulus ſimul occupat enſe.

Act. IIII *Dardanidum caſtra aſpectans populosq; Latinos*
Iupiter, extemplo verbis compellat amicis
Cælicolas, firmo ſuadens cum fœdere pacem:
Sed Venus & Iuno rabida implacabilis ira

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Rixantur dictis nec habet diſcordia finem:
Cur pater omnipotens neutrum ſe velle iuuare
Annuit, ancipiti ſed eos committere ſorti.
    Intereà Rutulus ſæuit dum Marte cruento;
Iuppiter & ortas ſtuduit componere lites
Dardanium fandi doctiſſima Cymedocea
Admonet afflictos Troianos eruat armis;
Ocyor Æneas iaculo, trucem aduolat hoſtem
Committens diram multo cum ſanguine ſtragem.
Heu nimium diram, cecidiſti, Palla, parentis
Vnica ſpes, tremulæ ſolatia magna ſenectæ.
Turne quid exultas victor ? tuus ille Deorum
Contemptor, iuſtis cecidit Mezentius armis
Æneæ, puerum qui merſit funere Lauſum.
Te quoq; Turne manu rapidus miſiſſet ad Orcum
Ni ſubitò campis fugiſſes ocior illis.
    Vt duce Dardanio tantas videre Latini   Act. V.
Cædes, certatim circumſtant limina Regis
Dirum execrantes bellum, Turniq; hymenæos
Ipſum armis ipſumq; iubent decernere ferro,
Qui regnum Italiæ & primos ſibi poſcit honores.
Hos inter motus, medio in flagrante tumultu
Ecce ſuper mœſti magna Diomedis ab vrbe
Legati reſponſa ferunt: nihil omnibus actum
Tantorum impenſis operum, nil dona nec aurum
Nec magnas valuiſſe preces, alia arma Latinis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Quærenda, aut pacem Troiano à rege petendum.
Deficiens magno luctu rex ipſe Latinus
Centum oratores mittit qui dona ferentes
Cum duce Troiano ſanctiſsima fœdera iungat
Conſultans ſedet in medijs rex maximus æuo,
Et monet vt mentis quæ ſit ſententia dicant:
Tum Drances Rutulo infenſus non multa moratus
Surgit & in Turnum dictis infertur amaris:
Hortatur genero fatali cæde furenti
Egregiam iungat gnatam dignis hymenæis.
Iunxerit æternam ſibi Rex hoc fœdere pacem.
Talibus exarſit dictis violentia Turni
Nunc Drancem timidum, nunc ſeditione potentem
Arguit, obiecto defendens crimine nomen.
Illi hæc inter ſe dubijs de rebus agebant
Certantes, caſtra Æneas aciemq́; mouebat.
Nuncius ingenti per regia tecta tumultu
Ecce ruit, magnisq́; vrbem terroribus implet
Inſtructos acie Tyrrheno à flumine Teucros
Tyrrhenamq́; manum totis deſcendere campis.
Turnus ſeſe intrò ſumpturus ſæua recepit
Arma, ſed occurrit fatis impulſa Camilla
Se ſatis Æneæ facturam ſpondet, Aruntis
Sed cadit illa dolis multùm dilecta Dianæ:
Audijt vt Turnus ſuperatam Marte Camillam,
Vidit & audaces animos poſuiſſe Latinos,

Ardet

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Ardet Dardanio ſolò concurrere ſolus,
Ardet; at expendens caſus metuensq; Latinus
Auſu diſſuadet iuuenem, diſſuadet Amata,
Diſſuadet tepido virgo Lauinia fletu:
Diſſuadent multùm, Æneam certamine Turnus
Non tamen ille minus poſcit; ſed viribus impar
Sternitur, vt vitam laqueo finiſſet Amata.
Poſt tantos caſus, poſt tanta pericula rerum
Troius Æneas regnum natamq; Latini
Conſequitur, placida tutusq; in pace quieſcit.

INTERLOCVTORES.

I. ÆNEAS.
Aſcanius filius
Euander rex Arcadiæ confœderatus Æneæ.
Pallas filius
Tarchon Ethruſcorum dux
Orodes. Ligur.
Arnus
Ilioneus orator Æneæ.
Alethes
Niſus
Eurialus. Caicus.
Iapyx medicus Æneæ
Iupiter
Vulcanus
Tyberinus
Venus
Cymodocea.
Berecynthia.

II. LATINVS
Venulus orator
Drances æmulus Turni.
Amata regina
Lauinia filia.

III. TVRNVS

Mezenzius rex Ethruſcorum confœderatus.
Camilla bellatrix.
Volſcens magiſter equitum
Meßapus
Magus
Liger
Tollumnius
Iuno
Iris
Diana.
Opis.
Iuturna Dea, ſoror Turni.

ACTVS PRIMVS.

Scena prima.

LAtinus Troianos ad ſe venientes hoſpitio comiter excipit, & oratione Ilionei audita, Æneæ filiam Lauiniam in vxorem elocandam offert, Fauni oraculo admonitus.

Latinus. Ilioneus. Chorus.

Æn: 7. *Dicite Dardanidæ (neq; enim neſcimus & vrbem*
Et genus, auditiq; aduertitis æquora curſus)
Quid petitis? quæ cauſa rates, aut cuius egenteis
Littus ad Auſonium tot per vada cærula vexit?
Siue errore viæ ſeu tempeſtatibus acti, (Qua

(Qualia multa mari nautæ patiuntur in alto)
Fluminis intraſtis ripas, portuq; ſedetis:
Ne fugite hoſpitium, neue ignorate Latinos
Saturni gentem, haud vinclo, nec legibus æquam,
Sponte ſua, veteriſq; Dei ſe more tenentem.
Atq; equidem memini (fama eſt obſcurior annis)
Auruncos ita ferre ſenes, his ortus vt agris
Dardanus, Idæas Phrygiæ penetrauit ad vrbes,
Threiciamq; Samum, quæ nunc Samothracia fertur.
Hinc illum Coriti Tyrrhena à ſede profectum
Aurea nunc ſolio ſtellantis regia cœli
Accipit, & numerum diuorum altaribus auget.
Ilio. Rex, genus egregium Fauni, nec fluctibus actos
Atra ſubegit hyems veſtris ſuccedere terris,
Nec ſidus regione viæ, littusq; fefellit:
Conſilio hanc omnes, animiſq; volentibus vrbem
Afferimur, pulſi regnis, quæ maxima quondam
Extremo veniens Sol aſpiciebat Olympo.
Ab Ioue principium generis: Ioue Dardana pubes
Gaudet auo: rex ipſe Iouis de gente ſuprema
Troius Æneas tua nos ad limina miſit.
Quanta per Idæos ſæuis effuſa Mycenis
Tempeſtas ierit campos, quibus actus vterq;
Europæ atq; Aſiæ fatis concurrerit orbis:
Audijt, & ſi quem tellus extrema refuſo
Submonet Oceano, & ſi quem extenta plagarum
Quatuor in medio dirimit plaga ſolis iniqui. (Diluu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Diluuio ex illo tot vaſta per æquora vecti
Dijs ſedem exiguam patrijs, littusq; rogamus
Innocuum, & cunctis vndamq; auramq; patentem:
Non erimus regno indecores: nec veſtra feretur
Fama leuis: tantiq; aboleſcet gratia facti:
Nec Troiam Auſonios gremio excepiſſe pigebit.
Fata per Æneæ iuro, dextramq; potentem,
Siue fide, ſeu quis bello eſt expertus, & armis:
Multi nos populi, multæ (ne temne quòd vltrò
Præferimus manibus vittas, ac verba precantum)
Et petiere ſibi, & voluere adiungere gentes:
Sed nos fata Deum veſtras exquirere terras:
Imperijs egêre ſuis. hinc Dardanus ortus,
Huc repetit: iuſſiſq; ingentibus vrget Apollo.
Tyrrhenum ad Tybrim, & fontis vada ſacra Numici.
Dat tibi prætereà fortunæ parua prioris
Munera, relliquias Troia ex ardente receptas.
Hoc pater Anchiſes auro libabat ad aras:
Hoc Priami geſtamen erat, cùm iura vocatis
More daret populis: ſceptrumq; ſacerq; tiaras,
Iliadumq; labor veſtes.
Chor. Talibus Ilionei dictis defixa Latinus
Obtutu tenet ora: ſoloq; immobilis hæret,
Intentos voluens oculos: nec purpura regem
Picta mouet, nec ſceptra mouent Priameia tantum,
Quantum in connubio natæ, thalamoq; moratur:

Et

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Et veteris Fauni voluit ſub pectore ſortem.
Hunc illum fatis externa à ſede profectum
Portendit generum, paribusq́ in regna vocari
Auſpicijs; hinc progeniem virtute futuram
Egregiam, & totum qui viribus occupet orbem.
Lat. Dij noſtra incœpta ſecundent,
Auguriumq́ ſuum: dabitur Troiane quod optas:
Munera nec ſperno: non vobis rege Latino
Diuitis vber agri, Troiæue opulentia deerit.
Ipſe modò Æneas (noſtri ſi tanta cupido eſt
Se iungi hoſpitio properat, ſociuſue vocari)
Aduentat: vultus neue exhorreſcat amicos.
Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe Tyranni.
Vos contrà regi mea nunc mandata referte:
Eſt mihi nata, viro gentis quam iungere noſtræ
Non patrio ex adyto ſortes, non plurima cœlo
Monſtra ſinunt: generos externis affore ab oris.
Hoc Latio reſtare canunt: qui ſanguiue noſtrum
Nomen in aſtra ferant: hunc illum poſcere fata
Et reor, & ſi quid veri mens augurat, opto.

Scena ſecunda.

IVno ſi nuptias Æneæ cum Lauinia non poſſit auertere, ſe remoraturam minatur: atq; in eam rem opera Alectus vtitur.

Iuno. Chorus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Heu ſtirpem inuiſam, & fatis concurrere noſtris
Fata Phrygum. num Sigæis occumbere campis?
Num capti potuêre capi? num incenſa cremauit
Troia viros? medias acies, mediosq́; per ignes
Inuenêre viam. at, credo, mea numina tandem
Feſſa iacent, odijs haud exaturata quieui.
Quinetiam patrias excuſſos infeſta per vndas
Auſa ſequi, & profugis toto me opponere Ponto.
Abſumptæ in Teucros vires cœliq́; mariſq́;.
Quid Syrtes aut Scylla mihi, quid vaſta Charybdis
Profuit? optato conduntur Tybridis alueo
Securi pelagi atq; mei. Mars perdere gentem
Immanem Lapithûm valuit: conceſſit in iras
Ipſe Deûm antiquam genitor Calydona Dianæ
Quod ſcelus aut Lapithes tantum, aut Calydone merente?
Aſt ego magna Iouis coniunx, nil linquere inauſum
Quæ potui infelix, quæ memet in omnia verti,
Vincor ab Ænea. quod ſi mea numina non ſunt
Magna ſatis, dubitem haud equidem implorare quod vſ
Flectere ſi nequeo ſuperos Acherōta mouebo. (quam eſt.
Non dabitur regnis (eſto) prohibere Latinis,
Atq; immota manet fato Lauinia coniunx,
At trahere, atq; moras tantis licet addere rebus:
At licet amborum populos excindere Regum.
Hac gener atq; ſocer coëant mercede ſuorum.
Sanguine Troiano, & Rutulo dotabere virgo:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Et bellona manet te prŏnuba: nec face tantum
Ciſſeis prægnans igneis enixa iugales,
Quin idem Veneri partus ſuus, & Paris alter:
Funeſtæq́ iterum recidiua in Pergama tedæ.
Hunc mihi da proprium virgo ſata nocte laborem,
Hanc operam, ne noſter honos, infractaue cedat
Fama loco: neu connubijs ambire Latinum
Æneadæ poſſint, Italosue obſidere fines.
Tu potes vnanimes armare in prælia fratres,
Atq́ odijs verſare domos: tu verbera tectis,
Funereasq́ inferre faces: tibi nomina mille,
Mille nocendi artes: fœcundum concute pectus:
Diſijce compoſitam pacem: ſere crimina belli:
Arma velit, poſcatq́ ſimul rapiatq́ iuuentus.
Cho. Exin Gorgoneis Alecto infecta venenis
Principio Latium & Laurentis tecta tyranni
Celſa petit, tacitumq́ obſedit limen Amatæ,
Quam ſuper aduentu Teucrûm, Turniq́ Hymenæis
Fœmineæ ardentem curæq́ iræq́ coquebant.
Huic Dea cæruleis vnum de crinibus anguem
Conijcit, inq́ ſuum præcordia ad intima ſubdit:
Quo furibunda domum monſtro permiſceat omnem.

Scena tertia.

AMata regina ab Alecto impulſa Latinum maritum de hortatur ne Æneæ filiam in vxorem committat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Exulibus ne datur ducenda Lauinia Teucris
O genitor? nec te miſeret natæq; tuiq;?
Nec matris miſeret, quam primo Aquilone relinquet
Perfidus alta petens, abducta virgine prædo?
At non ſic Phrygius penetrat Lacedæmona paſtor,
Ledæamq; Helenam Troianas vexit ad arces?
Quid tua ſancta fides, quid cura antiqua tuorum,
Et conſanguineo toties data dextera Turno?
Si gener externa petitur de gente Latinis,
Idq; ſedet, Fauniq; premunt te iuſſa parentis:
Omnem equidem ſceptris terram, quæ libera noſtris
Diſſidet, externam reor & ſic dicere diuos.
Et Turno, ſi prima domus repetatur origo,
Inachus, Acriſiusq; patres, mediæq; Mycenæ.
Chor. His vbi nequicquam dictis experta, Latinum
Contra ſtare videt penitusq; in viſcera lapſum
Serpentis furiale malum, totamq; pererrat:
Tum verò infelix ingentibus excita monſtris,
Immenſa ſine more fuerit lymphata per vrbem.

Scena quarta.

ALecto in Calyben anum transformata Turnum Lauiniæ procum ad bellum extimulat. Deinde ſe ad Troianos conuertens, illos in prælium cum ruſticis Latinis committit, occaſione è ceruo ab Aſcanio traiecto ſumpta.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Turne tot incaſſum fuſos patiêre labores?
Et tua Dardanijs tranſcribi ſcepta colonis?
Rex tibi coniugium, & quæſitas ſanguine dotes
Abnegat; externusq́; in regnum quæritur hæres:
I nunc, ingratis offer te irriſe periclis:
Tyrrhenas i ſterne acies; tege pace Latinos.
Hæc adeo tibi me, placida cùm nocte iaceres,
Ipſa palàm fari omnipotens Saturnia iuſſit.
Quare age & armari pubem, portisq́; moueri
Lætus in arma para & Phrygios qui flumine pulchro
Conſedêre duces, pictasq́; exure carinas.
Cæleſtûm vix magna iubet Rex ipſe Latinus,
Ni dare coniugium, & dicto parere fatetur,
Sentiat, & tandem Turnum experiatur in armis.
Turn. *Claſſes inuectas Tybridis vndam,*
Non, vt rete, meas effugit nuncius aureis;
Ne tantos mihi finge metus, nec regia Iuno
Immemor eſt noſtri.
Sed te victa ſitu, veriq́; effœta ſenectus,
O mater, curis nequicquam exercet, & arma
Regum inter falſa vatem formidine ludit.
Cura tibi Diuûm effigies, & templa tueri:
Bella viri, pacemq́; gerant queis bella gerenda.
Ale. *En ego victa ſitu, quàm veri effœta ſenectus*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Arma inter regum falſa formidine ludit:
(Reſpice ad hæc) adſum Dirarum ab ſede ſororum
Bella manu, lethumq́ gero.
Chor. Sic effata, facem iuueni coniecit, & atro
Lumine fumanteis fixit ſub pectore tedas.
Olli ſomnum ingens rupit pauor: oſsaq́ & artus
Perfudit toto proruptus corpore ſudor.
Arma amens fremit, arma toro tectisq́ requirit:
Sæuit amor ferri; & ſcelerata inſania belli:
Ira ſuper: magno veluti cum flama ſonore
Virgea ſuggeritur coſtis vndantis abeni:
Exultantq́ æſtu latices: furit intus aquaï
Fumidus atq́ altè ſpumis exuberat amnis.
Nec iam ſe capit vnda, volat vapor ater ad auras
Ergo iter ad regem, polluta pace, Latinum
Indicit primis iuuenum, & iubet arma parari.
Tutari Italiam, detrudere finibus hoſtem:
Se ſatis ambobus Teucrisq́ venire Latinisq́.
Ch. Sec. Certatim ſeſe Rutuli exhortantur in arma.
Hunc decus egregium formæ mouet, atq́ iuuentæ:
Hunc ataui reges, hunc claris dextera factis.
Dum Turnus Rutulos animis audacibus implet,
Alecto in Teucros Stygijs ſe concitat alis,
Arte noua ſpeculata locum, quo littore pulcher
Inſidijs, curſuq́ feras agitabat Iulus.
Hic ſubitam canibus rabiem cocytia virgo

Obijcit

Obijcit, & noto nares contingit odore,
Vt ceruum ardentes agerent; quæ prima malorum
Cauſa fuit, belloq́; animos accendit agreſtes.

Scena quinta.

ALecto & Iuno ſucceſſum fraudis ſibi inuicem gratulantur: Et Latini magna clade à Troianis accepta vnà cum Turno in regem Latinum conſpirant, & eo inuito Troianis bellum indicunt.

Alecto. Iuno. Chor.

En perfecta tibi bello diſcordia triſti:
Dic in amicitiam coëant, & fœdera iungant;
Quandoquidem Auſonio reſperſi ſanguine Teucros.
Hoc etiam his addant, tua ſi mihi certa voluntas,
Finitimas in bella feram rumoribus vrbes:
Accendamq́; animos inſani Martis amore,
Vndiq́; vt auxilio veniant: ſpargam arma per agros.
Iun. Terrorum & fraudis abundè eſt:
Stant belli cauſæ: pugnatur cominus armis.
Quæ fors prima dedit, ſanguis nouus imbuit arma
Talia connubia & tales celebrent hymenæos
Egregium Veneris genus, & rex ipſe Latinus.
Ter ſuper æthereas errare licentius auras
Haud pater ipſe velit ſummi regnator Olympi.
Cede locis: ego, ſiqua ſuper fortuna laborum eſt,
Ipſa regam. (Cho.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Cho. Taleis dederat Saturnia voces
Illa autem attollit ſtridenteis anguibus alas
Cocytiq́; petit ſedem, ſuper ardua linquens.
Eſt locus Italiæ in medio ſub montibus altis
Nobilis, & fama multis memoratus in oris,
Anſancti valles: denſis hunc frondibus atrum
Vrget vtrinq́; latus nemoris: medioq́; fragoſis
Dat ſonitum ſaxis, & torto vortice torrens.
Hìc ſpecus horrendum & ſæui ſpiracula Ditis
Monſtrantur, ruptoq́; ingens Acheronte vorago
Peſtiferas aperit fauces: queis condita Erinnys
Inuiſum numen, terras cœlumq́; leuabat.
Nec minus intereà extremam Saturnia bello
Imponit regina manum: ruit omnis in vrbem
Paſtorum ex acie numerus, cæſosq́; reportant
Almonem puerum, fœdatiq́; ora Galeſi:
Implorantq́; Deos, obteſtanturq́; Latinum.
Turnus adeſt, medioq́; in crimine cædis & ignis
Terrorem ingeminat: Teucrosq́; in regna vocari,
Stirpem admiſceri Phrygiam: ſe limine pelli.
Tum quorum attonite Baccho nemora auia matres
Inſultant Thyaſis (neq́; enim leue nomen Amatæ)
Vndiq́; collecti coëunt, Martemq́; fatigant.
Ilicet infandum cuncti contra omnia bellum,
Contra fata Deûm peruerſo numine poſcunt.
Certatim regis circumſtant tecta Latini:

Ille velut pelagi rupes immota reſiſtit;
Vt pelagi rupes magno veniente fragore,
Quæ ſeſe, multis circumlatrantibus vndis,
Mole tenet: ſcopuli nequicquam & ſpumea circum
Saxa fremunt, lateriq; illiſa refunditur alga.
Verùm vbi nulla datur cæcum exuperare poteſtas
Conſilium & ſæuæ nutu Iunonis eunt res;
Multa Deos, auraſq; pater teſtatus inanes:
Frangimur heu fatis, inquit, ferimurq; procella.
Ipſi has ſacrilego pendetis ſanguine pœnas
O miſeri: te, Turne, nefas, te triſte manebit
Supplicium: votiſq; Deos venerabere ſeris.
Nam mihi parta quies, omniſq; in limine portus
Funere fœlici ſpolior, nec plura locutus
Sepſit ſe tectis, rerumq; reliquit habenas.
Mos erat Heſperio in Latio, quem protinus vrbes
Albanæ coluere ſacrum; nunc maxima rerum
Roma colit: cum prima mouent in prælia Martem,
Siue Getis inferre manu lachrymabile bellum
Hircaniſúe Arabiſúe parant, ſeu tendere ad Indos,
Auroramq; ſequi, Parthoſq; repoſcere ſigna.
Sunt geminæ belli portæ (ſic nomine dicunt)
Relligione ſacræ & ſæui formidine Martis.
Centum aurei claudunt vectes, æternaq; ferri
Robora, nec cuſtos abſiſtit limine Ianus;
Has vbi certa ſedet patribus ſententia pugnæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Ipſe Quirinali trabea, cinctuq; Gabino:
Inſignis, referat ſtridentia limina conſul:
Ipſe vocat pugnas: ſequitur tum cætera pubes,
Aereaq; aſſenſu conſpirant cornua rauco.
Hoc & tum Æneadis indicere bella Latinus
More jubebatur triſteisq; recludere portas.
Abſtinuit tactu pater, auerſusq; refugit
Fœda miniſteria, & cœcis ſe condidit vmbris.

Scena ſexta.

ÆNeam coniuratione Latinorum cum Turno ſolicitum Tyberinus ſolatur: & Euandrum Arcadiæ regem ſocium belli ſibi quærat, hortatur.

Chorus. Tyberinus. Æneas.

Æne:8 Talia per Latium: quæ Laomedontius heros
Cuncta videns, magno curarum fluctuat æſtu,
Atq; animum nunc huc celerem, nunc diuidit illuc:
In parteſq; rapit varias, perq; omnia verſat:
Sicut aquæ tremulum labris vbi lumen ahenis
Sole repercuſſum, aut radiantis imagine Lunæ,
Omnia peruolitat latè loca: iamq; ſub auras
Erigitur, ſummiq; ferit laquearia tecti.
Tib. O ſate gente Deûm, Trojana ex hoſtibus vrbem
Qui reuehis nobis, æternaq; Pergama ſeruas,
Expectate ſolo Laurenti, aruiſq; Latinis:

Hic

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Hîc tibi certa domus, certi, (ne abſiſte) Penates:
Neu belli terrêre minis timor omnis & iræ
Conceſsêre Deûm.
Iamq; tibi (ne vana putes hæc fingere ſomnum)
Littoreis ingens inuenta ſub ilicibus ſus
Triginta capitum fœtus enixa iacebit
Alba ſolo recubans, Albi circum vbera nati.
Hîc locus vrbis erit, requies ea certa laborum;
Ex quo ter denis vrbem redeuntibus annis,
Aſcanius clari condet cognominis Albam.
Haud incerta cano. Nunc qua ratione, quod inſtat
Expedias victor, paucis, aduorte, docebo.
Arcades his oris, genus à Pallante profectum,
Quì regem Euandrum comites, qui ſigna ſecuti,
Delegêre locum, & poſuere in montibus vrbem,
Pallantis proaui de nomine Pallanteum;
Hîc bellum aſsiduè ducunt cum gente Latina;
Hos caſtris adhibe ſocios, & fœdera iunge.
Ipſe ego te ripis & recto flumine ducam:
Aduerſum remis ſuperes ſubuectus vt amnem.
Surge age nate Dea, primisq; cadentibus aſtris
Iunoni fer ritè preces: iramq; minasq;
Supplicibus ſupera votis; mihi victor honorem
Perſolues; ego ſum pleno quem flumine cernis
Stringentem ripas, & pinguia culta ſecantem
Cæruleus Tybris, cœlo gratiſſimus amnis;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Hic mihi magna domus celſis caput vrbibus exit.
Æn. *Nymphæ, Laurentes Nymphæ, genus amnibus*
Tuq́ ô Tybri tu ô genitor cum flumine ſancto, (*vnde eſt,*
Accipite Æneam, & tandem arcete periclis.
Quò te cunq́ lacus, miſerantem incommoda noſtra
Fonte tenent, quocunq́ ſolo pulcerrimus exis,
Semper honore meo, ſemper colebrabere donis.
Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum,
Adſis ô tandem, & propius tua numina firmes.

ACTVS SECVNDVS.

Scena prima.

PAllas Æneam comiter exceptum ad patrem Euandrum ducit, qui Æneam auxiliatrices copias aduerſus Turnum petentem voti compotem facit.

Pallas. Æneas. Euander.

Iuuenes, quæ cauſa ſubegit
Ignotas tentare vias? quò tenditis,
Qui genus? vnde domo? pacemne huc fertis an arma?

ÆNEAS ramum oliuæ manu exhibens

Troiugenas ac tela vides inimica Latinis:
Quos illi bello profugos egêre ſuperbo:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Euandrum petimus, ferte hæc & dicite lectos
Dardaniæ veniſſe Duces ſocia arma rogantes.
Pal. Egredere, ô quicunq; es (ait) coramq; parentem
Alloquere, ac noſtris ſuccede Penatibus hoſpes.
Æn. Optime Graiugenum, cui me fortuna precari
Et vitta comptos voluit prætendere ramos:
Non equidem extimui, Danaûm quod ductor & Arcas
Quodq; à ſtirpe fores geminis conjunctus Atridis.
Sed mea me virtus & ſancta oracula Diuûm,
Cognatiq; patres, tua terris dedita fama,
Coniunxere tibi & fatis egêre volentem.
Dardanus Iliacæ primus pater vrbis & author,
Electra (vt Graij perhibent) Atlantide cretus,
Aduehitur Teucros: Electram maximus Atlas
Edidit, æthereos humero qui ſuſtinet osbes.
Vobis Mercurius pater eſt, quem candida Maja
Cyllenes gelido conceptum vertice fudit.
At Majam (auditis ſi quicquam credimus) Atlas
Idem Atlas generat, cœli qui ſidera tollit.
Sic genus amborum ſcindit ſe ſanguine ab vno.
His fretus, non legatos, neq; prima per artem
Tentamenta tui pepigi: me me ipſe meumq;
Objci caput & ſupplex ad limina veni.
Gens eadem quæ te crudeli Daunia bello
Inſequitur: nos ſi pellant nihil abfore credunt,
Quin omnem Heſperiam penitus ſua ſub iuga mittant,

Et

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Et mare quod ſuprà teneant, quodq́ alluit infrà
Accipe, daq́ fidem: ſunt nobis fortia bello
Pectora, ſunt animi & rebus ſpectata iuuentus.
Euan. Vt te fortiſsime Teucrum
Accipio agnoſcoq́ libens: vt verba parentis,
Et vocem Anchiſæ magni, vultumq́ recordor:
Nam memini Heſiones viſentem regna ſororis
Laomedontiadèm Priamum Salamina petentem,
Protinùs Arcadiæ gelidos inuiſere fines.
Tum mihi prima genas veſtibat flore iuuenta:
Mirabarq́ duces Teucros, mirabar & ipſum
Laömedontiadem: ſed cunctis altior ibat
Anchiſes: mihi mens iuuenili ardebat amore
Compellare virum & dextræ coniungere dextram.
Acceſsi, & cupidus Phenei ſub mœnia duxi.
Ille mihi inſignem pharetram, Lyciasq́ ſagittas
Diſcedens, chlamidemq́ auro dedit intertextam,
Frænaq́ bina, meus quæ nunc habet aurea Pallas.
Ergo & quam petitis iuncta eſt mihi fœdere dextra:
Et lux cùm primùm terris ſe craſtina reddet,
Auxilio lætos dimittam, opibusq́ iuuabo.
Intereà ſacra hæc (quando huc veniſtis amici)
Annua, quæ differre nefas, celebrate fauentes
Nobiſcum; & jam nunc ſociorum aſſueſcite menſis.

Scena ſecunda.

Venus

VEnus Vulcanum compellans arma filio impetrat.

Venus. Vulcanus.

Dum bello Argolici vaſtabant Pergama reges
Debita, caſuraſq́ inimicis ignibus arces:
Non vllum auxilium miſeris, non arma rogaui
Artis opiſq́ tuæ: nec te chariſſime coniunx,
Incaſſumq́ tuos volui exercere labores:
Quamuis & Priami deberem plurima natis,
Et durum Æneæ fleuiſſem ſæpè laborem.
Nunc Iouis imperijs Rutulorum conſtitit oris.
Ergo eadem ſupplex venio: & ſanctum mihi numen,
Arma rogo genetrix nato. te filia Nerej,
Te potuit lachrymis Tithonia flectere coniunx.
Aſpice qui coëant populi, quæ mœnia clauſis
Ferrum acuant portis, in me, excidiumq́ meorum.
Vul. Quid cauſas petis ex alto? fiducia ceſſit
Quò tibi diua mei? ſimilis ſi cura fuiſſet,
Tum quoq́ fas nobis Teucros armare fuiſſet.
Nec pater omnipotens Trojam, nec fata vetabant
Stare, decemq́ alios Priamum ſupereſſe per annos.
Et nunc ſi bellare paras, atq́ hæc tibi mens eſt,
Quicquid in arte mea poſſum promittere curæ,
Quod fieri ferro, liquidòue poteſt electro:
Quantum ignes animæq́ valent: abſiſte precando
Viribus indubitare tuis.

Scena

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Scena tertia.

EVander Æneam ad bellum contra Mezentium Hetruriæ regem hortatur, filio Pallante illi iuncto.

Euander. Æneas. Chorus.

Maxime Teucrorum ductor, quo ſoſpite nunquam
Res equidem Trojæ victas, aut regna fatebor;
Nobis ad belli auxilium pro nomine tanto
Exiguæ vires; hinc Tuſco claudimur amni,
Hinc Rutulus premit, & murum circumſonat armis.
Sed tibi ego ingentes populos, opulentaq; regnis
Iungere caſtra paro; quam fors inopina ſalutem
Oſtentat; fatis huc te poſcentibus affers,
Haud procul hinc ſaxo incolitur fundata vetuſto
Vrbis Agillinæ ſedes; vbi Lydia quondam
Gens bello præclara, iugis inſedit Hetruſcis:
Hanc multos florentem annos, Rex deinde ſuperbo
Imperio, & ſæuis tenuit Mezentius armis:
Quid memorem infandas cædes? quid facta tyranni
Effera? Dij capiti ipſius, generiq; reſeruent.
Mortua quinetiam iungebat corpora viuis
Componens manibuſq; manus atq; oribus ora,
(Tormenti genus) & ſanie taboq; fluentes
Complexu in miſero, longa ſic morte necabat.
At feßi tandem ciues, infanda furentem

Armati

Armati circumſiſtunt, ipſumq; domumq;
Obtruncant ſocios, ignem ad faſtigia jactant.
Ille inter cædes Rutulorum elapſus in agros,
Confugere & Turni defendier hoſpitis armis.
Ergo omnis furijs ſurrexit Hetruria iuſtis:
Regem ad ſupplicium præſenti Marte repoſcunt.
His ego te Ænea ductorem millibus addam.
Toto namq; fremunt condenſæ littore puppes,
Signaq; ferre jubent: retinet longæuus aruſpex
Fata canens: ô Mæoniæ delecta iuuentus,
Flos veterum, virtusq; virûm, quos juſtus in hoſtem
Fert dolor, & merita accendit Mezentius ira:
Nulli fas Italo tantam ſubiungere gentem:
Externos optare duces, tum Hetruſca reſedit
Hoc acies campo, monitis exterrita Diuûm.
Ipſe oratores ad me, regniq; coronam
Cum ſceptro miſit, mandatq; inſignia Tarchon;
Succedam caſtris, Tyrrhenaq; regna capeſſam.
Sed mihi tarda gelu, ſeclisq; effœta ſenectus
Inuidet imperium, ſeræq; ad fortia vires.
Gnatum exhortarer, ni miſtus matre Sabella
Hinc partem patriæ traheret. Tu cuius & annis,
Et generi fatum indulget, quem numina poſcunt,
Ingredere ô Teucrûm atq; Italum fortiſſime ductor,
Hunc tibi prætereà ſpes & ſolatia noſtri
Pallanta adiungam: ſub te tolerare magiſtro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Militiam, & graue Martis opus, tua cernere facta
Aſſueſcat, primis & te miretur ab annis.
Arcades huic equites bis centum robora pubis
Lecta dabo, totidemq́; ſuo tibi nomine Pallas.
Cho. *Defixiq́; ora tenebant*
Æneas Anchiſiades & fidus Achates:
Multaq́; dura ſuo triſti ſub corde putabant:
Ni ſignum cœlo Cytherea dediſſet aperto
Namq́; improuiſo vibratus ab æthere fulgor
Cum ſonitu venit, & ruere omnia viſa repentè,
Tyrrhenusq́; tubæ mugire per æthera clangor.
Suſpiciunt, iterum atq́; iterum fragor intonat ingens,
Arma inter nubem, cœli in regione ſerena
Per ſudum rutilare vident, & pulſa tonare.
Obſtupuere animis alij: ſed Trojus heros
Agnouit ſonitum & diuæ promiſſa parentis.
Tum memorat.
Æn. *Ne verò hoſpes, ne quære profectò*
Quem caſum portenta ferant, ego poſcor olympo:
Hoc ſignum cecinit miſſuram diua creatrix
Si bellum ingrueret, Vulcaniaq́; arma per auras
Laturam auxilio.
Heu quantæ miſeris cædes Laurentibus inſtant?
Quas pœnas mihi Turne dabis? quam multa ſub vndas
Scuta virûm, galeasq́; & fortia corpora volues
Tybri pater? poſcant acies, & fœdera rumpant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

En. O mihi præteritos referat ſi Iupiter annos,
Qualis eram cùm primam aciem Præneſte ſub ipſa
Straui, ſcutorumq́ incendi victor aceruos:
Et regem hac Herilum dextra ſub Tartara miſi:
Naſcenti cui treïs animos Feronia matèr
(Horrendum dictu) dederat, terna arma mouenda:
Ter letho ſternendus erat: cui tum tamen omneis
Abſtulit hæc animas dextra, & totidem exuit armis,
Non ego nunc dulci amplexu diuellerer vſquam
Nate tuo: neq́ finitimas Mezentius vnquam
Huic capiti inſultans, tot ferro ſæua dediſſet
Funera, tam multis viduaſſet ciuibus vrbem.
At vos ô ſuperi, & diuûm tu maxime rector
Iupiter, Arcadij quæſo miſereſcite Regis,
Et patrias audite preces: ſi numina veſtra
Incolumen Pallanta mihi, ſi fata reſeruant,
Si viſurus eum viuo, & venturus in vnum:
Vitam oro; patiar quemuis durare laborem:
Sin aliquem infandum caſum fortuna minaris:
Nunc nunc ô liceat crudelem abrumpere vitam,
Dum curæ ambiguæ, dum ſpes incerta futuri,
Dum te, chare puer, mea ſola & ſera voluptas,
Complexu teneo: grauior me nuncius aures
Vulneret.
Ch. Hæc genitor digreſſu dicta ſupremo
Fundebat: famuli collapſum in tecta ferebant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

VEnus Æneæ arma à Vulcano fabricata commendat.

Venus. Chorus.

En perfecta mei promiſſa coniugis arte
Munera: ne mox aut Laurenteis, nate, ſuperbos
Aut acrem dubites in prælia poſcere Turnum.
Ch. Ille Deæ donis, & tanto lætus honore
Expleri nequit, atq́ oculos per ſingula voluit:
Miraturq́ interq́ manus & brachia verſat
Terribilem criſtis galeam, flammasq́ vomentem,
Fatiferumq́ enſem, loricam ex ære rigentem,
Sanguineam, ingentem: qualis cùm cærula nubes
Solis inardeſcit radijs, longeq́ refulget.
Tum leueis ocreas electro, auroq́ recocto,
Haſtamq́ & clypei non enarrabile textum.

ACTVS TERTIVS.

TVrnus ab Iride Iunonis pediſſequa admonitus Troianos abſente Ænea adoritur victoriæ obtinendæ quàm fidentiſſimus Fiduciam eius non parum adauxit prodigium cœlitus viſum & auditum.

Iris. Turnus. Caicus. Berecynthia. Chorus.

Æne:9. *Turne, quod optanti Diuûm promittere nemo*

Auderet

Auderet voluenda dies en attulit vltrò.
Æneas vrbe, & ſocijs & claſſe relicta,
Sceptra Palatini, ſedemq́ petiuit Euandri.
Nec ſatis, extremas Coriti penetrauit ad vrbes,
Lydorumq́ manum, collectos armat agreſtes.
Quid dubitas? nunc tempus equos, nunc poſcere currus:
Rumpe moras omneis, & turbata arripe caſtra.
Æn. Iri decus cœli, quis te mihi nubibus actam
Detulit in terras? vnde hæc tam clara repentè
Tempeſtas? video medium diſcedere cœlum,
Palanteſq́ polo ſtellas: ſequar omnia tanta
Quiſquis in arma vocas.
Ch. Iamq́ omnis campis exercitus ibat apertis
Diues equûm, diues pictai veſtis & auri.
Cai. Quis globus ô ciues caligine voluitur atra?
Ferte citi ferrum, date tela, ſcandite muros
Hoſtis adeſt. eja.
Ch. Ingenti clamore per omnes
Condunt ſe Teucri portas & mœnia complent
Namq́ ita diſcedens præceperat optimus armis
Æneas: ſi qua intereà fortuna fuiſſet,
Ne ſtruere auderent aciem, neu credere campo
Caſtra modò & tutos ſeruarent aggere muros.
Tur. Ecquis erit mecum, iuuenes, qui primus in hoſtem?
Ch. Ac veluti pleno lupus inſidiatus ouili,
Cùm fremit ad caulas, ventos perpeſſus & imbreis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Nocte ſuper media, tuti ſub matribus agni
Balatum exercent: ille aſper & improbus ira
Sæuit in abſentes collecta fatigat edendi
Ex longo rabies & ſiccæ ſanguine fauces:
Haud aliter Rutulo muros & caſtra tuenti
Ignoſcunt iræ, & duris dolor oßibus ardet:
Qua tentet ratione aditus, & quæ via clauſos
Excutiat Teucros vallo, atq; effundat in æquor.
Ber. Ne trepidate meas Teucri defendere naues:
Neue armate manus: maria ante exurere Turno,
Quàm ſacras dabitur pinus. Vos ite ſolutæ,
Ite Deæ pelagi, genetrix iubet. Ch. & ſua quæq;
Continuò puppes abrumpunt vincula ripis:
Delphinumq; modo demerſis æquora roſtris
Ima petunt. hinc virginea (mirabile monſtrum)
Reddunt ſe totidem facies, pontoq; feruntur,
Quot prius æratæ ſteterant ad littora proræ.
Obſtupuere animis Rutuli: conterritus ipſe
Turbatis Meßapus equis: cunctatur & amnis
Rauca ſonans: reuocatq; pedem Tyberinus ab alto.
At non audaci ceßit fiducia Turno:
Vltrò animos tollit dictis atq; increpat vltrò:
Tur. Trojanos hæc monſtra petunt: his Iupiter ipſe
Auxilium ſolitum eripuit: non tela, nec ignes
Expectant Rutulos, ergo maria inuia Teucris:
Nec ſpes vlla fugæ: rerum pars altera adempta eſt.

Terra

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Terra autem in manibus noſtris: tot millia gentis
Arma ferunt Italæ: nil me fatalia terrent,
Si qua Phryges præ ſe jactant reſponſa Deorum:
Sat fatis Veneriq́ datum eſt, tetigêre quod arua
Fertilis Auſoniæ Troes: ſunt & mea contrà
Fata mihi, ferro ſceleratam excindere gentem,
Coniuge prærepta: nec ſolos tangit Atridas
Iſte dolor, ſolisq́ licet capere arma Mycenis.
Sed periiſſe ſemel ſatis eſt, peccare fuiſſet
Ante ſatis, penitus modò non genus omne peroſos
Fœmineum: quibus hæc medij fiducia valli,
Foſſarumq́ moræ, lethi diſcrimina parua
Dant animos. an non viderunt mœnia Trojæ
Neptuni fabricata manu conſidere in ignes?
Sed vos ô lecti, ferro quis ſcindere vallum
Apparat? & mecum inuadit trepidantia caſtra?
Non armis mihi Vulcani, non mille carinis
Eſt opus in Teucros. addant ſe protinus omnes
Hetruſci ſocios: tenebras & inertia furta
Palladij, cæſis ſummæ cuſtodibus arcis,
Ne timeant: nec equi cœco condemur in aluo:
Luce palàm certum eſt igni circundare muros.
Haud ſibi cum Danais rem, faxo, & pube Pelaſga
Eſſe putent: decimum quos diſtulit Hector in annum.
Nunc adeò, melior quoniam pars acta diei,
Quod ſupereſt, læti benè geſtis corpora rebus

Procurate

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Procurate viri, & pugnam ſperate parati.
Ch. *Purpurei criſtis iuuenes, auroq; coruſci*
Diſcurrunt, variantq; vices: fuſiq; per herbam
Indulgent vino, & vertunt crateras ahenos
Collucent ignes: noctem cuſtodia ducit
Inſomnem ludo.

Scena ſecunda.

NIſus & Eurialus amici integerrimi in cladem Ru-tulorum conſpirantes elogio Alethis. & propoſitis Aſcanij præmijs amplius incenduntur. Abiturus verò Eurialus matrem Aſcanio commendat.

Niſus. Eurialus. Alethes. Aſcanius.

Niſ. *Dijné hunc ardorem mentibus addunt*
Euriale? an ſua cuiq; Deus fit dira cupido?
Aut pugnam, aut aliquid iamdudum inuadere magnum
Mens agitat mihi, nec placita contenta quiete eſt.
Cernis quæ Rutulos habeat fiducia rerum?
Lumina rara micant, ſomno vinoq; ſoluti
Procubuêre; ſilent latè loca. percipe porro
Quid dubitem, & quæ nunc animo ſententia ſurgat.
Æneam acciri omnes, populusq; patresq;
Expoſcunt, mittiq; viros qui certa reportent,
Si tibi, quæ poſco, promittunt (nam mihi facti
Fama ſat eſt) tumulo videor reperire ſub illo

Poſſe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Poſſe viam ad muros & mœnia Pallantea
Eu. Méne igitur ſocium ſummis adiungere rebus?
Niſe fugis? ſolum te in tanta pericula mittam?
Non ita, me genitor bellis aſſuetus Opheltes
Argolicum terrorem inter, Trojæq; labores
Sublatum erudijt; nec tecum talia geſſi,
Magnanimum Æneam & fata extrema ſecutus.
Eſt hic, eſt animus lucis contemptor, & iſtum
Qui vita benè credat emi, quò tendis, honorem.
Ni. Equidem de te nil tale verebar:
Nec fas: non ita me referat tibi magnus ouantem
Iupiter, aut quicunq; oculis hæc aſpicit æquis.
Sed ſi quis (quæ multa vides diſcrimine tali)
Si quis in aduerſum rapiat caſusúe Deusúe,
Te ſupereſſe velim: tua vita dignior ætas.
Si qui me raptum pugna, preciúe redemptum
Mandet humo ſolida: aut ſi qua id fortuna vetabit.
Abſenti ferat inferias, decoretq; ſepulchro:
Neu matri miſeræ tanti ſim cauſa doloris:
Quæ te ſola, puer, multis è matribus auſa
Proſequitur, magni nec mœnia curat Aceſtæ.
Eu. Cauſas nequicquam nectis inanes,
Nec mea jam mutata loco ſententia cedit.
Acceleremus
Ni. Audite ô mentibus æquis
Æneadæ: neúe hæc noſtris ſpectentur ab annis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Quæ ferimus: Rutuli ſomno vinoq́; ſepulti
Conticuêre; locum inſidijs conſpeximus ipſi,
Qui patet in biuio portæ, quæ proxima Ponto.
Interrupti ignes; aterq́; ad ſidera fumus
Erigitur. ſi fortuna permittitis vti,
Quæſitum Ænean ad mœnia Pallantea,
Mox hîc cum ſpolijs, ingenti cæde peracta,
Affore cernetis: nec vos via fallit euntes:
Vidimus obſcuris primam ſub vallibus vrbem
Venatu aßiduo, & totum cognouimus amnem.
Al. *Dij patrij, quorum ſemper ſub nomine Troja eſt,*
Non tamen omnino Teucros delere paratis,
Cùm taleis animos iuuenum, & tam certa tuliſtis
Pectora.
Quæ vobis, quæ digna, viri, pro talibus auſis
Præmia poßе rear ſolui? pulcherrima primùm
Dij moresq́; dabunt veſtri: tum cætera reddet
Actutum pius Æneas, atq́; integer æui
Aſcanius, meriti tanti non immemor vnquam.
Aſ. *Imo ego vos, cui ſola ſalus genitore reducto,*
per magnos, Niſe, Penates,
Aſſaricíq́; larem, & canæ penetralia Veſtæ,
Obteſtor (quæcunq́; mihi fortuna, fideſq́; eſt,
In veſtris pono gremijs) reuocate parentem:
Reddite conſpectum: nihil illo triſte recepto:
Bina dabo argento perfecta atq́; aſpera ſignis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Pocula, deuicta genitor quæ cepit Ariſba
Et tripodas geminos: auri duo magna talenta:
Cratera antiquum, quem dat Sidonia Dido.
Si verò capere Italiam, ſceptriſq; potiri
Contigerit victori, & prædæ ducere ſortem:
Vidiſtis quo Turnus equo, quibus ibat in armis
Aureus: ipſum illum clypeum, criſtaſq; rubenteis
Excipiam ſorti: jam nunc tua præmia Niſe.
Prætereà bis ſex genitor lectiſsima matrum
Corpora, captiuoſq; dabit, ſuaq; omnibus arma:
Inſuper id campi, quod rex habet ipſe Latinus.
Te verò, mea quem ſpacijs propioribus ætas
Inſequitur, venerande puer, jam pectore toto
Accipio, & comitem caſus complector in omneis.
Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus,
Seu pacem, ſeu bella geram: tibi maxima rerum
Verborumq; fides.
Eur. Me nulla dies tàm fortibus auſis
Diſsimilem arguerit tantùm: fortuna ſecunda
Aut aduerſa cadat: ſed te ſuper omnia dona.
Vnum oro: genetrix Priami de gente vetuſta
Eſt mihi, quam miſeram tenuit non Itala tellus
Mecum excedentem, non mœnia regis Aceſtæ:
Hanc ego nunc ignaram huius quodcunq; pericli eſt,
Inq; ſalutatam linquo (nox & tua teſtis
Dextera) quod nequeam lachrymas perferre parentis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

At tu oro, ſolare inopem, & ſuccurre relictæ,
Hanc ſine me ſpem ferre tui; audentior ibo
In caſus omneis.
Aſc. *Spondeo digna tuis ingentibus omnia cæptis.*
Namq́; erit iſta mihi genetrix: nomenq́; Creuſæ;
Solum defuerit, nec partum gratia talem
Parua manet, caſus factum quicunq́; ſequetur.
Per caput hoc iuro, per quod pater antè ſolebat:
Quæ tibi polliceor reduci, rebusq́; ſecundis,
Hæc eadem matriq́; tuæ, generiq́; manebunt.

Scena tertia.

RVtulos ſomno vinoq́; ſepultos inuadunt Niſus & Eurialus & ſtratagema committunt. Verùm Eurialus galeâ Maſſapi à ſe interfecti indutâ, ſibi & ſocio periculum creat: In fugam enim conuerſus, à Niſo in ſylua aberrat, & comprehenditur à Volſcente, quem, vbi Niſus emiſſo iaculo eripere conaretur, duos Rutulorum traijcit, ob quod factum extremè periclitante Eurialo ad hoſtes redit Niſus, ſe ſolum factæ cædis autorem confirmans. Sed Eurialo interfecto Niſus & Volſcens alternis armis concidêre.

Chorus. *Niſus.* *Eurialus.* *Volſcens.*

Egreſſi ſuperant foſſas; noctisq́; per vmbram
Caſtra inimica petunt; multis tamen antè futuri
Exitio, paſſim vino ſomnoq́; per herbam
Corpora fuſa vident, arrectos littore currus

Inter

Inter lora rotasq; viros, ſimul arma iacere,
Vina ſimul.
Niſ. Euriale audendum dextra: nunc ipſa vocat res:
Hac iter eſt: tu, ne qua manus ſe attollere nobis
A tergo poſcit, cuſtodi & conſule longè:
Hæc ego vaſta dabo, & lato te limite ducam.
Ch. Sic memorat: vocemq; premit: ſimul enſe ſuperbum
Rhamnetem aggreditur; qui fortè tapetibus altis
Extructus, toto proflabat pectore ſomnum:
Rex idem, & regi Turno gratiſſimus augur:
Sed non augurio potuit depellere peſtem.
Treis iuxta famulos temerè inter tela iacenteis,
Armigerumq; Remi premit, aurigamq; ſub ipſis
Nactus equis, ferroq; ſecat pendentia colla.
Tum caput ipſi aufert domino, truncumq; relinquit
Sanguine ſingultantem atro tepefacta cruore
Terra, toriq; madent, nec non Lamyrumq; Lannumq;
Et iuuenem Serranum; illa quæ plurima nocte
Luſerat inſignis facie: multoq; iacebat
Membra Deo victus: felix ſi protinus illum
Æquaſſet nocti ludum, ni lucemq; tuliſſet.
Vol. State viri: quæ cauſa viæ? quiue eſtis in armis?
Quóue tenetis iter?
Niſ. Euriale infelix qua te regione reliqui?
Quaúe ſequar?
Ch. rurſus perplexum inter omne reuoluens

Fallacis ſyluæ, ſimul & veſtigia retrò
Obſeruata legit: dumisq; ſilentibus errat
Audit equos, audit ſtrepitus, & ſigna ſequentum.
Quid faciat? qua vi iuuenem, quibus audeat armis
Eripere? an ſeſe medios moriturus in hoſtes
Inferat? & pulchram properet per vulnera mortem?
Niſ. Tu Dea, tu præſens noſtro ſuccurre labori,
Aſtrorum decus, & nemorum Latonia cuſtos:
Si qua tuis vnquam pro me pater Hyrtacus aris
Dona tulit, ſi qua ipſa meis venatibus auxi,
Suſpendiue tholo, aut ſacra ad faſtigia fixi:
Hunc ſine me turbare globum, & rege tela per auras.
Ch. Sæuit atrox Volſcens, nec teli conſpicit vſquam
Autorem, nec quò ſe ardens immittere poſcit.
Vol. Tu tamen intereà calido mihi ſanguine pœnas
Perſolues amborum.
Niſ. Me, me: adſum qui feci: in me conuertite ferrum
O Rutuli: mea fraus omnis: nihil iſte nec auſus
Nec potuit: cœlum hoc & conſcia ſidera teſtor:
Ch. Tantum infelicem nimium dilexit amicum.

Volſcens interempto Eurialo à Niſo proſternitur. Niſus etiam lethali vulnere accepto ſeſe exanimum Eurialum amplexurum abijcit.

Ch. Fortunati ambo, ſi quid mea carmina poſſunt,
Nulla dies vnquam memori vos eximet æuo:
Dum domus Æneæ capitoli immobile ſaxum

Accolet

Accolet, imperiumq; pater Romanus habebit.

Scena quarta.

RVtulis de Niſo & Eurialo triumphum agentibus, Eurialum mater miſerrimè luget.

Hunc ego te Euryale aſpicio? tuné illa ſenectæ
Sera meæ requies? potuiſti linquere ſolam
Crudelis? nec te ſub tanta pericula miſſum
Affari extremum miſeræ data copia matri?
Heu, terra ignota, canibus data præda Latinis,
Alitibusq; iaces: nec te tua funera mater
Produxi: preſſiue oculos: aut vulnera laui,
Veſte tegens, tibi quam noctes feſtina dieſq;
Vrgebam, & tela curas ſolabar aniles.
Quò ſequar? aut quæ nunc artus, auulſaq; membra,
Et funus lacerum tellus habet? hoc mihi de te
Nate refers? quæ ſunt terraq; mariq; ſecuta?
Figite me, ſi qua es pietas, in me omnia tela
Conijcite, ô Rutuli, me primam abſumite ferro:
Aut tu magne pater Diuûm miſerere, tuoq;
Inuiſum hoc detrude caput ſub Tartara telo.
Quando aliter nequeo crudelem abrumpere vitam.
Ch. Hoc fletu concuſſi animi, mœſtuſq; per omnes
It gemitus: torpent infractæ ad prælia vires.

Actus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ACTVS QVARTVS.

Scena prima.

IVpiter coacto Deorum concilio ſuadet reconciliatio- nem: ſed Venere & Iunone acerrimè altercantibus animum mutat, ſe neutri pugnantium parti fautorem fore iuuans.

Iupiter. Venus. Iuno.

Æne: 10 *Cœlicolæ magni, quænam ſententia vobis.*
Verſa retrò? tantumq́ animis certatis iniquis?
Abnueram bello Italiam concurrere Teucris:
Quæ contra vetitum diſcordia? quis motus, aut hos,
Aut hos arma ſequi, ferrumq́ laceßere ſuaſit?
Adueniet iuſtum pugnæ (ne accerſite) tempus,
Cùm fera Carthago Romanis arcibus olim
Exitium magnum, atq́ Alpeis immittit apertas:
Tum certare odijs, tum res rapuiße licebit.
Nunc ſinite, & placidum læti componite fœdus.
Ve. O pater, ô hominum Diuûmq́ æterna poteſtas,
(Namq́ aliud quid ſit, quod iam implorare queamus)
Cernis vt inſultent Rutuli, Turnusq́ feratur
Per medios inſignis equis, tumidusq́ ſecundo
Marte ruat; non clauſa tegunt iam mœnia Teucros.
Quin intra portas, atq́ ipſis prælia miſcent
Aggeribus murorum & inundant ſanguine foßæ.

Æneas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Æneas ignarus abeſt. nunquámne leuari
Obſidione ſines? muris iterum imminet hoſtis
Naſcentis Troiæ, nec non exercitus alter;
Atq; iterum in Teucros Ætolis ſurgit ab Arpis
Tydides. equidem credo mea vulnera reſtant,
Et tua progenies mortalia demoror arma.
Si ſine pace tua atq; inuito numine Troës
Italiam petiere, luant peccata, neq; illos
Iuueris auxilio; ſin tot reſponſa ſecuti,
Quæ ſuperi manesq; dabant, cur nunc tua quisquam
Flectere iuſſa poteſt, aut cur noua condere fata?
Quid repetam exuſtas Erycino in littore claſſes?
Quid tempeſtatum regem, ventosq; furenteis
Ætolia excitos, aut actam nubibus irim?
Nunc etiam manes (hæc intentata manebat
Sors rerum) mouet: & ſuperis immiſſa repentè
Alecto, medias Italum bacchata per vrbes.
Nil ſuper imperio moueor. ſperauimus iſta,
Dum fortuna fuit: vincant, quos vincere mauis.
Si nulla eſt regio, Teucris quam dat tua coniunx
Dura. per euerſæ genitor fumantia Trojæ
Excidia obteſtor: liceat dimittere ab armis
Incolumen Aſcanium, liceat ſupereſſe nepotem:
Æneas ſanè ignotis iactetur in vndis:
Et quamcunq; viam dederit fortuna ſequatur:
Hunc tegere: & diræ valeam ſubducere pugnæ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos atq; Cythera,
Idaliæq; domus: poſitis inglorius armis
Exigat hîc æuum: magna ditione iubeto
Carthago premat Auſoniam: nihil vrbibus inde
Obſtabit Tyrijs. quid peſtem euadere belli
Iuuit? & Argolicos medium fugiſſe per ignes?
Totq; maris, vaſtæq; exhauſta pericula terræ,
Dum Latium Teucri, recidiuaq; Pergama quærunt?
Non ſatius cineres patriæ inſediſſe ſupremos,
Atq; ſolum; quo Troia fuit? Xanthum & Simoënta
Redde oro miſeris: iterumq; reuoluere caſus
Da pater Iliacos Teucris.
Iun. Quid me alta ſilentia cogis
Rumpere? & obductum verbis vulgare dolorem?
Ænean hominum quisquam Diuûmq; ſubegit
Bella ſequi? aut hoſtem regi ſe inferre Latino?
Italiam petijt fatis authoribus: eſto,
Caſſandræ impulſus furijs. num linquere caſtra
Hortati ſumus? aut vitam committere ventis?
Num puero ſummam belli, num credere muros?
Tyrrhenámue fidem, aut gentes agitare quietas?
Quis Deus in fraudem, quæ dura potentia noſtra
Egit? vbi hîc Iuno, demiſſáue nubibus Iris?
Indignum eſt Italos Trojam circumdare flammis
Naſcentem, & patria Turnum conſiſtere terra,
Cui Pilumnus auus, cui Diua Venilia mater.

Quid

Quid face Troianos atra vim ferre Latinis?
Arua aliena iuga premere atq; auertere prædas?
Quid ſoceros legere? & gremijs abducere pactus.
Pacem orare manu? præfigere puppibus arma?
Tu potes Æneam manibus ſubducere Graiûm,
Pro viro nebulam & ventos obtendere inaneis;
Et potes in totidem claßem conuertere Nymphas.
Nos aliquid Rutulos contra juuiße nefandum eſt.
Æneas ignarus abeſt, ignarus & abſit.
Eſt Paphos Idaliumq; tibi: ſunt alta Cytheræ:
Quid grauidam bellis vrbem, & corda aſpera tentas?
Nóſne tibi fluxas Phrygiæ res vertere fundo
Conamur? nos? an miſeros qui Troas Achiuis
Obiecit? quæ cauſa fuit conſurgere in arma?
Europamq; Aſiamq; & fœdera ſoluere furto?
Me duce Dardanius Spartam expugnauit adulter?
Aut ego tela dedi? fouiq; cupidine bella.
Tum decuit metuiße tuis: nunc ſera querelis
Haud iuſtis aßurgis & irrita iurgia iactas.
Iup. Quandoquidem Auſonios coniungi fœdere Teucris
Haud licitum eſt, nec veſtra capit diſcordia finem;
Quæcunq; eſt fortuna hodie, quam quiſq; ſecat ſpem,
Tros Rutulusúe fuat, nullo diſcrimine habebo;
Seu fatis Italûm caſtra obſidione tenentur;
Siue errore malo Trojæ, monitisq; ſiniſtris.
Nec Rutulos ſoluo; ſua cuiq; exorſa laborem

Fortunamq́ ferent, rex Iupiter omnibus idem:
Fata viam inuenient.

Scena ſecunda.

CYmodocea Nympha Æneam nauigantem eorum quæ inter Troianos & Rutulos ipſo abſente gerantur, commonefacit, Et vt ſe qui Troianis opem ferat ocyus maturet, hortatur.

Cymodocea. Æneas. Chorus:

Cym. Vigilasné Deûm gens
Ænea? vigila & velis immitte rudenteis:
Nos ſumus Ideæ ſacro de vertice pinus,
Nunc pelagi Nymphæ, claſſis tua, perfidus vt nos
Præipites ferro Rutulus, flammaq́ premebat.
Rupimus inuitæ tua vincula, teq́ per æquor
Quærimus: hanc genetrix faciem miſerata refecit,
Et dedit eſſe Deas, æuumq́ agitare ſub vndis.
At puer Aſcanius muro foſſiq́ tenetur
Tela inter media, atq́ horrentes Marte Latinos.
Iam loca iuſſa tenet, forti permiſtus Hetruſco
Arcas eques: medias illis opponere turmas,
Me caſtris iungant, certa eſt ſententia Turno:
Surge age & aurora ſocios venientem vocari
Primus in arma iube: & clypeum cape, quem dedit ipſe
Inuictum ignipotens, atq́ oras ambijt auro.

Craſtina lux, mea ſi non irrita dicta putaris,
Ingenteis Rutulæ ſpectabis cædis aceruos.
Æn. Alma parens Idæa Deûm cui Dindyma cordi,
Turrigeræq́ vrbes, bijugiq́ ad frena leones:
Tu mihi nunc pugnæ princeps, tu ritè propinques
Augurium: Phrygibusq́ adſis pede diua ſecundo.
Cho. Clypeum tum deinde ſiniſtra
Extulit ardentem. clamorem ad ſydera tollunt
Dardanidæ è muris: SPES addita ſuſcitat iras.
Tela manu iaciunt: quales ſub nubibus atris
Strymoniæ dant ſigna grues, atq́ æthera tranant
Cum ſonitu, fugiuntq́ Notos clamore ſecundo.

Scena Tertia.

ÆNeam, vbi Troiani venientem agnouerunt, obfirmato animo ſe fortius Rutulis oppoſuerunt, Sed Turnus eius claſſem littore depellere conatus eſt, incitatis in eum Rutulis. Æneas in primo congreſſu feliciter pugnat, verùm poſt ancipitem belli fortunam Pallas à Turno miſerè trucidatur.

Turnus. Tarchon. Pallas. Iupiter. Chorus.

Quod votis optaſtis, adeſt, perfringere dextra.
In manibus Mars ipſe viri, nunc coniugis eſto
Quiſq́ ſuæ, tectiq́ memor: nunc magna referto
Facta patrum, laudes: vltrò occurramus ad vndam.
Dum trepidi, egreſſiq́ labant veſtigia prima.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Audentes fortunà juuat.

Tarch. *Nunc ô lecta manus validis incumbite remis:*
Tollite, ferte rates; inimicam findite roſtris
Hanc terram; ſummum ſibi premat ipſa carina.
Frangere nec tali puppim ſtatione recuſo,
Arrepta tellure ſemel.

Commiſſo inter Troianos & Rutulos ſtratagemate clamat chorus.

Nunc hi nunc illi. certatur limine in ipſo
Auſoniæ; magno diſcordes æthere venti
Prælia ceu tollunt, animis & viribus æquis.
Non ipſi inter ſe, non nubila, non mare cedit,
Anceps pugna diu; ſtant obnixi omnia contrà;
Haud aliter Troianæ acies, aciesq; Latinæ
Concurrunt; hæret pede pes, denſusq; viro vir.
Pal. *Quò fugitis ſocij? qer vos & fortia facta*
Per ducis Euandri nomen, deuictaq; bella,
Spemq; meam, patriæ quæ nunc ſubit æmula laudis
Fidite ne pedibus; ferro rumpenda per hoſtes
Eſt via; quà globus ille virûm denſiſſimus vrget,
Hàc vos, & Pallanta ducem patria alta repoſcit.
Numina nulla premunt: mortali vrgemur ab hoſte
Mortales totidem nobis animæq; manusq;.
Ecce maris magno claudit nos obice Pontus:
Deeſt iam terra fugæ, pelago: Trojámne petemus?

Stratagemate à Pallante commiſſo acclamat Chorus.

Ac velut optato ventis æſtate ccortis,
Diſperſa immittit ſiluis incendia paſtor:
Correptis ſubitò medijs, extenditur vnà
Horrida per latos acies Vulcania campos:
Ille ſedens victor flammas deſpectat ouanteis:
Non aliter ſociûm virtus coit omnis in vnum,
Teq́; iuuat Palla, ſed bellis acer Haſelus
Tendit in aduerſos, ſeq́; in ſua colligit arma.

TVRNVS Pallanti cum Lauſo dimicanti gloriabundus
Solus ego in Pallanta feror: ſoli mihi Pallas (minatur.
Debetur; cupere ipſe parens ſpectator adeſſet.
Aut ſpolijs ego jam raptis letabor opimis:
Aut letho inſigni: ſorti pater æquus vtriq́; eſt.
Cho. *Frigidus Arcadibus coit in præcordia ſanguis.*
Pal. *Per patris hoſpitium, & menſas quas aduena adiſti,*
Te precor Alcide, cœptis ingentibus adſiis,
Cernat ſeminici ſibi me rapere arma cruenta:
Victoremq́; ferant morientia lumina Turni.
Iup. *Stat ſua cuiq́; dies, breue & irreparabile tempus*
Omnibus eſt vitæ; ſed famam extendere factis
Hoc virtutis opus. Trojæ ſub mœnibus altis
Tot nati cecidere Deûm, quin occidit vna
Sarpedon, mea progenies; etiam ſua Turnum
Fata vocant, metasq́; dati peruenit ad æui.
Tur. *Aſpice num mage ſit noſtrum penitrabile telum.*
Arcades, hæc, inquam, memores mea dicta referte

Euandro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Euandro: qualem meruit Pallanta remitto.
Quiſquis honos tumuli, quicquid ſolamen humandi eſt
Largior: haud illi ſtabunt Æneia paruo
Hoſpitia.
Cho. Quo nunc Turnus ouat ſpolio gaudetq; potitus.
Neſcia mens hominum fati, ſortisq; futuræ,
Et ſeruare modum rebus ſublata ſecundis.
Turno tempus erit, magno cùm optauerit emptum
Intactum Pallanta, & cùm ſpolia iſta diemq;
Oderit.
O dolor, atq; decus magnum rediture parenti:
Hæc te prima dies bello dedit, hæc eadem aufert:
Cùm tamen ingenteis Rutulorum linquis aceruos.

Scena quarta.

ÆNeas, Pallanti perempto inferijs exhibitis, magnam ſtragem, Anxure, Tarquito, Lucago & Ligaro occiſis committit.

Chorus. Magus. Æneas. Liger.

Cho. Proxima quæq; metit gladio: latumq; per agmen
Ardens limitem agit ferro, te, Turne, ſuperbum
Cæde noua quærens: Pallas, Euander in ipſis
Omnia ſunt oculis: menſæ, quas aduena primus
Tunc adijt, dextræq; datæ. Sulmone creatos
Quatuor hic iuuenes, totidem quos educat Vfens
Viuentes

Viuentes rapit, inferias quos immolet vmbris,
Captiuoq́ rogi perfundat ſanguine flammas.

Magus immolandus in genua procidens ſupplex precatur.

Per patrios manes & ſpes ſurgentis Iuli,
Te precor, hanc animam ſerues natoq́ patriq́.
Eſt domus alta, iacent penitus defoſſa talenta
Cælati argenti; ſunt auri pondera facti,
Infectiq́ mihi, non hîc victoria Teucrûm
Vertitur, haud anima vna dabit diſcrimina tanta.
Æn. Argenti atq́ auri memoras quæ multa talenta
Gnatis parce tuis: belli commercia Turnus
Suſtulit iſta prior, jam tum Pallante perempto.
Hoc patris Anchiſæ manes hoc ſentit Iulus.

Ænea Anxurem comprehendente clamat Chorus.

Dixerat ille aliquid magnum: vimq́ affore verbo
Crediderat: cœloq́ animum fortaſſe ferebat:
Caniciemq́ ſibi & longos promiſerat annos.

Tarquitus obuiam fit Æneæ & ſternitur amaro ſarcaſmo.

Iſthic nunc metuende jace: non te optima mater
Condet humi, patrioue onerabit membra ſepulchro:
Alitibus linquêre feris: aut gurgite merſum
Vnda feret: piſcesq́ impaſti vulnera lambent.
Lig. Non Diomedis equos, non currus cernis Achillis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Aut Phrygiæ campos: nunc belli finis & æui
His dabitur terris.

Æneas ad Lucagum pedes traiectum.

Lucage, nulla tuos currus fuga ſegnis equorum
Prodidit, aut vanæ vertêre ex hoſtibus vmbræ:
Ipſe rotis ſaliens iuga deſeris.
Lig. *Per te, per qui te talem genuêre parentes*
Vir Trojane, ſine hanc animam, & miſerere precantis.
Æn. *Haud talia dudum*
Dicta dabas: morere, & fratrem ne deſere frater.
Cho. *Talia per campos edebat funera ductor*
Dardanius, torrentis aquæ vel turbinis atri
More furens,

Scena quinta.

IVpiter Æneæ virtutem commendat, ne ſuſpicetur Iuno eum à Venere adiutum: & Iunonem pro Turno intercedentem admonet vt Turnum bello eripiat.

Iupiter. Iuno.

O germana mihi, atq; eadem gratiſſima coniunx,
Vt rebare, Venus (nec te ſententia fallit)
Trojanas ſuſtentat opes: non viuida bello
Dextra viris, animusq; ferox, patiensq; pericli.

Iu.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Iu. *Quid ô pulcerrime coniunx*
Sollicitas ægram, & tua triſtia dicta timentem?
Si mihi quæ quondam fuerat, quamq; eſſe decebat,
Vis in amore foret: non hæc mihi namq; negaret
Omnipotens, quin & pugnæ ſubducere Turnum,
Et Dauno poſſem incolumen ſeruare parenti.
Nunc pereat, Teucriſq; pio det ſanguine pœnas.
Ille tamen noſtra deducit origine nomen:
Pilumnuſq; illi quartus pater, & tua larga
Sæpe manu, multiſq; onerauit limina donis.
Iup. *Si mora præſentis lethi, tempuſq; caduco*
Oratur iuueni, meq; hoc ita ponere ſentis:
Tolle fuga Turnum, atq; inſtantibus eripe fatis:
Hactenus indulſiſſe vocat; ſin altior iſtis
Sub precibus venia vlla latet, totumq; moueri
Mutariue putas bellum, ſpes paſcis inaneis.
Iun. *Quid ſi, quod voce grauaris,*
Mente dares? atq; hæc Turno rata vita maneret?
Nunc manet inſontem grauis exitus: aut ego veri
Vana feror: quod vt ô potius formidine falſa
Ludar: & in melius tua, qui potes, orſa reflectas.

Scena ſexta.

IVno Turno opitulatura immenſo telorum grandine Æneam obruit: quare Turnus eum fugere ratus ex-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ultat, ſed cognito eum adeſſe timet, & pugnæ à Iunone ſubducitur. Illi Mezētius ſuccedit & ab Ænea vulneratus filij Lauſi auxilio cum vita euadit: ſed Lauſus Æneam ſuſtinens ſuperatur.

Turnus. Chorus. Orodes. Mezentius.

Quo fugis Ænea? thalamos ne deſere pactos:
Hac dabitur dextra tellus quæſita per vndas.
Cho. Illum autem Æneas abſentem in prælia poſcit:
Obuia multa virûm demittit corpora morti.
Tur. Omnipotens genitor, tanto me crimine dignum
Duxiſti? & taleis voluiſti expendere pœnas?
Quò feror? vnde abij? quæ me fuga? quæue reducet?
Laurenteisné iterum muros, aut caſtra videbo?
Quid manus illa virûm, qui me meaq; arma ſecuti?
Quosq; (nefas) omnes infanda in morte reliqui?
Et nunc palantes video, gemitumq; cadentem
Accipio. quid agam? aut quæ jam ſatis ima debiſcat
Terra mihi? vos ô potius miſereſcite venti:
In rupes, in ſaxa (volans vos Turnus adoro)
Ferte ratem, ſæuisq; vadis immittite Syrtis:
Quò neq; conſcia fama ſequatur.
Cho. animo nunc huc, nunc fluctuat illuc,
An ſeſe mucrone ob tantum dedecus amens
Induat, & crudum per coſtas adigat enſem:
Fluctibus an jaciat medijs, & littora nando
Curua petat, Teucrûmq; iterum ſe reddat in arma.

Orodes

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Orodes à Mezentio ſubſtratus.

non me quicunq́ es inulto
Victor, nec longùm lætabere, te quaq́ fata
Proſpectant patria: atq́ eadem mox arua tenebis
Mez. *Nunc morere: aſt de me Diuûm pater atq́ homi-*
Viderit. *(num rex*
Cho. *Iam grauis æquabat luctus & mutua Mauors*
Funera: cædebant pariter, pariterq́ ruebant
Victores, victiq́: neq́ his fuga nota, nec illis.
Mez. *Dextra mihi Deus, & telum quod miſsile libro,*
Nunc adſint: voueo prædonis corpore raptis
Indutum ſpolijs, ipſum te, Lauſe, trophæum
Æneæ.

Æneas ad Lauſum.

Quò moriture ruis? majoraq́ viribus audes?
Fallit te incautum pietas tua. Et poſtea
Quid tibi nunc miſerande puer pro laudibus iſtis?
Quid pius Æneas tanta dabit indole dignum?
Arma, quibus letatus habe tua: teq́ parentum
Manibus & cineri (ſi qua eſt ea cura) remitto.
Hoc tamen infelix miſeram ſolabere mortem:
Æneæ magni dextra cadis.

Scena ſeptima.

MEzentius filium Lauſum luget & eius mortem in Æneam vlturus ſuperatur: Moriturus verò Æneæ pro ſepultura ſupplicat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Tantáne me tenuit viuendi, nate, voluptas
Vt pro me hoſtili paterer ſuccedere dextræ,
Quem genui? tuáne hæc genitor per vulnera ſeruor,
Morte tua viuens? heu nunc miſero mihi demum
Exilium infelix: nunc altè vulnus adactnm.
Idem ego, nate, tuum maculaui crimine nomen,
Pulſus ob inuidiam ſolio, ſceptriſq; paternis.
Debueram patriæ pœnas, odyſq; meorum
Omneis per morteis animum ſontem ipſe dediſſe.
Nunc viuo, neq; adhuc homines lucemq; relinquo:
Sed linquam. Et poſtea
Phœbe diu (RES ſi qua diu mortalibus vlla eſt)
Viximus: aut hodie victor ſpolia illa cruenta,
Et caput Æneæ referes, Lauſiq; dolorum
Vltor eris mecum: aut aperit ſi nulla viam vis,
Occumbes pariter. neq; enim, fortiſſime, credo,
Iuſſa aliena pati, & dominos dignabere Teucros.
Æn. Sic pater ille Deûm faciat, ſic altus Apollo,
Incipias conferre manum.
Mez. Quid me erepto, ſeuiſſime, nato
Terres? hæc via ſola fuit qua perdere poſſes.
Nec mortem horremus, nec Diuûm parcimus vlli.
Deſine: jam venio moriturus, & hæc tibi porto
Dona prius.
Æn. Vbi nunc Mezentius acer? & illa

Effera vis animi?

Mez. Hoſtis amare quid increpitas? mortemq́ minaris?
Nullum in cæde nefas, nec ſic ad prælia veni:
Nec tecum meus hæc pepigit mihi fœdera Lauſus.
Vnum hoc per (ſi qua eſt victis venia hoſtibus) oro:
Corpus humo patiare tegi: ſcio acerba meorum
Circumſtare odia: hunc oro defende furorem:
Et me conſortem nati concede ſepulchro.

Scena octaua.

ÆNeam mortem Pallantis lugentem oratores Latini ramis oleæ velati adeunt, mortuis Latinis ſepulturam rogantes.

Æneas, Drances. Æne: 11.

Téne, inquam, miſerande puer, cùm læta veniret
Inuidit fortuna mihi? ne regna videres
Noſtra? neq́ ad ſedes victor veherêre paternas?
Non hæc Euandro de te promiſſa parenti
Diſcedens dederam: cùm me complexus euntem
Mitteret in magnum imperium, metuensq́ moneret
Acreis eſſe viros, cum dura prælia gente.
Et nunc ille quidem ſpe multùm captus inani,
Fors & vota facit, cumulatq́ altaria donis.
Nos iuuenem exanimum, & nil jam cœleſtibus vllis
Debentem, vano mæſti comitamur honore.

Infelix

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Infelix nati funus crudele videbis:
Hi noſtri reditus, expectatiq; triumphi,
Hæc mea magna fides, at non Euandre pudendis
Vulneribus pulſum aſpicies: nec ſoſpite dirum
Optabis nato funus pater. hei mihi quantum
Præſidium Auſoniæ & quantum tu perdis Iule.

Et poſtea vbi Pallas ad patrem deportaretur.

Non alias hinc ad lachrimas, eadem horrida belli
Fata vocant: ſalue æternum mihi maxime Palla
Æternumq; vale.
Dr. Corpora per campos, ô rex, quæ fuſa videmus
Permittas tumulo petimus ſuccedere terræ,
Nullum cum victis certamen & æthere caſsis:
Hoſpitibus potius parcas, ſocerisq; vocatis.
Æn. Quænam vos tanto fortuna indigna Latini
Implicuit bello, qui nos fugiatis amicos?
Pacem ne exanimis, & Martis ſorte peremptis
Oratis? equidem & viuis concedere vellem:
Nec veni, niſi fata locum ſedemq; dediſsent:
Nec bellum cum gente gero: rex noſtra reliquit
Hoſpitia & Turni potius ſe credidit armis.
Æquius huic Turnum fuerat ſe opponere morti.
Si bellum finire manu, ſi pellere Teucros
Apparet, his decuit mecum concurrere telis.
Vixet cui vitam Deus, aut ſua dextra dediſſet.

Nunc

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Nunc ite, & miſeris ſupponite ciuibus ignem.
Dr. *O fama ingens, ingentior armis*
Vir Trojane, quibus cælo te laudibus æquem?
Iuſticiæné prius mirer, belliúe laborum?
Nos verò hæc patriam grati referemus ad vrbem,
Et te, ſi qua viam dederit fortuna, Latino
Iungemus regi: quærat ſibi fœdera Turnus.
Quin & fatales murorum attollere moles,
Saxaq́ ſubuectare humeris Trojana iuuabit.

Scena nona.

EVander filium Pallantem luget.

Non hæc, ô Palla, dederas promiſſa parenti,
Cautius vt ſæuo velles te credere Marti.
Haud ignarus eram, quantum noua gloria in armis,
Et prædulce decus primo certamine poſſet.
Primitiæ iuuenis miseræ, belliq́ propinqui
Dura rudimenta, & nulli exaudita Deorum
Vota precesq́ meæ: tuiq́ ô ſanctiſſima coniunx,
Felix morte tua, neq́ in hunc ſeruata dolorem.
Contrà ego viuendo vici mea fata, ſuperſtes
Reſtarem vt genitor, Troûm ſocia arma ſecutum
Obruerent Rutuli telis, animam ipſe dediſſem:
Atq́ hæc pompa domum me, non Pallanta, referret.
Nec vos arguerim Teucri, nec fœdera, nec quas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Iunximus hoſpitio dextras: ſors ita ſenectæ
Debita erat noſtræ, quod ſi immatura manebat
Mors natum, cæſis Volſcorum millibus antè
Ducentem in Latium Teucros cecidiſſe iuuabit.
Quin ego non alia digner te funere Palla,
Quàm pius Æneas, & quàm magni Phryges & quàm
Tyrrheniq́ duces, Tyrrhenum exercitus omnis:
Magna trophæa ferunt, quos dat tua dextera letho.
Tu quoq́ nunc ſtares immanis truncus in armis,
Eſſet par ætas, & idem ſi robur ab annis,
Turne, ſed infelix Teucros quid demoror armis?
Vadite, & hæc memores regi mandata referte:
Quòd vitam moror inuiſam, Pallante perempto,
Dextera cauſa tua eſt, Turnum gnatoq́ patriq́
Quam debere vides: meritis vacat hic tibi ſolus,
Fortunæq́ locus. non vitæ gaudia quæro:
Nec fas, ſed gnato manes perferre ſub imos.

ACTVS QVINTVS.

Scena prima.

LAtinis dirum Æneæ bellum execrantibus legati initio belli ad Diomedem ſuppetias contra Æneam petitum miſſi redeunt, reſponſum Diomedis in conſilio ſubditorum narrantes ipſo rego Latino & Turno audientibus. Verùm Drances æmulus Turni regem Latinum ſuis rebus ad narrationem Venuli deſperantem hortatur, vt pacem cum Ænea ineat Lauinia filia in vxorem ei elocata, & ſimul in Turnum amarè inuehitur. Turno verò Drancem recriminantem, Æneam cum copijs adeſſe nunciatur. Turnus metu perculſus ſe intrò recipit arma ſumpturus, ſed Camilla ſe quæ Æneæ occurat & ſatisfaciat vltrò offert.

Chorus. Venulus. Latinus. Drances. Turnus. Nuncius. Lauinia & Amata. Camilla.

Cho. *Iam verò in tectis prædiuitis vrbe Latini*
Præcipuus fragor, & longè pars maxema luctus.
Hîc matres miſeræq́ murus, hîc chara ſororum
Pectora mœrentum, pueriq́ parentibus orbi:
Dirum execrantur bellum, Turniq́ hymenæos:
Ipſum armis, ipſumq́ iubent decernere ferro,
Qui regnum Italiæ & primos ſibi poſcat honores.
Ingrauat hæc ſæuus Drances: ſolumq́ vocari

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Teſtatur ſolum poſci in certamine Turnum.
Ve. *Optime rex, mœſti magna Diomedis ab vrbe*
Hæc reſponſa tibi ferimus; nil omnibus actum
Tantorum impenſis operum, nil dona, nec aurum,
Nec magnas valuiſſe preces: alia arma Latinis
Quærenda, aut pacem Trojano à rege petendum.
Cho. *Deficit ingenti luctu rex ipſe Latinus*
Fatalem Æneam manifeſto numine ferri
Admonet ira Deûm, tumuliq; ante ora recentes.
Ergo concilium magnum, primosq; ſuorum
Imperio accitos alta intra limina cogit.
Olli conuenêre, fluuntq; ad regia plenis
Tecta vijs, ſedet in medijs & maximus æuo,
Et primus ſceptris haud læta fronte Latinus,
Atq; hîc legatos Ætola ex vrbe remiſſos,
Quæ referant fari iubet & reſponſa repoſcit
Ordine cuncta ſuo. Tunc facta ſilentia linguis,
Et Venulus dicto parens ita farier infit.
Ve. *Vidimus ô ciues Diomedem, Argiuaq; caſtra,*
Atq; iter emenſi caſus ſuperauimus omneis,
Contigimusq; manum, qua concidit Ilia tellus.
Ille vrbem Argyripam patriæ cognomine gentis
Victor Gargani condebat Iapygis agris.
Poſtquam introgreſſi, & coràm data copia fandi
Munera præferimus, nomen patriamq; docemus:
Qui bellum intulerint, quæ cauſa atraxerit Arpos.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Auditis ille hæc placido ſic reddidit ore:
O fortunatæ gentes Saturnia regna,
Antiqui Auſonij, quæ vos fortuna quietos
Sollicitat? ſuadetq́ ignota laceſſere bella?
Quicunq́ Iliacos ferro violauimus agros,
(Mitto ea quæ muris bellando exhauſta ſub altis
Quos Simois premit illa viros) infanda per orbem
Supplicia, & ſcelerum pœnas expendimus omnes,
Vel Priamo miſeranda manus: ſcit triſte Mineruæ
Sidus, & Euboicæ cautes, vltorq́ Caphareus.
Militia ex illa diuerſum ad littus adacti,
Atrides Protêi Menelaus adusq́ columnas
Exultat, Ætneos vidit Cyclopas Vlyſſes.
Regna Neoptolemi referam? verſosq́ Penates
Idomenei? Libycóue habitantes litture Locros?
Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuûm
Coniugis infandæ prima inter limina dextra
Oppetijt, deuicta Aſia ſubſedit adulter:
Inuidiſſe Deos, patrijs vt redditus oris,
Coniugium optatum & pulchram Calydona viderem?
Nunc etiam horribili viſu portenta ſequuntur,
Et ſocij amiſſi petierunt æthera pennis,
Fluminibusq́ vagantur aues (heu dira meorum
Supplicia) & ſcopulos lachrimoſis vocibus implent.
Hæc adeo ex illo mihi iam ſperanda fuerunt
Tempore, cùm ferro cœleſtia corpora demens

 Appetij

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Appetij & Veneris violaui vulnere dextram.
Ne vero, ne me ad tales impellite pugnas.
Nec mihi cum Teucris vllum poſt eruta bellum
Pergama: nec veterum memini, lætórue malorum.
Munera, quæ patrijs ad me portaſtis ab oris,
Vertite ad Æneam: ſtetimus tela aſpera contra,
Contulimusq; manus: experto credite quantus
In clypeum aſſurgat, quo turbine torqueat haſtam.
Si duo præterea tales Idæa tuliſſet
Terra viros: vltrò Inachias veniſſet ad vrbes
Dardanus. & verſis lugeret Græcia fatis.
Quicquid apud dure ceſſatum eſt mœnia Trojæ,
Hectoris Æneæq; manu victoria Graiûm
Hæſit, & in decimum veſtigia rettulit annum.
Ambo animis ambo inſignes præſtantibus armis:
Hic pietate prior. coeant in fœdera dextræ,
Quà datur: aſt armis concerrant arma, cauete:
Et reſponſa ſimul quæ ſunt, Rex optime, regis
Audiſti, & quæ ſit magno ſententia bello.
La. Antè equidem ſumma de re ſtatuiſſe Latini
Et vellem, & fuerat melius: non tempore tali
Cogere concilium, cùm muros obſidit hoſtis.
Bellum importunum, ciues, cum gente Deorum
Inuictiſq; viris gerimus: quos nulla fatigant
Prælia, nec victi poſſunt abſiſtere ferro.
Spem ſi quam accitis Ætolûm habuiſtis in armis,

Ponite:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Ponite: ſpes ſibi quiſq; ſed hæc quàm anguſta videtis:
Cætera qua rerum iaceant perculſa ruina,
Ante oculos interq; manus ſunt omnia veſtras.
Nec quenquam incuſo, potuit quæ plurima virtus
Eſſe, fuit: toto certatum eſt corpore regni.
Nunc adeo quæ ſit dubiæ ſententia menti,
Expediam, & paucis (animos adhibite) docebo.
Eſt antiquus ager Tuſco mihi proximus amni,
Longus in occaſum, fines ſuper vſq; Sicanos:
Aurunci Rutuliq; ſerunt, & vomere duros
Exercent colles, atq; horum aſperrima paſcunt.
Hæc omnis regio, & celſi plaga pinea montis
Cedat amicitiæ Teucrorum, & fœderis æquas
Dicamus leges, ſociosq; in regna vocemus.
Conſidant ſi tantus amor & mœnia condant.
Sin alios fines, aleamq; capeſſere gentem
Eſt animus, poſſuntq; ſolo decedere noſtro:
Bis denas Italo texamus robore naueis.
Sin plures complere valent: iacit omnis ad vndam
Materies: ipſi numerumq; modumq; carinis
Præcipiant: nos æra, manus, naualia demus.
Prætereà qui dicta ferant & fœdera firment,
Centum oratores prima de gente Latinos
Ire placet, paciſq; manu prætendere ramos,
Munera portantes, eboriſq; auriq; talenta,
Et ſellam regni, trabeamq; inſignia noſtri.

Conſulite

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Conſulite in medium, & rebus ſuccurrite feßis.
Dr. Rem nulli obſcuram noſtræ nec vocis egentem
Conſulis, ô bone rex, cuncti ſe ſcire fatentur
Quid fortuna ferat populi, ſed dicere mußant.
Det libertatem fandi, flatusq; remittat
Cuius ob auſpicium infauſtum, moresq; ſiniſtros,
(Dicam equidem licet arma mihi mortemq; minetur)
Lumina tot cecidiße Ducum, totamq; videmus
Conſediße vrbem luctu, dum Troïa tentat
Caſtra, fugæ fidens, & cœlum territat armis.
Vnum etiam donis iſtis quàm plurima mitti
Dardanidis, duciq; iubes, vnum optime regum
Adijcias, nec te vllius violentia vincat,
Quin gnatam egregio genero, dignisq; hymenæis
Des pater, & pacem hanc æterno fœdere iungas.
Quod ſi tantus habet mentes & pectora terror,
Ipſum obteſtemur, pacemq; oremus ab ipſo:
Cedet ius proprium regi, patriæq; remittat.
Quid miſeros toties in aperta pericula ciues
Proijcis? ô Latio caput horum & cauſa malorum.
Nulla ſalus bello, pacem te poſcimus omnes
Turne, ſimul pacis ſolum inuiolabile pignus.
Primus ego (inuiſum quem tu tibi fingis & eße
Nil moror) en ſupplex venio, miſerere tuorum.
Pone animos & pulſus abi: ſat funera fuſi
Vidimus, ingentes & deſolauimus agros.

Aut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Aut ſi fama mouet, ſi tantum pectore robur
Concipis, & ſi adeò dotalis regia cordi eſt;
Aude, atq; aduerſum fidens fer pectus in hoſtem;
Scilicet vt Turno contingat regia coniunx;
Non animæ viles, inhumata, infletaq; turba
Sternamur campis; etiam tu, ſi qua tibi vis
Si patrij quid Martis habes, illum aſpice contrà
Qui vocat.
Tu. Larga quidem ſemper Drance tibi copia fandi,
Tunc cùm bella manus poſcunt patribusq; vocatis
Primus ades; ſed non replenda eſt curia verbis,
Quæ tutò tibi magna volant, dum deſtinet hoſtem
Agger murorum, nec inundant ſanguine foßæ,
Proinde tona eloquio, ſolitum tibi, meq; timoris
Argue tu Drance, tot quando ſtragis aceruos
Teucrorum tua dextra dedit, paßimq; trophæis
Inſigneis campos, poßit quid viuida virtus
Experiare licet; nec longè ſcilicet hoſtes
Quærendi nobis, circumſtant vndiq; muros.
Imus in aduerſos? quid ceßas? an tibi Mauors
Ventoſa in lingua, pedibusq; fugacibus iſtis
Semper erit?
Pulſus ego? aut quiſquam meritò, fœdißime, pulſum
Arguet? Iliacum tumidum qui creſcere Tybrim
Sanguine, & Euandri totam cum ſtirpe videbit
Procubuiße domum, atq; exutos Arcades armis?

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Haud ita me experti Bicias & pandarus ingens,
Et quos mille die victor ſub Tartara miſi,
Incluſus muris, hoſtiliq́; aggere ſeptus.
Nulla ſalus bello (capiti cane talia demens
Dardanio, rebusq́; tuis) proinde omnia magno
Ne ceſſa turbare metu, atq́; extollere vires
Gentis bis victæ. contra premere arma latinj
Nunc & Mirmidonum proceres phrygia arma capeſcunt,
Nunc & Tydidia & Lariſſæus Achilles;
Amnis & Adriacas retrò fugit Aufidus vndas.
Vel cum ſe pauidum contra mea iurgia fingit
Artificis ſcelus, & formidine crimen acerbat
Nunquam animam talem dextra hac (abſiſte mouerj)
Amittes; habitet tecum & ſit pectore in iſto.
Nunc ad te & tua, magne pater, conſulta reuertor;
Si nullam noſtris vltro ſpem ponis in armis;
Si tam deſcerti ſumus & ſemel agmine verſo,
Funditùs occidimus, nec habet fortuna regreſſum;
Oremus pacem, & dextras tendemus inermeis
Quanq̄am ô ſi ſolitæ quicquam virtutis adeſſet,
Ille mihi ante alios, fortunatuſq́; laborum,
Egregiuſq́; animj, qui ne quid tale videret
Procubuit moriens, & humum ſimùl ore momordit
Sin & opes nobis, & adhuc intacta iuuentus,
Auxilioq́; vrbes Italæ populiq́; ſuperſunt:
Sin & Trojanis cum multo gloria venit

Sanguine

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Sanguine, ſuntq; illis ſua funera, parq; per omnes
Tempeſtas; cur indecores in limine primo
Deficimus? cur ante tubam tremor occupat artus?
MVLTA dies, variusq; labor mutabilis æui
Rettulit in melius, multos alterna reuiſens
Luſit, & in ſolido rurſus fortuna locauit.
Non erit auxilio nobis Ætolus & Arpi:
At Meſſapus erit, felixq; Tolumnius, & quos
Tot populi miſere duces: nec parua ſequetur
Gloria delectos Latio, & Laurentibus agris.
Eſt & Volſcorum egregia de gente Camilla,
Agmen agens equitum, & florenteis ære cateruas.
Quod ſi me ſolum Teucri in certàmina poſcunt,
Idq; placet, tantumq; bonis communibus obſto:
Non adeò has exoſa manus victoria fugit,
Vt tanta quicquid pro ſpe tentare recuſem.
Ibo animis contrà: vel magnum præſtet Achillem
Factaq; Vulcani manibus paria induat arma
Ille licet; vobis animam hanc, ſoceroq; Latino
Turnus ego, haud vlli veterum virtute ſecundus,
Deuoueo ſolum Æneas vocat? & vocet oro.
Nec Drances potius, ſiue eſt hæc ira Deorum,
Morte luat; ſiue eſt virtus & gloria tollat. (caſtra.
Nun. Turne quid expectas? quin hinc fugis? arripe
Inſtructos acie Tyberino à flumine Teucros,
Tyrrhenamq; manum totis deſcendere campis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Vidimus. Æneas caue ne te ſternat inermem.
Tur. Cogite concilium, & pacem laudate ſedentes:
Illi armis in regna ruunt.
Tu Voluſe armari Volſcorum edice maniplis:
Duc, inquam, & Rutulos: equites Meßapus in armis,
Et cum fratre Coras latis diffundite campis.
Pars aditus vrbis firment, turresq́ capeßant,
Cætera, qua iußo, mecum manus inferat arma.

Amata, Lauinia & mulieres Latinæ.

Armipotens belli præſes Tritonia virgo
Frange manu telum Phrygij prædonis, & ipſum
Pronum ſterne ſolo, portisq́ effunde ſub altis.
Cam. Turne, ſui meritò ſi qua eſt fiducia ſorti,
Audeo, & Æneadum promitto occurrere turmæ,
Solaq́ Tyrrhenos equites ire obuia contrà
Me ſine prima manu tentare pericula belli,
Tu pedes ad muros ſubſiſte & mœnia ſerua.
Tur. O decus Italiæ virgo, quas dicere grates,
Quáſue referre parem? ſed nunc (eſt omnia quando
Iſte animus ſupra) mecum partire laborem:
Æneas (vt fama fidem, mißiq́ reportant
Exploratores) equitum leuia improbus arma
Præmiſit, quaterent campos, ipſe ardua montis
Per deſerta iugo properans aduentat ad vrbem.
Furta paro belli conuexo in tramite ſyluæ,

Vt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Vt biuias armato obſidam milite fauces.
Tu Tyrrhenûm equitem collatis excipe ſignis:
Tecum acer Meſſapus erit, turmæq́ Latinæ,
Tiburtiq́ manus; ducis & tu concipe curam.

Scena ſecunda.

Diana interitum Camillæ præſentiens Opim compellat, tradita illi ſagitta, qua Camillæ interfectorem traijciat.

Graditur bellum ad crudele Camilla,
O virgo, & noſtris nequicquam cingitur armis,
Chara mihi ante alias, neq́ enim nouus iſte Dianæ
Venit amor, ſubitaq́ animum dulcedine mouit.
Pulſus ob inuidiam regno vireſq́ ſuperbas
Priuerno antiqua Metabus cùm excederet vrbe,
Infantem fugiens media inter prælia belli,
Suſtulit exilij comitem, matriſq́ vocauit
Nomine Caſmille, mutilata parte Camillam.
Ipſe ſinu præ ſe portans, iuga longa petebat
Solorum nemorum: tela vndiq́ ſæua præmebant,
Et circumfuſo volitabant milite Volſci.
Ecce fugæ medio ſummis Amaſenus abundans
Spumabat ripis; tantus ſe nubibus imber
Ruperat; ille innare parans, infantis amore
Tardatur, charoq́ oneri timet. omnia ſecum
Verſanti ſubitò, vix hæc ſententia ſedit.

Telum immane, manu valida quod forte gerebat
Bellator, ſolidum nodis, & robore cocto:
Huic natam, libro & ſylueſtri ſubure clauſam
Implicat, atq́ habilem mediæ circumligat haſtæ:
Quam dextra ingenti librans ita ad æthera fatur:
Alma tibi hanc, nemorum cultrix Latonia virgo,
Ipſe pater famulam voueo: tua prima per auras
Tela tenens ſupplex hoſtem fugit. accipe, teſtor
Diua tuam, quæ nunc dubijs committitur auris.
Dixit: & adducto contortum haſtile lacerto
Immittit; ſonuêre vndæ: rapidum ſuper amnem
Infelix fugit in iaculo ſtridente Camilla.
At Metabus magna propius iam vrgente caterua
Dat ſeſe fluuio, atq́ haſtam cum virgine victor
Gramineo donum Triuiæ de ceſpite vellit.
Non illum tectis villæ, non mœnibus vrbes
Accepêre, neq́ ipſe manus feritate dediſſet:
Paſtorum & ſolis exegit modibus æuum.
Hîc natam in dumis, interq́ horrentia luſtra
Armentalis equæ mammis & lacte ferino
Nutribat, teneris immulgens vbera labris.
Vtq́ pedum primis infans veſtigia plantis
Inſtiterat, iaculo palmas onerauit acuto:
Spiculaq́ ex humero paruæ ſuſpendit, & arcum.
Pro crinali auro, pro longæ tegmine pallæ,
Tigridis exuuiæ per dorſum à vertice pendent,

Tela

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Tela manu iam tum tenera puerilia torſit,
Et fundam tereti circum caput egit habena,
Strymoniamq́ gruem, aut album deiecit olorem.
Multæ illam fruſtrà Tyrrhena per oppida matres
Optauere nurum: ſola contenta Diana
Æternum telorum & virginitatis amorem
Intemerata colit, vellem haud correpta fuiſſet
Militia tali, conata laceſſere Teucros,
Chara mihi, comitumq́ foret nunc vna mearum.
Verùm age quandoquidem fatis vrgetur acerbis
Labere Nympha polo, fineſq́ inuiſe Latinos,
Triſti vbi infauſto committitur omine pugna
Hæc cape & vltricem pharetra deprome ſagittam:
Hac quicunq́ ſacrum violarit vulnere corpus,
Tros, Italusue, mihi pariter det ſanguine pœnas.
Poſt ego nube caua miſerandæ corpus, & arma
Inſpoliata feram tumulo, patriæq́ reponam.

Scena 3.

CAmilla, multis hoſtium cæde proſtratis, ab Arnute traijcitur, Eius mortem Opis vlciſcitur. Venulus Latini orator â Tarchonte capitur.

Camilla. Ligur. Tarchon. Arnus. Opis. Chorus.

Syluis te Tyrrhene feras agitare putaſti?
Aduênit, qui veſtra dies muliebribus armis

Verba

Verba redargueret: nomen tamen haud leue partum
Manibus hoc referes, telo cecidiſſe Camillæ.
Lig. *Quid tam egregium, ſi fœmina forti*
Fidis equo? dimitte fugam & te cominus æquo
Mecum crede ſolo, pugnæq; accinge pedeſtri.
Iam noſces ventoſa ferat cui gloria laudem.
Ca. *Vane Ligur, fruſtraq; animis elate ſuperbis,*
Nequicquam patrias tentaſti lubricus artes,
Nec fraus te incolumen fallaci perferet Auno.
Tar. *Quis metus ô nunquam dolituri? ô ſemper inertes*
Tyrrheni, quæ tanta animis ignauia venit?
Fœmina palantes agit, atq; hæc agmina vertit?
Quò ferrum? quidué hæc geritis tela irrita dextris?
At non in Venerem ſegnes, nocturnaq; bella,
Aut vbi curua choros indixit tibia Bacchi,
Expectare dapes & plenæ pocula menſæ.
Hic amor, hoc ſtudium, dum ſacra ſecundus aruſpex
Nunciet, ac lucos vocet hoſtia pinguis in altos.

Et hæc dicens Venulum capit.

Semicho. *Vtq; volans altè ruptum cùm fulua draconem*
Fert aquila, implicuitq; pedes atq; vnguibus hæſit:
Saucius at ſerpens ſinuoſa volumina verſat,
Arrectiſq; horret ſquammis & ſibilat ore,
Arduus inſurgens; illa haud minus vrget adunco
Luctantem roſtro, ſimul æthera verberat alis.

Haud

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Haud aliter prædam Tyburtum ex agmine Tarchon
Portat ouans, ducis exemplum, euentumq́ ſecuti
Meonidæ incurrunt.
Semich. *fatis deditus Arnus*
Velocem iaculo, & multa prior arte Camillam
Circuit, & quæ ſit fortuna facillima, tentat.
Quà ſe cunq́ furens medio tulit agmine virgo
Hac Arnus ſubit, & tacitus veſtigia luſtrat;
Quà victrix redit illa, pedemq́ ex hoſte reportat,
Hac iuuenis furtim celeres detorquet habenas.
Hos aditus, iamq́ hos aditus, omnemq́ pererrat
Vndiq́ Circuitum, & certam quatit improbus haſtam.
Ar. *Summe Deûm & ſanctj cuſtos Soractis Apollo,*
Quem primi colimus; cui pineus ardor aceruo
Paſcitur, & medium freti pietate per ignem
Cultores multa preminus veſtigia pruna;
Da pater hoc noſtris aboleri dedecus armis
Omnipotens; non exuuias, pulſæue trophæum
Virginis, aut ſpolia vlla peto; mihi cætera laudem
Facta ferent; hæc dira meo dum vulnere peſtis Traiecta Camilla fugit Arnus.
Pulſa cadat, patriam remeabo inglorius vrbem.
Cho. *Ac velut ille, prius quàm tela inimica ſeruãtur,*
Continuò in montes ſeſe auius abdidit altos
Occiſo paſtore lupus, magnóue iuuenco,
Conſcius audacis facti, caudamq́ remulcens
Subiecit pauitantem vtero, ſyluasq́ petiuit;

Haud ſecus ex oculis ſe turbidus abſtilit Arnus,
Contentusq; fuga, medijs ſe immiſcuit armis.
Cam. Hactenus Acca ſoror potui, nunc vulnus acerbum
Conficit, & tenebris nigreſcunt omnia circum
Effuge, & hæc Turno mandata nouiſsima perfer:
Succedat pugnæ, Troianosq; arceat vrbe.
Op. O nimium virgo nimium crudele luiſti
Supplicium, Teucros conata laceſsere bello.
Nec tibi deſertæ in dumis coluiſse Dianam
Profuit, aut noſtras humero geſsiſse pharetras,
Non tamen indecorem tua te regina relinquet
Extrema iam in morte, neq; hoc ſine nomine lethum
Per gentes erit, aut famam patieris inultæ.
Nam quicunq; tuum violauit vulnere corpus
Morte luet merita, Et poſtea ad Arnutem
Cur, inquam, diuerſus abis? huc dirige greſsum,
Huc periture veni, capias vt digna Camillæ
Præmia, tuné etiam telis moriere Dianæ?
lib. 12. *Cho. Pœnorum qualis in aruis*
Saucius ille graui venantum vulnere pectus
Tum demum mouet arma leo, gaudetq; comanteis
Excutiens, ceruice toros, fixumq; latronis
Impauidus frangit telum, & fremit ore cruento.
Haud ſecus accenſo gliſcit violentia Turno.

Scena

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

LAtinis animos omninò deſpondentibus, Turnus ſe ad monomachiam cum Ænea offert. Sed Latinus & Amata id diſsuadent.

Turnus, Latinus, Amata, Chorus.

Nulla mora in Turno, nihil eſt quod dicta retractent
Ignaui Æneadæ, nec, quæ pepigêre, recuſent.
Congredior, fer ſacra pater, & concipe fœdus.
Aut hac Dardanium dextra ſub Tartara mittam
Deſertorem Aſiæ, (ſedeant ſpectentq́ Latini)
Et ſolus ferro crimen commune refellam:
Aut habeat victos, cedat Lauinia coniunx.
Lat. O præſtans animi iuuenis, quantum ipſe feroci
Virtute exuperas, tanto me impenſius æquum eſt
Conſulere, atq́ omneis metuentem expendere caſus.
Sunt tibi regna patris Dauni; ſunt oppida capta
Multa manu: nec non aurumq́ animusq́ Latino eſt.
Sunt aliæ innuptæ Latio, & Laurentibus agris
Nec genus indecores: ſine me hæc haud mollia fatis
Sublatis aperire dolis; ſimul hæc animo hauri;
Me natam, veterum nulli ſociare procorum
Fas erit, idq́ omnes diuiq́ hominesq́ canebnat.
Victus amore tuj, cognato ſanguine victus,
Coniugis & mœſtæ lachrymis, vincla omnia rupi:
Promiſsam eripui genero atq́ arma impia ſumpſi.
Ex illo qui me caſus, quæ, Turne, ſequantur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Bella vides, quantos primus patiare labores.
Bis magna victi pugna, vix vrbe tuemur
Spes Italas: recalent noſtro Tyberina fluenta
Sanguine adhuc: Campiq́ ingentes oſsibus albent.
Quò referor toties? quæ mentem inſania mutat?
Si Turno extincto ſocios ſum accire paratus,
Cur non incolumi potius certamina tollo?
Quid conſanguinei Rutuli, quid cætera dicet
Italia, ad mortem ſi te (fors dicta refutet)
Prodiderim, natam & connubia noſtra petentem?
Reſpice res bello varias, miſerere parentis
Longæui, quem nunc mæſtum patria Ardea longè
Diuidit.
Tur. *Quã pro me curam geris, hãc p̃cor optime pro me*
Deponas: lethumq́ ſinas pro laude paciſci.
Et nos tela, pater, ferumq́ haud debile dextra
Spargimus, & noſtro ſequitur de vulnere ſanguis.
Longè illi Dea mater erit, quæ nube fugacem
Fœminea tegat, & vanis ſeſe occulat vmbris.
Am. *Turne, ꝑ has ego te lachrymas, ꝑ, ſi quis Amatæ*
Tangit honos, animum (ſpes tu nunc vna ſenectæ,
Tu requies miſeræ, decus, imperiumq́ Latini
Te penes, in te omnis domus inclinata recumbit)
Vnum oro, deſiſte manum committere Teucris.
Qui te cunq́ manent iſto certamine caſus,
Et me, Turne, manent: ſimul hæc inuiſa relinquam
Lumina

Lumina, nec generum Æneam captiua videbo.
Ch. *Accepit vocem lachrymis Lauinia matris,*
Flagrantes perfuſa genas; cui plurimus ignem
Subiecit rubor, & calefacta per ora cucurrit.
Indum ſanguineo veluti violauerit oſtro
Si quis ebur; vel miſta rubent vbi lilia multa
Alba roſa: tales virgo dabat ore colores.
Tur. *Ne, quæſo, ne me lachrymis, néue omine tanto*
Proſequere in duri certamina Martis euntem,
O mater; neq; enim Turno mora libera mortis.
Nuncius hæc Idmon Phrygiæ mea dicta Tyranno
Haud placitura refer: cùm primùm craſtina cœlo
Puniceis inuecta rotis Aurora rubebit:
Non Teucros agit in Rutulos: Teucrûm arma quieſcant
Et Rutulûm: noſtro dirimatur ſanguine bellum:
Illo quæratur coniunx Lauinia campo. *Et poſteà haſta Arunci vibrata.*
Nunc ô nunquam fruſtrata vocatus
Haſta meos, nunc tempus adeſt, te maximus Actor,
Te Turni nunc dextra gerit, da ſternere corpus.
Loricamq; manu valida lacerare reuulſam
Semiuiri Phrygis, & fœdare in puluere crines
Vibratos calido ferro, myrrhaq; madentes.

Scena 5.

IVturnam inſtigat Iuno, vt fratre Turno è certamine

 cum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

cum Ænea erepto, acies vtriusq; incitet.

Nympha decus fluuiorum, animo gratiſſima noſtro,
Scis, vt te cunctis vnam, quæcunq; Latina
Magnanimi Iouis ingratum aſcendêre cubile,
Prætulerim, cœliq; libens in parte locârim.
Diſce tuum, ne me incuſes, Iuturna dolorem.
Qua viſa eſt fortuna pati, parcæq; ſinebant
Cedere res Latio, Turnum & tua mœnia texi:
Nunc iuuenem imparibus video concurrere fatis:
Parcarumq; dies & vis inimica propinquat.
Non pugnam aſpicere hanc oculis non fœdera poſſum.
Tu pro germano, ſi quid præſentius audes,
Perge: decet: forſan miſeros meliora ſequentur.
Et poſtea. *Iuturna lachrymante & pectus percutiente.*
Non lachrymis hoc tempus eget, Iuturna, ſed oro
Accelera, & fratrem, ſi quis motus, eripe morti.
Aut tu bella cie, conceptumq; excute fœdus.
Autor ego audendi.

Scena 6.

LAtino & Ænea fœdere iunctis, Iuturna fratris viribus diffidens, Camerti forma induta ipſos Rutulos aduerſum Troianos inſtigat. Troioni minus ſufficientes qui Rutulorum impetum ſuſtinerent, fugiunt, ſed eos Æneas reuocat, & à Iuturna ſauciatus pugnæ ſe ſubducit. Illo

abſente

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

abſente magnam ſtragem committit Turnus.

Æneas. Latinus. Iuturna. Tolumnius. Meſſapus.
Chorus.

Eſto nunc Sol teſtis, & hæc mihi terra precanti, Stricto enſe precatur.
Quam propter tantos potui perferre labores:
Et pater omnipotens, et tu Saturnia Iuno
Iam melior, iam diua precor, tuq́ inclyte Mauors,
Cuncta tuo qui bella pater ſub nomine torques,
Fonteſq́ fluuioſq́ voco: quæq́ ætheris alti
Relligio, & quæ cæruleo ſunt numina Ponto,
Ceſſerit Auſonio ſi fors victoria Turno,
Conuenit Euandri victos diſcedere ad vrbem:
Cedet Iulus agris: nec poſt arma vlla rebelles
Æneadæ referent, ferrone hæc regna laceſſent.
Sin noſtrum annuerit nobis victoria Martem,
Vt potius reor, & potius Dii numine firment:
Non ego nec Teucris Italos parêre iubebo:
Nec mihi regna peto: paribus ſe legibus ambæ
Inuictæ gentes, æterna in fœdera mittant.
Sacra, Deoſq́ dabo: ſacer arma Latinus habeto:
Imperium ſolenne ſocer: mihi mœnia Teucri
Conſtituent, vrbiq́ dabit Lauinia nomen.
Lat. *Hæc eadem, Æneas, terram, mare, ſidera iuro,*
Latonæq́ genus duplex, Ianumq́ bifrontem:

Vniq́

Vmiq; Deûm infernam & diri ſacraria ditis:
Audiat hæc genitor, qui fœdera fulmine ſancit:
Tango aras, medióſq; ignes, & numina teſtor:
Nulla dies pacem hanc Italis, nec fœdera rumpet,
Quo res cunq; cadent, nec me vis vlla volentem
Auertet, non ſi tellurem effundat in vndas
Diluuio miſcens, cœlumue in Tartara ſoluat:
Vt ſceptrum hoc
Nunquam fronde leui fundet virgulta, nec vmbras,
Cùm ſemel in ſyluis imo de ſtirpe reciſum
Matre caret, poſuitq; comas & brachia ferro,
Olim arbos: nunc artificis manus ære decoro
Incluſit, patribuſq; dedit geſtare Latinis.
Iut. Non pudet ô Rutuli cunctis pro talibus vnam
Obiectare animam? numeróne an viribus æquj
Non ſumus? en omnes & Troës & Arcades hîc ſunt
Fatalíſq; manus, infenſa Hetruria Turno:
Vix hoſtem alterni, ſi congrediamur, habemus.
Ille quidem ad Superos quorum ſe deuouet aris,
Succedet fama, viuuſq; per ora feretur:
Nos patria amiſſa dominis parere ſuperbis
Cogemur, qui nunc lenti conſedimus aruis.

Tolumnius augur portento deceptus.

Tol: Hoc erat hoc votis, inquam, quod ſæpe petiuj,
Accipio, agnoſcóq; Deos, me me duce ferrum
Corripite ô Rutuli, quos improbus aduena bello
Territat, inualidas vt aues, & littora veſtra

Vi popu-

Vi populat, petet ille fugam, penitusq́ profundo
Vela dabit; vos vnanimi denſate cateruas:
Et regem vobis pugna defendite raptum.
(Dixit, & aduerſos telum contorſit in hoſtes)
Meſs. Hoc habet, hæc melior magnis data victima diuis.
Æn. Quò ruitis? quæúe iſta repens diſcordia ſurgit?
O cohibete iras; ictum iam fœdus & omnes
Compoſitæ leges: mihi ius concurrere ſoli.
Me ſinite atq́ auferte metus; ego fœdera faxo
Firma manu; Turnum iam debent hæc mihi ſacra.

Chorus Ænea à Iuturna ſauciato clamat.

Ecce viro ſtridens alis allapſa ſagitta eſt,
Incertum quà pulſa manu, quo turbine adacta.
Quis tantam Rutulis laudem caſusùe, Deusúe
Attulerit? preſſa eſt inſignis gloria facti,
Nec ſeſe Æneæ iactauit vulnere quiſquam.

ABſente Ænea magnum fortitudinis ſpecimen Plurimis occiſis edit Turnus. de quo Chorus.

Ac velut Edoni Boreæ cùm ſpiritus alto
Inſonat Ægæo, ſequiturq́ ad littora fluctus:
Quà venti incubuêre, fugam dant nubila cœlo:
Sic Turno, quacunq́ viam ſecat, agmina cedunt,
Conuerſæq́ ruunt acies; fert impetus ipſum:
Et criſtam aduerſo curru quatit aura volantem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

ÆNeas ope matris per Iapigem curatus in pugnam feſtinat, filio Aſcanio vt paternis inſiſtat virtutibus inſtimulato. Turnus Æneam venientem fugit, intereà tamen ab altera parte aciem eius miſerè affligens.

Iapyx. Æneas. Chorus.

Arma citi properate viro: quid ſtatis inertes?
Non hæc humanis opibus, non arte magiſtra
Proueniunt, neq́ te, Ænea, mea dextera ſeruat:
Maior agit Deus, atq́ opera ad maiora remittit.
Æn. *Diſce puer virtutem ex me, verumq́ laborem,*
Fortunam ex alijs: nunc te mea dextera bello
Defenſum dabit, magna inter præmia ducet.
Tu facito mox, cùm matura adoleuerit ætas,
Sis memor, & te animo repetentem exempla tuorum,
Et pater Æneas & auunculus excitet Hector.
Cho. *Puluerulenta fuga Rutuli dant terga per agros*
Ipſe neq́ aduerſos dignatur ſternere morti,
Nec pede congreßos, nec equo, nec tela ferentes
Inſequitur, ſolum denſa in caligine Turnum
Veſtigat luſtrans, ſolum in certamine poſcit.

TVrnus ſuorum commiſeratione reuerſus, Æneam ex de graſſantem non excipit, ſed haſta Amycum & gla-

dio Diorum perimit: Æneas Verò Talon, Tanaim & Ceſthegum vno congreſsu proſternit. de qua re Chorus.

Quis tibi nunc tot acerba Deus, quis carmine cædes
Diuerſas, obitumq́ ducum, quos æquore toto
Inq́ vicem nunc Turnus agit, nunc Troius heros
Expediat? tantòn' placuit concurrere motu,
Iuppiter, æterna gentes in pace futuras? Et poſtea
Ac velut immiſsis diuerſis partibus ignes
Arentem in ſyluam, & virgulta ſonantia lauro:
Aut vbi decurſu rapido, de montibus altis
Dant ſonitum ſpumoſi amnes, & in æquora currunt,
Quiſq́ ſuum populatus iter, non ſegnius ambo
Æneas Turnusq́ ruunt per prælia nunc nunc
Fluctuat ira intus; rumpuntur neſcia vinci
Pectora; nunc totis in vulnera viribus itur.

Scena 8.

ÆNeas vbi cum Turno pugnandi copiam habere non poſset Laurentum inſtinctu Veneris expugnaturus obſidet. Amata verò regina vrbem obſidione cinctam abſente Turno videns vitam ſibi laqueo finit. Verùm Turnum Latinis auxilio venire volentem ſoror. Iuturna remorari conatur, ſed audita Amatæ morte ipſam non audit Turnus. Congreditur itaq; cum Ænea ſed fracto gladio fugit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Æneas. Turnus. Iuturna. Chorus.

Ne qua meis eſto dictis mora, Iuppiter hàc ſtat,
Neu quis ob incœptum ſubitum mihi ſegnior ito:
Vrbem hodie cauſam belli, regna ipſa Latini,
Ni frænum accipere, & victi parere fatentur,
Eruam, & æqua ſolo fumantia culmina ponam.
Scilicet expectem, libeat dum prælia Turno
Noſtra pati? rurſusq; velit concurrere victus?
Hoc caput ô ciues, hæc belli ſumma nefandi,
Ferte faces properè fœdus repoſcite flammis.

Amatam vitam laqueo finijſse narrat Chorus.

Regina vt tectis venientem proſpicit hoſtem,
Incendi muros, ignesq; ad tecta volare;
Nuſquam acies contrà Rutilas, nulla agmina Turni;
Infelix pugnæ iuuenem in certamine credit
Extinctum: & ſubitò mentem turbare dolore
Se cauſam clamat, criménq; caputq; malorum:
Multáq; per mæſtum demens effata furorem,
Purpureos moritura manu diſcindit amictus:
Et modum informis lethi trabe nectit ab alta,
Quam cladem miſeræ poſtquam accepêre Latinæ;
Filia prima manu flauos Lauinia crines,
Et roſeas laniata genas; tum cætera circum

Turba furit; reſonant latè plangoribus ædes.
Hinc totam infelix vulgatur fama per vrbem:
Demittunt mentes. it ſciſſa veſte Latinus
Coniugis attonitus fatis, vrbisq; ruina,
Caniciem immundo perfuſam puluere turbans:
Multaq; ſe incuſat, qui non acceperat ante
Dardanium Æneam generumq; aſſciuerit vltrò.
Tur. Heu mihi quid tanto turbantur mœnia luctu
Quíſue ruit tantus diuerſa clamor ab vrbe?
Iut. Hàc Turne ſequamur
Troiugenas, quæ prima viam victoria pandit:
Sunt alij qui tecta manu defendere poſſunt.
Ingruit Æneas Italis & prælia miſcet:
Et nos ſæua manu mittamus funera Teucris:
Nec numerò inferior, pugnæ nec honore recedes.
Tur. O ſoror, & dudum agnoui, cùm prima per artem
Fœdera turbaſti, teq; hæc in bella dediſti:
Et nunc nequicquam fallis Dea. ſed quis Olympo
Demiſſam tantos voluit te ferre labores?
An fratris miſeri lethum vt crudele videres?
Nam quid ago? aut quæ iam ſpondet fortuna ſalutem?
Vide oculos ante ipſe meos, me voce vocantem
Murranum, quo non ſuperat mihi charior alter,
Oppetere ingentem, atq; ingenti vulnere victum.
Occidit infœlix, ne noſtrum dedecus Vfans
Aſpiceret: Teuci potiuntur corpore & armis:

Iuturna forma Metiſci aſſumpta.

Excindíne domos (id rebus defuit vnum)
Perpetiar? dextrâ nec drancis dicta refellam?
Terga dabo? & Turnum fugientem hæc terra videbit?
Vſq; adeóne mori miſerum eſt? vos ô mihi manes
Eſte boni: quoniam ſuperis auerſa voluntas.
Sancta ad vos anima, atq; iſtius inſcia culpæ
Deſcendam, magnorum haud vnquam indignus auorum.
Iut. Turne in te ſuprema ſalus, miſerere tuorum:
Fulminat Æneas armis, ſummasq; minatur
Deiecturum arces Italûm, excidioq; daturum.
Iamq; faces ad tecta volant: in te ora Latini,
In te oculos referunt: muſſat rex ipſe Latinus,
Quos generos vocet, aut quæ ſeſe ad fœdera flectat.
Præterea regina tui fidiſsima, dextra
Occidit ipſa ſua, lucemq; exterrita fugit:
Soli pro portis Meſſapus & acer Atinas
Suſtentant aciem, circum hos vtrinq; phalanges
Stant denſæ, ſtrictisq; ſeges mucronibus horret
Ferrea: tu currum deſerto in gramine verſas.
Cho. Obſtupuit varia confuſus imagine rerum
Turnus, & obtutu tacito ſtetit: æſtuat ingens
Imo in corde pudor, miſtoq; inſania luctu,
Et furijs agitatus amor & conſcia virtus.
Tur. Iamiam fata ſoror ſuperant, abſiſte morari:
Quò Deus & quo dura vocat fortuna ſequamur:
Stat conferre manum Æneæ, ſtat quicquid acerbi eſt,
Morte

Morte pati, nec me indecorem germana videbis
Amplius. hunc oro ſine me furere ante furorem.
Cho. Perq; hoſtes, per tela ruit, mœſtamq; ſororem
Deſerit: ac rapido curſu media agmina rumpit.
Ac veluti montis ſaxum de vertice præceps
Cùm ruit auulſum vento; ſeu turbidus imber
Proluit, aut amnis ſoluit ſublapſa vetuſtas:
Fertur in abruptum magno mons improbus actu,
Exultatq; ſolo, ſyluas, armenta viroſq;
Inuoluens ſecum: diſiecta per agmina Turnus
Sic vrbis ruit ad muros: vbi plurima fuſo
Sanguine terra madet, ſtridentq; haſtilibus auræ:
Significatq; manu: & magno ſimul incipit ore.
Tur. Parcite iam Rutuli & vos tela inhibete Latini:
Quæcunq; eſt fortuna mea eſt: me verius vnum
Pro vobis fœdus luere & decernere ferro.
Cho. Diſceſcêre omnes medij, ſpaciumq; dedêre.

TVrnus cum Ænea congrediens gladium frangit & fugit, de qua re Chorus.

Inuadunt Martem clypeis atq; ære ſonoro.
Dat gemitum tellus: tum crebris enſibus ictus
Congeminant: fors & virtus miſcentur in vnum.
Ac velut ingenti Syla, ſummóue taburno
Cum duo conuerſis inimica in prælia tauri

Frontibus incurrunt, pauidi ceſſêre magiſtri:
Stat pecus omne metu mutum, muſſantq; iuuencæ
Quis pecori imperitet: quem tota armenta ſequantur.
Illi inter ſeſe multa vi vulnera miſcent:
Cornuaq; obnixi infigunt & ſanguine largo
Colla armosq; lauant: gemitu nemus omne remugit.
Haud aliter Tros Æneas & Daunius heros
Concurrunt clypeis; ingens fragor æthera complet.
IVPPITER ipſe duas æquato examine lances
Suſtinet, & fata imponit diuerſa duorum,
Quem damnet labor, & quo vergat pondere lethum.
Emicat hîc, impunè putans & corpore toto
Antè ſublatum conſurgit Turnus in enſem,
Et ferit; exclamant Troës, trepidiq; Latini,
Arrectæq; amborum acies. at perfidus enſis
Frangitur, in medioq; ardentem deſerit ictu
Ni fuga ſubſidio ſubeat. fugit ocyor euro,
Vt capulum ignotum, dextramq; aſpexit inermem.

Et poſteà.

Ille ſimul fugiens, Rutulos ſimul increpat omnes
Nomine quemq; vocans; notumq; efflagitat enſem:
Æneas verò mortem contrà præſenſq; minatur
Exitium, ſi quiſquam adeat: terretq; trementes,
Exciſurum vrbem minitans, & ſaucius inſtat.
Quinq; orbes explent curſu, totidemq; retexunt

Huc

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Huc illuc. nec enim leuia aut ludicra petuntur
Præmia: ſed Turni de vita & ſanguine certant.

Scena 9.

IVpiter Iunonem increpat quæ Diuo Æneæ diua ad-uerſetur adiuta aduerſus eum Iuturna. Iuno precibus Iouis aliquoties fatigata promittit ſe amplius Æneæ nolle aduerſari, ea lege & conditione, ne Iupiter nomen, linguam, & veſtes Italorum à Troianis rerum in Italia potituris mutari permittat.

Iupiter. Iuno.

Quænam finis erit coniunx? quid deniq; reſtat?
Indigitem Æneam ſcis ipſa, & ſcire fateris,
Deberj cœlo, fatiſq; ad ſijdera tollj:
Quid ſtruis? aut qua ſpe gelidis in nubibus hæres?
Mortalin' decuit violari vulnere Diuum?
Aut enſem (quid enim ſine te Iuturna valeret?)
Ereptum reddi Turno? & vim creſcere victis?
Deſine iam tandem, precibusq; inflectere noſtris;
Nec te tantus edat tacitam dolor, & mihi curæ
Sæpe tuo dulci triſtes ex ore recurſent.
Ventum ad ſupremum eſt; terris agitare vel vndis
Troianos potuiſti: infandum accendere bellum;
Deformare domum, & luctu miſcere Hymenæos;
Vlterius tentare veto.

 Iun.

Iun. *Ita quidem quia nota mihi tua magna voluntas*
Iupiter, & Turnum & terras inuita reliqui.
Nec tu me aërea ſolam nunc ſede videres
Digna indigna pati: ſed flammis cincta ſub ipſa
Starem acie, traheremq; inimica in prælia Teucros.
Iuturna miſero fateor ſuccurrere fratri
Suaſi, & pro vita maiora audere probaui:
Non vt tela tamen, non vt contenderet arcum.
Adiuro Stygij caput implacabile fontis:
Vna ſuperſtitio ſuperis quæ reddita Diuis.
Et nunc cedo equidem, pugnasq; exoſa relinquo.
Illud te nulla fati quod lege tenetur,
Pro Latio obteſtor, pro maieſtate tuorum:
Cum iam connubijs pacem felicibus (eſto)
Componunt, cùm iam leges & fœdera iungent,
Nec vetus indigenas nomen mutare Latinos,
Nec Troas fieri iubeas Teucrosq; vocari
Aut vocem mutare viros, aut vertere veſtes.
Sit Latium, ſint Albani per ſecula reges,
Sit Romana potens, Itala virtute propago:
Occidit, occideritq; ſinas cum nomine, Troia.
Iup. *Irarum tantos voluis ſub pectore fluctus?*
Verùm agè, & incœptum fruſtra ſubmitte furorem:
Do quod vis, & me victusq; volensq; remitto:
Sermonem Auſonij patrium, moresq; tenebunt.
Vtq; eſt nomen erit. Commiſti corpore tantùm

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Subſident Teucri: moremq́ ritusq́ ſacrorum
Adijciam: faciamq́ omnes vno ore Latinos.
Hinc genus Auſonio miſtum quod ſanguine ſurget,
Supra Deos ſupra ire Deos pietate videbis:
Nec gens vlla tuos æquè celebrabit honores.

Scena 10.

IVturna Megæram à Ioue aduerſus Turnum emiſſam cognito, vicem fratris & ſuam impotentiam dolens ipſum deſerit. Turnus verò cum Ænea eminus pugnans fugit & proſternitur. Æneam ſuppliciter rogans ad commiſerationem mouet, ſed ſpolijs Pallantis quæ induerat agnitis, lethali vulnere cum amaro ſarcasmo ſubitò conficitur.

Iuturna, Æneas, Turnus, Chorus.

Quid nunc te tua, Turne, poteſt germana iuuare?
Aut quid tam miſeræ ſuperat mihi? qua tibi lucem
Arte morer? Talin' poſſum me opponere monſtro?
Iam iam linquo acies: ne me terrete timentem
Obſcænæ volucres: alarum verbera noſco,
Lethalemq́ ſonum: nec fallunt iuſſa ſuperba
Magnanimi Iouis. hæc pro virginitate reponit?
Quò vitam dedit æternam? cur mortis adempta eſt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Conditio? poſſem tantos finire dolores
Nunc certè, & miſero fratri comes ire per vmbras
Immortalis ego: haud quicquam mihi dulce meorum
Te ſine frater erit. ô quæ ſatis ima dehiſcat
Terra mihi? maneſq́ Deam demittat ad imos? (tractas
Æn. *Quæ nunc deinde mora eſt? aut quid iam Turne re.*
Non curſu, ſæuis certandum eſt cominus armis.
Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid
Siue animis ſiue arte vales: opta ardua pennis
Aſtra ſequi, clauſumq́ caua te condere terra
Tur. *non me tua feruida terrent*
Dicta ferox: Dij me terrent, & Iuppiter hoſtis.
Cho. *Saxum circumſpicit ingens,*
Saxum antiquum, ingens, campus qui fortè iacebat
Limes agro poſitus, litem vt diſcerneret aruis:
Vix illud lecti bis ſex ceruice ſubirent,
Qualia nunc hominum producit corpora tellus.
Ille manu raptum trepida torquebat in hoſtem
Altior inſurgens & curſu concitus heros.
Sed neq́ currentem ſe, nec agnoſcit euntem,
Tollentemué manu, ſáxumq́ immane mouentem.
Genua labant, gelidus concreuit frigore ſanguis.
Nec quò ſe eripiat, nec qua vi tendat in hoſtem,
Dextrã *Nec curſus vſquam videt, aurigamq́ ſororem.*
precans *TVRNVS cadens. Equidem merui, nec deprecor orcum.*
proten- *Vtere ſorte tua: miſeri te ſi qua parentis*
dit.

Tangere

Tangere cura poteſt, oro (fuit & tibi talis
Anchiſes genitor) Dauni miſerere ſenectæ:
Et me, ſeu corpus ſpoliatum lumine mauis
Redde meis; viciſti & victum tendere palmas
Auſonij vidêre; Tua eſt Lauinia coniunx:
Vlterius ne tende odijs.
Æn. Túne hinc ſpolijs indute meorum
Eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas
Immolat, & pænam ſcelerato ex ſanguine ſumit.
Cho. ferrum aduerſo ſub pectore condit
Feruidus, aſt illi ſoluuntur frigore membra:
Vitaq; cum gemitu fugit indignata ſub vmbras. lib. Marphæi.
Æn. Quæ tanta animo dementia creuit
Vt Teucros Superûm monitis, ſummiq; Tonantis
Imperio hûc vectos, patereris Daunia proles
Italia, & pactis nequicquam expellere tectis?
Diſce Iouem reuereri, & iuſſa faceſſere Diuûm.
Magnum etiam capit ira Iouem, memoresq; malorum
Sollicitat vindicta Deos; en vltima tanti
Meta furoris adeſt, quo contra iura fidemq;,
Iliacam rupto turbaſti fœdere gentem.
Ecce ſuprema dies, alijs exempla ſub æuum
Venturum miſſura; Iouem non temnere fruſtrà
Fas ſit, & indignos bellorum accendere motus.
Nunc armis lætare tuis, heu nobile corpus
Turne iaces at non tibi erit Lauinia paruo,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Nec dextra tamen Æneæ cecidiſſe pudebit.
Nunc Rutuli hinc auferte ducem veſtrum, arma virumq́
Largior, atq́ omnem deflendæ mortis honorem.
Sed quæ Pallantis fuerant ingentia baltei
Pondera, transmittam Euandro vt ſolatia cæſo
Haud leuia hoſte ferat, Turnoq́ exultet adempto.
Vos memores tamen Auſonij melioribus vti
Diſcite bellorum auſpicijs, ego ſidera iuro,
Nunquam acies, nunquam arma libens in prælia moui:
Sed veſtris actus furijs, defendere toto
Optaui, & licuit Troianas robore partes.

Et poſtea ad filium Iulum.

Nate in quo ſpes vna patris, per tanta laborum
Quem varijs actus fatis diſcrimina duxi,
Ecce inuenta quies, ecce illa extrema malorum,
Ærumnis factura modum, acceptiſsima ſemper
Atq́ optata dies, quàm dura in bella vocatus,
Sæpe tibi Dijs auſpicibus meminiſſe futuram:
Iam memini, nunc te, quàm primùm aurora rubebit
Craſtina ſublimem Rutulorum ad mœnia mittam.

Et poſtea ad Troianos.

O ſocij per dura ac denſa pericula vecti,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Per tantos bellorum æſtus, dupliceſq́ furores
Armorum, per tot hyemes, per quicquid acerbum,
Horrendum, graue, triſte, ingens & quicquid iniquum,
Infauſtum & crudele foret: conuertite mentem
In melius; iam finis adeſt: hîc meta malorum
Stabit & optatam Latia cum gente quietem
Iungemus: dabit inde mihi Lauinia coniunx
Bello acri defenſa, Italo cum ſanguine miſtam,
Troianam transferre æterna in ſecula gentem.
Vnum oro, ſocij, Auſonios communiter æquo
Ferte animo, & voſmet ſocero obſeruate Latino,
Sceptrum idem ſublime geret: ſententia mentem
Hæc habet; at bello vos & præſtantibus armis
Diſcite me & pietate ſequi, qua gloria nobis
Ceſſerit, in promptu eſt: ſed cœlum & ſidera teſtor,
Qui vos tantorum eripui de clade malorum,
Idem ego ſub maiora potens vos præmia ducam.

Scena II.

LAtinus inconſtantem fortunæ aleam deplorat. Daunus verò filium Turnum miſerrimè luget.

Latinus. Daunus.

Quantos humana negocia motus

Æternaq́

Æternasq́ vices miſcent? quo turbine fertur
Vita hominum? ô fragilis damnoſa ſuperbia ſceptri?
O furor, ô hominum dominandi ninata cupido,
Mortales quò cæca vehis? quo gloria tantis
Inflatos transfers animos quæſita periclis?
Quot tecum inſidias? quot mortis, quanta malorum
Magnorum tormenta geris? quot tela? quot enſes?
Ante oculos (ſi cernis) habes? heu dulce venenum,
Et mundi lethalis honos: heu triſtia regni
Munera, quæ haud paruo conſtent, & grandia rerum
Pondera, quæ nunquam placidam permittere pacem,
Et requiem conferre queant: heu ſortis acerbæ
Et miſeræ regale decus, magnoq́ timori
Suppoſitos rerum caſus, paciſq́ negatos.
Quid, Turne, ingenti Auſoniam mouiſſe tumultu.
Et dura Æneadas turbaſſe in bella coactos,
Quid iuuat? & violaſſe ſecræ promiſſa quietis
Pignora? quò tibi tanto animo impatientia venit?
Et Martem cum gente Deûm, iuſſuq́ Tonantis
Huc vecta gereres? & noſtris pellere tectis
Vltrò inſtans velles? natæq́ abrumpere fœdus,
Pollicitæ genero Æneæ? & me bella negante,
Dura mouere manu? quæ tanta inſania mentem
Implicuit? quoties te in ſæui Martis euntem
Agmina ſublimemq́ in equo, & radiantibus armis
Tentaui reuocare, & iter ſuſpendere cœptum?

Corrupui

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Corrupui & pauitans cedentem in limine fruſtra?
Inde ego quanta tuli? teſtantur mœnia tectis
Semirutis, magniq́ albentes oßibus agri,
Et Latium toto vacuatum robore, & ingens
Exitium, fluuijq́ humana cæde rubentes,
Et longi trepidiq́ metus, duriq́ labores,
Quos toties ſenior per tanta pericula cœpi
At nunc, Turne, iaces: vbinam generoſa iuuentæ
Gloria, & excellens animus? quo ſplendidus altæ
Frontis honos? quonam illa decens & frontis imago?
At quantas Dauno lachrymas, acresq́ dolores
Turne dabis, quanto circumfluet Ardea fletu?
Sed non degeneri & pudibundo vulnere foſſum
Aſpicies: ſaltem hoc miſeræ ſolamen habebit
Mortis, vt Æneæ Troiani exceperis enſem.
Dau. Nate patris dolor & feſſæ miſeranda ſenectæ
Rapta quies, quò me tantis iactate periclis
Duxiſti? & ſæuis tandem deuicte ſub armis?
Quò tua me præſtans animi conſtantia vexit?
Hic claræ virtutis honos? hæc gloria ſceptri?
Hoc magni decus imperij? taléſne triumphos
Nate refers? hæc illa quies promiſſa parenti
Afflicto toties? hæc meta optata laborum?
Heu miſerum, quàm præcipites labentia caſus
Secla agitant, quanto voluuntur fata tumultu?
Qui iam ſublimes referebas clarus honores,

Et magnus toto in Latio; quem Troës in armis
Horrendum, & trepidi toties ſenſere furentem:
Nunc, mi Turne, iaces miſerandum & flebile corpus,
Iam mutum eſt ſine voce caput: quo pulchrior alter
Non fuit in tota Auſonia, nec gratior vllus
Eloquio, nec quis poſitis ingentior armis.
Nate vbi forma nitens? niueaq; in fronte ſerenus
Ille decor, dulciſq; oculorum aſpectus & altæ
Sidereus ceruicis honos? his gloria Martis
Contigit auſpicijs? tali rediture paratu
Diſcedens voluiſti auidis te credere bellis?
Heu mortem inuiſam, quæ ſola vltricibus armis
Elatos frenas animos, communia toti
Genti ſceptra tenens, æternaq; fœdera ſeruans:
Quæ magnos paruoſq; teris, quæ fortibus æquas
Imbelles, populiſq; duces, ſeniumq; iuuentæ.
Heu mortem obſcuram, quæ cauſa indigna coëgit
Eripere, atq; meum crudeli funere natum
Afficere? ô felix tam grato cædis Amata
Succeſſu lætare tuæ, quæ tanta dolorum
Fugiſti monumenta, grauiſq; immania caſus
Pondera, quid miſero genitori plura paratis
O Superi? natum rapuiſtis & Ardea flammis
Conſumpta in cinerem verſa eſt: nunc æthera pennis
Verberat, ah, me, Turne, tua plus cæde cruenta.
Deerat, adhuc ſors iſta patris ſuprema ſenectæ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

DRances orator Latini victoriam Æneæ gratulatur, belli cauſas in Turnum transferens: & Lauiniam antè promiſſam, in vxorem ei offerens. Æneas verò excuſationem admittit & conditiones oblatas accipit.

Drances. Æneas.

O Troianæ dux inclyte gentis,
Gloria, ſpesq́ phrygum; quo nec pietate, nec armis
Maior in vrbe fuit, victi obteſtamur, & omnes
Iuramus Diuosq́ Deasq́ inuitus ad vnum
Conflatum vidit Latium, & temerata Latinus
Fœdera, nec phrygios vnquam turbauit honores.
Quin natæ, quando Superûm ſic vota ferebant,
Connubia, & generum magno te optabat amore.
Sed quicquid tanto armorum flagrante tumultu
Tantorum, furijsq́ operum atq́ laboribus actum eſt.
Id rapidus, Turni, & ſtimulis incenſus iniquis
Confectus odijs furor attulit, ille negansq́,
Inuitusq́ dedit Latias in prælia gentes.
Illum omnis conuerſa cohors poſcebat, vt armis
Cederet, & magnum ſineret ſuccedere pactis
Connubijs Anchiſiaden, inde optimus ambas
Iungebat palmas defeſſa ætate Latinus

Infractus, nimioq́ ardentem Marte rogabat.
Nec noſtræ potuêre preces inflectere durum.
Nec Diuûm portenta animum, quin acrius ignem
Spumabat ferus ore vomens, bellumq́ ciebat.
At verò dignum inuenit pro talibus auſis
Exitium, qui te tandem victore momordit
Nigrantem proſtratus humum; nunc improbus ædes
Tartareas viſurus erat, quæratq́ ſub imo
Nunc alias Acheronte acies, aliosq́ Hymenæos.
Tu melior ſuccede bonis Laurentibus hæres;
In te omnis domus, & feſſi inclinata Latini
Spes iacet; vnum omnes Itali ſuper aurea mitti
Sidera, & ingentem bello & cœleſtibus armis
Extollunt, & vera canunt præconia voces.
Te grauium veneranda patrum conſultaq́ turba,
Inualidiq́ ætate ſenes, te læta iuuentus,
Et cupidæ matres, pueri, innuptæq́ puellæ
Vnanimes æquo ore volunt; Turnumq́ ſub armis
Exultant cecidiſſe tuis, te tota precatur
Auſonia, & claris præſtantem laudibus effert.
In te vnum conuerſi oculi, pater ipſe Latinus,
Iam ſenior ſola hæc longæuæ munera vitæ,
Qui gnatam tibi iungat, habet, generiq́ nepotes
Troianos Italo admiſtos in ſecula mittat.
Ergo agè, magne veni Teucrorum ductor & altos
Ingredere, & celebres cape quos ſpondemus honores,

Æn.

Æn. Nec vos, nec placida ſolitum ſub pace Latinum
Arguerim; verùm infeſti violentia Turni
Tantum opus (haud dubito) & tanti diſcrimina Martis
Conciuit: iuuenilis enim plus laudis amore
Quicquid id eſt tandem Auſonij, nil pacta recuſo
Connubia, & ſanctam æterno cum fœdere pacem
Iungere. Rex idem imperium & veneranda tenebit
Sceptra ſocer, ſtatuensq; mei mihi mœnia Teucri,
Et nomen natæ vrbis erit, ſociosq; Penates
Adijciam: vos communes in ſecula leges,
Concordesq; ingenti animo mittetis honores.
Interea quod reſtat adhuc, imponite flammis
Corpora, quæ duri miſeranda inſania belli
Arripui dehinc cùm primùm iam craſtina ſurget
Clara dies, læti Laurentia tecta petemus.

Scena 13.

LAtius & Æneas priſtini diſſidij & ſimultatis ἀμνη-σίαν ſanciunt: & Lauinia Æneæ in vxorem elocata æternum amicitiæ fœdus ineunt.

Latinus. Æneas. Chorus.

Veniſti tandem cupidum nec fixa fefellit
Spes animum, lux Troianæ clariſſima gentis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Magnorum quem iuſſa Deûm tot caſibus actum
Italia, & noſtris voluerunt ſiſtere tectis.
Quanquam humana furens nimis auſa licentia ſanctas
Turbârit leges, & Diuûm exciuerit iras:
Quinetiam inuitum toties meq; arma negantem
Tradiderit duri perferre pericula Martis.
Factum etenim: ſed nec paruo ſat numina iuſtas
Indignata animis miſere vltricia pænas.
Nunc age, magne Phrygum ductor, quando omnis origo
Seditionis abeſt, & tanti criminis autor:
Connubijs ſuccede, & promiſſis Hymenæis.
Sunt mihi regna, manent erectis oppida muris,
Sola autem feſſæ ſpes vnica nata ſenectæ,
Te generum & natum tempus complector in omne.
Æn. Rex maxime nullam
In te horum cauſam armorum, tantiq; tumultus
Crediderim, placidæ aſſueto ſub tempore pacis:
Et ſi qua eſt, pone hanc curam, pater optime, quæſo,
Nunc adſum, & patrem & ſocerum te lætus in omnes
Accipio caſus: magni mihi ſurgit imago
Anchiſæ, & rurſum ardebo genitoris amore.
Cho. Non ſecus Auſonij tam læto in tempore rerum
Compoſuêre animos: & iam Rex alta Latinus
Atria, regaleſq; aditus intrârat: & vnà
Optimus Æneas, ſequitur quem pulcher Iulus:
Dehinc Itali, miſtiq; Phryges: tum ſplendida læto

Applauſu

Applauſu, & magno completur regia cœtu,
Hæc inter matrum innumera, nurumq́ caterua
In medium comitata venit Lauinia virgo,
Sidereos deiecta oculos quam Troïus heros
Virtute & forma ingentem (mirabile dictu)
Vt vidit, primo aſpectu ſtupefactus inhæſit
Et ſecum Turni caſus miſeratus acerbos,
Qui haud parua ſpe ductus ouans in prælia tantos
Ciuiſſet motus, duriſq́ arſiſſet in armis.
Tùm verò æterno iunguntur fœdera nexu
Connubij & multa canunt cum laude Hymenæos.
Dehinc plauſus fremitusq́ altum ſuper aëra mittunt,
Et lætam vocem per regia tecta volutant.

FINIS.

HAFNIÆ
Excudebat Matthias Vinitor.
ANNO
1591.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1668 4° copy 1